

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun: Ljubljana številka 10,650 in 10,349 za inrate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Tragedija junaškega naroda

Zasedba Poljske po armadi Sovjetske Rusije, ki je izkoristila težak položaj, v katerem se je nahajala ta država zaradi prodiranja nemške armade, je vzbudila bolesten odmev, zlasti po vsem katoliškem svetu. V glasilu svete stolice »Osservatore Romano« je izšel 18. t. m. izpod peresa njegovega glavnega urednika grofa della Torre članek, ki je vzbudil povsod pozornost.

Potem, ko omenja vkorakanje sovjetske armade na Poljsko, oziroma belorusko in ukrajinsko ozemlje, in pretvezo, pod katero se je to zgodilo, pravi della Torre: »Medtem ko svet gleda to dramo s srcem, ki obupuje nad svetostjo dane besede, nad spoštovanjem prava in nad mednarodno plemenitostjo, se sprašuje, ali ima ta korak Sovjetov še kakšen drug pomen in namen, ki bi mogel zanesti plamen vojske s političnega in vojaškega področja na ideološko, moralno in socialno. Mislimo, da je odgovor na to lažji, kakor si to mnogi mislijo.«

Nato omenja glavni urednik vatikanskega glasila, kakšni naporji so bili storjeni, da vojna ne bi izbruhnila. Pravi, da so vse velesile, ki so udeležene pri tem sporu, izjavile, da ni nobenega razloga za vojno, ker se da gdansko vprašanje rešiti mirno s kompromisom med narodnimi zahtevami Nemčije in življenjskimi koristmi Poljske. Toda namesto glasu razuma in volje po spravi je zmagal poziv na silo in že imamo pred seboj žalosten rezultat: Poljska raztrgana; Nemčija zapletena v najkrvavejšo vojno; Francija in Anglija v orožju na zapadu in na vseh morjih; usodne posledice za gospodarsko življenje vsega sveta; nevarnost lakote in najhujšega pomanjkanja na vseh kontinentih; Amerika na razpotju, kakor l. 1917.; na Daljnem vzhodu Kitajska pred neposredno nevarnostjo, da bo razdeljena in končno Sovjetska Rusija, ki se je iz Azije vrnila v Evropo in se že nahaja v njenem osrčju, ne da bi kdo vedel, s kom je zvezana in komu grozi z vojsko.

»In Poljska! — nadaljuje della Torre — »strašen kaos, v katerem se oblikuje zaton narodne države, ki je bila pred 20 leti upostavljena kot činitelj ravnovesja in evropskega napredka s svojo vero, zgodovino in kulturo. Sedemnajst dni potem, ko je bila zavržena misel velike evropske konference in se je meč lotil dela, da upostavi, kakor se je reklo, pravico, je bila prizadeta največja krivica narodu Sobieskega, ki je večkrat rešil evropsko krščansko kulturo — pač eden najbolj žalostnih prizorov politične zgodovine vseh časov, ki se je po enem stoletju in pol ponovil, kakor da bi zgodovina ne bila narodov ničesar naučila.«

Ravnatelj »Osservatora« zaključuje svoja razmišljanja takole:

»Finis Poloniae? Ne! Zato ne, ker svet na Poljsko ni pozabil, zato, ker mora spomin na to besedo, ki je prvič padla pred poldrugim stoletjem in ki se danes ponavlja v novi in še bolj strahotni preizkušnji, izzvati in je izzval reakcijo. Ne, ne bo takega konca. Pravičnost, človečnost in logika sama se branijo to priznati in celo tisti, ki smatrajo silo za najbolj upravičeni pogon v življenju, se morajo s tem strinjati. Saj so oni tisti, ki najbolj poudarjajo, da narodi, ki se ne znajo braniti, niso vredni, da živijo. Torej je še bolj resnično, da so vredni življenja tisti, ki se znajo braniti, in zato je gotovo, da Poljska zasluži, da živi, ko je to dokazala v svoji junaški obrambi, kakor jo je dokazovala vedno. Tako čutijo in verujejo vsi, ki jih družijo s Poljaki katoliška vera in ki se zavedajo, kakšno nevarnost za katolicizem pomeni usoda njihove domovine, tisti katolicizem, ki je luč evropske civilizacije in omike vsega sveta.«

Poizkus Italije za upostavitvev miru

Če se ne posreči, se bo Italija prizadevala za zvezo med Italijo, Jugoslavijo in Grčijo da se vojna ne razširi na Balkan

Rim, 20. sept. b. Okrepljeno delovanje italijanske diplomacije kakor tudi številni sestanki grofa Ciana s predstavniki ostalih držav in imenovanje podtajnika v zunanjem ministristvu Bastianinija za veleposlanika v Londonu spravljajo v zvezo s skorajšnjo pobudo, ki bo storjena s ciljem, da se skrajša vojna in da se na podlagi že znanih predlogov o sklicanju mednarodne konference rešijo vsa aktualna vprašanja ter na ta način zagotovi vzpostavitev miru v Evropi.

Računajo, da bo ta mirovna pobuda naletela na pristrčno podporo Vatikana, navzlic temu pa ne skrivajo bojazni, da bo tudi pobuda morda propadla. V tem primeru bi se Italija morala omejiti na to, da okrepi položaj nevtralnih držav, zlasti onih, ki so prav tako kakor Italija neposredno interesirane na tem, da ostane Sredozemsko morje in ostalo področje srednje in južnovzhodne Evrope zavarovano pred vojno vibrno.

Turinaški tisk v zvezi s tem poroča, da se vodijo pogajanja za

sklenitev sporazuma med Italijo, Jugoslavijo in Grčijo.

»Gazzetta del Popolo« v poročilu svojega pariškega dopienika trdi, da francoski tisk pripisuje veliki pomen diplomatski akciji Italije, ki se bo trudila, da

vojno omeji in da še dalje ohrani mir v Sredozemskem morju, v srednji Evropi in na Balkanu, če se ji ne bo posrečilo vojno skrajšati.

Rim, 20. septembra. Tukajšnji merodajni krogi pripominjajo k imenovanju Bastianinija za poslanika Italije v Londonu, da so politični angleški krogi sprejeli to imenovanje z neprikritimi simpatijami in zadovoljstvom, ker si od njega veliko obetajo. Kljub odločnosti tako vlade kakor britanskega ljudstva, da nadaljuje vojsko do konca in kljub enakemu razpoloženju Nemcev, da storijo isto, vsi razumejo, kako velikega pomena utegne postati danes ali jutri v dogledni bodočnosti politika Italije kot najbolj važne evropske nevtralne države. Ker je mesto poslanika Italije v Londonu zopet zasedeno, menijo, da bo Italija Angliji bolj blizu v momentu, v katerem bi njeno staro prijateljstvo lahko Angliji postalo silno dragoceno.

Rim, 20. septembra. AA. Diplomatski urednik agencije Stefani piše: Včerašnji Hitlerjev govor je svetovni javnosti ponovno orisal razvoj in potek poljsko-nemškega spora. Hitlerjevi predlogi so bili zmerni, umestni in razumni, toda na drugi strani so jih z usodno brezobzirnostjo in trdovratnostjo zavrnili, tako da bo o vsem tem imela govoriti zgodovina. Ves civilizirani svet lahko vnovič ugotovi, kako upravičeni so bili predlogi Rima in naziranje Rima o dogodkih. Zdaj se vidi, kako je bila ta vojna usodna in tragična za Poljsko, pri vsem tem pa nepotrebna. Zdaj je usoda storila svoje na vzhodu in se besede uvidevnosti lahko ponove na zahodu. Vojna na zahodu je brez ko-

risti in to spoznanje mora biti jasno v zavesti vseh narodov. Nesmotna bi bila nova trpljenja in novo rušenje za obrambo tistega sistema, ki ga dejansko nič več ni, in ki je očitno propadel, ker nima več dejanske osnove. V Rimu imajo slej ko prej pred očmi pravo pot, kakor so jo imeli v abesinskem in španskem vprašanju in tudi glede Poljske. Zdaj stojimo spet na razpotju. Instinkt Italije in njeno opozarjanje na pravo pot se je pokazalo že v teku stoletij in se tudi danes kaže.

Italija in Grčija sta odpoklicali svoje čete z albanske meje

Rim, 20. septembra. AA. Stefani: Italijanska in grška vlada sta, uvidevajoč, da je v sedanjem evropskem položaju koristno, da z največjo pozornostjo premotrita sedanje odnose med obema državama, srečni, da ugotovita, da se odnosi med Italijo in Grčijo še naprej razvijajo v duhu iskrene prijateljstva in popolnega medsebojnega zupanja. Nov dokaz za ta čustva je dala italijanska vlada s tem, da je izdala ukaz, da se umaknejo italijanske vojaške sile z grško-albanske meje, medtem ko je grška vlada prav tako izdala podobni ukrep.

v obrambi, danes pa smo v borbi proti podmornicam odločno v premoči in prav gotovo lahko mirno izjavim, da smo doslej potopili šest do sedem nemških podmornic.

Tudi Turčija upa v mir na Balkanu

Ankara, 20. septembra. AA. Reuter: Ob priliki jutrišnjega odhoda turškega zunanjega ministra Saradzogla v Moskvo na poziv sovjetske vlade, je bilo izdano uradno poročilo, v katerem se poudarja, da bo Saradzoglu proučil s sovjetskimi merodajnimi činitelji nekatera vprašanja, ki zanimajo Turčijo in Sovjetsko Rusijo. Obenem se v uradnem poročilu poudarja, da so razgovori za sklenitev pakta za medsebojno pomoč, kakor tudi za sklenitev gospodarskih sporazumov v Veliki Britaniji in Franciji, napredovali na zadovoljiv način. Turško javno mnenje kaže sedaj mnogo več optimizma glede ohranitve obstoječega stanja na Crnem morju, v vzhodnem delu Sredozemskega morja in na Balkanu.

Tudi Francija sklenila, da se bo borila do konca

Pariz, 20. septembra. c. Dopoldne je bila seja francoske vlade v Elizejski palači in je vlada sprejela več sklepov finančnega in vojaškega značaja.

Vlada je soglasno sklenila, da se izrazi poljski vojski in poljskemu narodu vse priznanje za njegovo junaško borbo proti taki premoči. Vlada ob tej priliki znova poudarja, da se njeni sklepi o nadaljevanju vojne ne bodo spremenili in da se bo Francija s svojimi zavezniki vojskovala naprej

do skupne zmage, ki naj zopet vpostavi spoštovanje pravice na svetu.

Po seji se je predsednik vlade in vojni in zunanji minister Edouard Daladier sestel z angleškim vojnim ministrom. Sestanek je bil zelo dolg.

Po sestanku so prišli v vojno ministristvo k posvetu še vsi vodilni francoski poveljniki, admiral Darlan in podtajnik v zunanjem ministristvu Champetier de Ribes in načelnik Daladierovega kabineta Coulondre.

Sovjeti se pripravljajo na udar na Rumunijo in na baltske države?

Bukarešta, 20. septembra. b. Bukareštanski diplomatski krogi trdijo, da je bodočnost rumunske nevarnosti odvisna od nove orientacije ruske zunanje politike. V Rumuniji govorijo, da bo Sovjetska Rusija, po nekaterih znakih sodeč, že v desetih dneh zahtevala povrnitev Besarabije. Neprestani dotok velikega števila poljskih beguncev prizadeva rumunski vladi velike skrbi.

Zürich, 20. septembra. b. Dopisnik »Neuer Züricher Zeitung« poroča iz Helsink: Obtožbe sovjetske agencije Taas, da baltske države podpirajo tuje podmornice v baltskih lukah, so povzročile v Estonski in Latiški veliko vznemirjenje. Bojijo se namreč, da bo Sovjetska Rusija pod tem izgovorom zasedla baltska področja, to tem bolj, ker prihajajo iz Rige poročila, da so Sovjeti na latviski meji koncentrirali mnogo več vojaštva kakor poprej. Železniški promet med Sovjetsko Ru-

sijo in Latiško je ukinjen, ne da bi bila Sovjetska Rusija obvestila vlade v Rigi, zakaj je to storila. Poljski begunci, vojaštvo in letala, ki nprestanoma prihajajo v baltske države, predstavljajo novo obremenitev za nevtralne stališče teh držav. Tudi iz Finske prihajajo poročila, da se Moskva pripravlja, da po zasedbi Poljske prevzame nase tudi druge vojne rizike na zapadu. To bo Moskvi tem lažje, ker morata Anglija in Francija stati za hrbtom Nemčije in bo Sovjetska Rusija lahko z malimi silami opravila svoje cilje na Baltiku. Zaradi tega smatrajo baltske države, da je njihov položaj zelo kritičen.

Zagrebska vremenska napoved. Deloma oblačno s padavinami.

Zemunska vremenska napoved. Vedro bo v primorskih krajih, delno oblačno pa v ostalih delih države. Precej oblačno bo v vzhodnih predelih.

Varšava se ne uda

Nemci so jo začeli strahovito obstreljevati

Varšava, 20. sept. AA. Havas. Na apel londonškega radia, poslanega v imenu britanskega naroda poljskemu narodu, je varšavski župan odgovoril: »Varšavski župan se zahvaljuje britanskemu narodu v imenu prebivalstva prestolnice in vsega poljskega prebivalstva za izraze spoštovanja sprčo junaškega zadržanja Poljske in za izjavo, da se bo skupni boj nadaljeval. Poljska je žrtev napada, ki mu ga ni enakega. Variava ter druga mesta in vasi so pretrpela bombardiranje težkega topništva. Po načrtu rusijo vse svete nacionalne epomine, umetnine, kakršne so kralj, dvorec in Belvedere ter javna poslopja kakor palača parlamenta, poslopstva tujih držav, cerkve, zasebne hiše in delavski domovi.« Varšavski župan Skasinski je omenil ruski napad in izjavil med drugim, da je ta napad presenetil Varšavo in ves svet. »Toda Varšava ne vodi politike in je ne utegne voditi politiko prepušča

popolnoma vladi, ki ji brez slehernega pridržka zaupa, prav tako kakor zaveznikom.«

Varšava, 20. sept. b. Varšavski radio poroča, da je težko nemško topništvo pričelo z vsi silo obstreljevati mesto. V nekaterih mestnih okrajih padajo granate na vsakih sto metrov. Žrtev med civilnim prebivalstvom je zelo veliko. Številne javne zgradbe so povsem porušene, prav tako pa se nahaja poljski parlament že v razvalinah. Tudi številne cerkve so spremenjene v razvaline.

Varšava, 20. sept. b. Pri enem včerašnjih letalskih napadov na Varšavo je padla nemška bomba na hišo v predmestju, kjer je bilo interniranih 90 nemških jetnikov. Bomba je ubila 27 Nemcev, ranila pa 53.

Moskva, 20. sept. b. Poveljstvo Varšave je izdalo nalog, naj varšavske žene čimprej sešijejo milijon vreč za pesek. Vreče naj bodo iz kakršnegakoli materiala.

Politični zapiski

Stopite na prste raznim agentom!

Po pravici se lahko reče, da je bil zadnji čas, da so raznim agentom oblasti začele stopati na prste. Povsod drugod po svetu je danes tako, da je treba držati jezik za zobmi, da niti rešnice ne sme človek povedati, marsikje je celo tako, da človek po svojih možganih niti misliti ne more in ne sme. Samo pri nas lahko vsakdo pove svojo misel. Te svobode so se začeli posluževati nekateri agenti v tuji službi ter trosijo med ljudi take govore, da se ubogim človeškim param kar lasje ježijo. Zadnje dni pa so začeli že bolj odkrito kazati svoje rozičke ter govoriti stvari, ki bi jih, če bi si kje drugod kaj takega upali, prikrajšale za eno glavo. Ker živimo v tako resnih časih, je vsak narod dolžan na znotraj skrbeti, da je med državljanov red, da se ljudje ne begajo brez potrebe in da se nepopustljivo odtrani vse tisto, kar škoduje narodni in državni celoti. V Srbiji in na Hrvaškem beremo, da so začeli take agente dobro kaznovati. Oblasti same pa brez sodelovanja ljudstva ne bodo nič mogle, zato pozivljemo vso pošteno slovensko javnost, naj take agente krepko prime za jezik, da jih bo enkrat za vselej minilo veselje begati ljudi in s tem služiti tujim narodom, ki so naši državi in slovenskemu narodu škodljivi in sovražni.

»Obzor« in JNS

Zagrebaški »Obzor« se v daljšem članku peča z resolucijami JNS ter pri tem naglašja, da se je na primer že iz pisanja »Jutrac« videlo, da »Jutro« krilo JNS ni za to, da bi se ustanovila slovenska banovina, kakor to želi dr. Korošec. Na koncu članka pa pravi: »JNS je torej danes, kakor je bila prej, zoper priznanje treh narodnih samobitnosti, hrvatske, srbske in slovenske. Zato je JNS tudi zoper uresničanje hrvatskih in slovenskih narodnih zahtev. Toda JNS danes zavzema rezervirano stališče, ker se boji, da bi odkrit odpor škodoval splošnim državnim koristim. Sicer pa, ko bi se položaj spremenil tako, da bi bil ugoden za uresničanje političnih namenov JNS, tedaj bi ta stranka, kakor je jasno razvidno iz njene resolucije, takoj nadaljevala nekdanjo hegemonistično politiko zoper hrvatski in slovenski narod.« — Prinašamo te »Obzorce« besede v informacijo slovenske javnosti.

Hrvatsko glasilo zoper hujskače

Mačkov »Hrvatski Dnevnik« prinaša uvodni članek, kjer se v glavnem peča z raznimi hujskači, ki zadnje čase vznemirjajo hrvatsko ljudstvo. Med drugim pravi: »Ne smemo pozabiti, da živimo v zelo težkih časih. Mi Hrvati pa smo politično organizirani ter zrelji ter se ne bojimo nikakih spletk in hujskarij. Vemo, da nam sedanjí čas toliko bolj nalaga, da bodimo edini, kar nam je danes bolj potrebno kakor kdaj prej. Nobeni dogodki ne smejo hrvatskega naroda dobiti razcepljenega in nesloženega. Hrvatski narod mora biti kakor en moč in njegovi zastopniki morajo imeti popolno avtoriteto, ker samo tako morejo uspešno zastopati pravice in interese svojega naroda.«

Prenos kompetenc na banovino Hrvatsko

Zagrebaški »Obzor« od 19. t. m. piše: »Poročali smo, da je v pričetku drugega meseca treba pričakovati, da bodo na banovino Hrvatsko prenesene kompetence, ki si jo uredbi pripadajo, ter da do novega prenehanja najbrž v praksi ne bo urejeno vprašanje finančne samostojnosti. Pot bana dr. Šubišića v Belgradu je v zvezi z odobritvijo uredb o ustanovitvi upravnega sodišča, računskega sodišča in računovodstva. Zdi se, da bodo te uredbе razglašene v najkrajšem času, morda še pred koncem tega meseca. Ko bodo te uredbе razglašene, se takoj začne notranja organizacija banovine Hrvatske. Za to delo bo treba mnogo dela in mnogo časa. Dr. Maček se mudi v Belgradu, da omogoči, da se čimprej prouče te uredbе ter izvrši prenos.«

Dr. Milan Stojadinović bi zopet rad med radikale

Zagrebaški dnevnik »Novosti« poroča: »Zdaj so znane podrobnosti o poskusih dr. Milana Stojadinovića in prijateljev, da bi stopili oziroma se vrnili v glavni odbor radikalne stranke. Dr. Stojadinović je poslal svojega brata, bivšega narodnega poslanca g. Dragomirja Stojadinovića, k g. Aci Stanojeviću, šefu radikalne stranke, ko je ta bil v Belgradu. G. Aca Stanojević pa ni hotel sprejeti g. Dragomirja Stojadinovića. Ko ga je sprejel tajnik glavnega odbora radikalne stranke Petrović, je g. Dragomir Stojadinović g. Petroviću sporočil željo svojega brata, da bi se vrnil v članstvo radikalne stranke, da pa ne postavlja pravnih pogojev, da celo v glavni odbor radikalne stranke naj bi ne bil sprejet. G. Petrović je bil sicer zoper to, vendar je izposloval, da je g. Aca Stanojević sprejel g. Dragomirja Stojadinovića, ker je g. Petrović menil, da je v tem vprašanju g. Aca Stanojević kot šef stranke edini merodajen. Ko je g. Stojadinović pristal na to, da sprejme g. Drag. Stojadinovića, mu je ta sporočil prošnjo svojega brata dr. Milana Stojadinovića. G. Stojadinović pa je odločno odbil prošnjo, da bi sprejel v stranko g. dr. Milana Stojadinovića in njegove prijatelje. Nato je dr. Milan Stojadinović začel znano akcijo zoper sporazum z znano interpelacijo. Znano je, kakšen neuspeh je doživela ta akcija. Nato so dr. Milana Stojadinovića in njegovi prijatelji, med njimi precej poslancev in senatorjev, ki so podpisali tisto interpelacijo, vnovič prosili, da bi bili sprejeti v radikalno stranko. O tem je na razpolago tudi pisan dokaz, ki je bil s podpisami interpellantov izročeno članu glavnega odbora. Te prošnje pa sploh nihče ni več pretresal, ker se je »oditljem radikalne stranke zdela brezpredmetna.«

Novi listi v Belgradu

V Belgradu se napoveduje cela kopica novih listov. Kakor beremo, utegne v kratkem iziti tam nov list, ki se bo imenoval »Beogradsko veče«, ki naj bi zbiral okoli sebe belgrajsko inteligenco. Na drugi strani se zemljoradniki pripravljajo, da bi obnovili svoje nekdanje glasilo belgrajske »Novosti«. Baje so finančna sredstva že na razpolago. V kratkem bo v Belgradu začel izhajati nov dnevnik, ki se bo imenoval »Telegraf« in se bo tiskal v tiskarni, kjer so tiskali nekdanjo belgrajsko »Štampec«. List bo izdal Stanislav Krakov, bivši glavni urednik »Vremena«, dalje Jovan Lazarević ter Bora Gavrilović. List bo zastopal ideologijo Dimitrija Ljotića.

Važni gospodarski in socialni sklepi vlade: Revne družine vojaških vpoklicancev dobe drž. podporo

Cena soli se zniža. — Uredba za kontrolo cen življenjskim potrebščinam. — Živina kmetom se plača

Belgrad, 20. sept. m. Pod predsedstvom predsednika vlade Dragiša Cvetkovića je bila danes seja ministrskega sveta, ki je trajala od 11 do 2 popoldne. Po končani vladni seji je časniki sprejel minister brez listnice dr. Konstantinović ter jim sporočil vse sklepe, ki so bili sprejeti pri seji.

Ministrski svet se je na seji pečal z raznimi vprašanji, predvsem gospodarskimi. Tako je v načelu sprejel načrt uredbe o pobijanju draginje ki ga je izdelal in predložil minister za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Budisavljević. Uredba obsega celo vrsto predmetov, katerih cene bodo kontrolirane. Pod to uredbo bodo spadale vse življenjske potrebščine, jedila, pijače, za tem hrana za živino, obleka, obutev, kurjava, razsvet-

ljava, poljedelsko orodje in sredstva za poljedelsko proizvodnjo, pogonski material, gradbeni material, stanovanja in lokali ter vse vrste predmetov, ki so potrebni ter ne predstavljajo razkošja.

Na predlog finančnega ministra dr. Suteja je ministrski svet v načelu sklenil, da se cena soli zniža, in sicer cena živinski soli od 1,25 din na 50 par, cena soli za ljudsko prehrano od 2,50 na 1,50 din, morda celo na 1 din. O tem bo prihodnje dni izdana posebna uredba. Efekt tega znižanja bo znašal okoli 160 milij. din v korist konsumentov; v primeru, da se bo cena soli znižala na 1,50. V primeru pa, da se bo cena soli znižala na 1 din, bo pa efekt v korist naroda znašal okoli 200 milij. din.

Ministrski svet je nadalje sklenil, da bodo

družine obvesnikov, ki so pozvani na vojaške vaje in ki nimajo sredstev za vzdrževanje, dobile potrebno državno podporo.

Ministrski svet se je postavil tudi na stališče, da se prav tako vsem poljedelcem, ki bi morali oddati svojo živino na razpolago vojski, vsa ta živina plača.

Končno je ministrski svet na predlog notranjega ministra Mihailovića sprejel uredbu, s katero bo lahko odstavljali občinske odbore in predsednike občin, odnosno postavljali komisarije za mesta Belgrad, Zagreb in Ljubljano. Za banovino Hrvatsko bo oblast namesto notranjega ministra izvrševal ban banovine Hrvatske.

Izjava hrvatskega bana dr. Šubišića

Belgrad, 20. septembra. m. Nj. Vis. knez namestnik Pavle je danes sprejel v avdienco bana Banovine Hrvatske dr. Ivana Šubišića. Po avdienci je ban dr. Šubišić sprejel v hotelu »Astoria« domače časnikarje ter se dalj časa pogovarjal. Časnikarji so mu postavili več vprašanj, na katera je ban dr. Šubišić drage volje odgovoril. Prvo vprašanje, ki so ga časnikarji postavili dr. Šubišiću, se je glasilo:

»Kako je bil sprejet sporazum v Banovini Hrvatski?«

Na vprašanje je ban dr. Šubišić odgovoril: »Sporazum je bil sprejet v vsej Banovini Hrvatski, posebno pa še v hrvatskem narodu ne samo s prežetih političnim umevanjem, temveč tudi z dostojanstveno radostjo in z občutno varnostjo, da prihajajo dnevi ustvarjanja in zadovoljnosti v državi in zgraditev narodne moči napram inozemstvu. Danes vam lahko rečem: Politični organizaciji hrvatskega naroda se moramo zahvaliti, da je važnost sporazuma, pomen njegove konstruktivnosti v hrvatskem narodu, kakor tudi v vsej Banovini Hrvatski prišla do zadnjega mesta v širokih narodnih slojih. Rezultati se lahko vidijo pri vsaki narodni preizkušnji. Vsak poskus prikazovanja stanja v Banovini Hrvatski, ki bi nasprotoval temu, kar sem vam dejal sedaj, je samo želja tistih, ki so gledali sebe in svoje interese, ne pa zgraditev narodnega edinstva in veličine skupne države in njene naloge v tem delu Evrope. V nas je moč pozitivnega dela in takem znanju, da bi vsak defekt ostal za nami, ne da bi ga sploh občutili. Gledamo samo to delo in korakamo naprej. Zato sem tudi globoko prepričan, da bodočnost ne bo demantirala teh mojih besed. Mi smo tudi doslej delali in naše delo napram državi je bilo vedno pozitivno. Da je to res, vam v tem trenutku lahko odkrito rečem: Veselje in hvala naroda spontano kipi k največjemu in najmočnejšemu človeku, ki se je največ trudil in najbolj želel, da se je rešilo to splošno narodno delo in da se je okrepila država, to je h kroni in najodgovornejšemu nosilcu kraljevske oblasti Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu. V ostalem pa boste narodovo zadovoljnost in zahvalo videli prihodnje dni.«

Časnikarji so pri teh besedah prekinili g. bana ter ga vprašali:

»Na kaj se nanašajo te vaše zadnje besede?«

Toda g. ban dr. Šubišić na to vprašanje ni odgovoril konkretnije, temveč se je samo nasmejal in zadovoljno dejal: »Bošete že videli.« Naslednje vprašanje, ki so ga časnikarji postavili g. banu, se je glasilo:

»Gospod ban, ob prevzemu dolžnosti ste v svojem govoru posebej poudarili značaj enakopravnosti.«

G. ban je takoj odgovoril: »Da, tako je. Vsa borba hrvatskega naroda je temeljila na načelih enakopravnosti. Na tem temelju se je gradilo vse življenja naroda banovine Hrvatske v vseh njegovih življenjskih panogah. Politična zrelost vseh nas nam narekuje, da ta princip enakopravnosti Srbov in Hrvatov ne samo spoštujemo, temveč tudi izvajamo v življenju z vso tenkovestnostjo. Globoko sem prepričan v zrelost, zavednost in visoko vzgojo politikov v Hrvatski, kakor tudi vsega političnega vodstva Hrvatske seljačke stranke in verjete, da bo ta princip ostal ne samo za jutri, temveč za vse čase neokrnjen.«

Zadnje vprašanje, ki so ga časnikarji g. banu postavili, se je glasilo:

»Kdaj bodo prenesene ustrezajoče kompetence na banovino Hrvatsko?«

G. ban je odgovoril: »Kadar se loti kdo dela z ljubeznijo in poštrevnostjo, tedaj funkcionira, čeprav nima na razpolago vseh instrumentalij, ki so mu za to potrebne. Banovina Hrvatska od svojega postanka popolnoma funkcionira. S tem ho-

čemo reči, da se popolnoma razvija delo pri organizacijah banovine, čeprav na njo do danes še niso prenesene vse kompetence. in čeprav še niso urejeni potrebni oddelki, ki jih določa uredba, da se kot banovinska oblast predstavlja narodu. Ta definitivna organizacija je vprašanje dni. Moja naglica v tej potrebi naletava na vsakem koraku na popolnoma odkrito naklonjenost pri vseh činiteljih.«

Minister dr. M. Krek v črni gori

Cetinje, 20. septembra. Včeraj je gradbeni minister dr. Miha Krek odpotoval v Virpazar in Podgor, kjer je pregledal velika dela za cetinjski vodovod. Odtod se je minister vrnil v Virpazar. Nato je odpotoval v Bar, od koder je nadaljeval pot proti Kotorju. Na kraju, imenovanem Trojica, je minister pregledal velika dela za razširitev znanih lovčenskih serpentin. Nato se je ob osmih zvečer vrnil v Cetinje, kjer se je ob 8.30 vršila dobro obiskana konferenca krajevnega odbora JRZ.

Ne prodajajte vrednostnih papirjev

Belgrad, 20. sept. AA. Zaradi najnovejših svetovnih dogodkov, ki so povzročili velike motnje v gospodarskem življenju, se je moral obustiti odmev tudi na domačih borzah na ta način, da se je zmanjšalo povpraševanje, oziroma povečala ponudba vrednostnih papirjev, kar neizogibno vpliva na popuščanje tečajev. Opozarjajo se lastniki državnih vrednostnih papirjev, da ne prodajajo svojih papirjev za vsako ceno, ker obstaja možnost lomparda pri sledečih državnih ustanovah: Narodni banki, Državni hipotekarni banki, Poštni hranilnici in Privilegirani agrarni banki, anuitetna služba pri vseh državnih posojilih pa se izvršuje v popolnem redu, o čemer so se lastniki državnih papirjev lahko sami prepričali. Lastniki državnih vrednostnih papirjev so v zadnjih nekaj letih že večkrat prišli v slični položaj in vsi tisti, ki so se poslužili kredita ter niso prodali papirjev, so storiili najbolješe.

Potres

Belgrad, 20. septembra. AA. Poročilo potresomerskega zavoda na Tašmajdanu: Davi ob 1.21.06 so zabeležili aparat potresomerskega zavoda na tašmajdanu začetek večjega potresa v daljavi 560 kilometrov od Belgrada. Maksimalni pomik tal v Belgradu ob 1.24.10 je znašal 102 mikrona z valovno periodo 9 sekund. Poslednje valove tega potresa so aparati zabeležili ob 1.45.

Belgrajske vesti

Belgrad, 20. sept. m. V kabinetu podpredsednika vlade dr. Mačka je bila noć konferenca, kateri so prisostvovali poleg dr. Mačka še ban banovine Hrvatske dr. Šubišić, podban dr. Krbeć, finančni minister dr. Sutej in minister dr. Smoljan. Z večernim vlakom potuje dr. Maček v Zagreb in z njim tudi ban in podban Hrvatske.

Belgrad, 20. septembra. AA. Z odlokom glavnega ravnateljstva državnih železnic je odobrena ugodnost z veljavnostjo od 15. septembra do 30. oktobra za prevoz svežih sliv, pakiranih in nepakiranih, v notranjem voznem prometu tako, da se v bodoče računa razred 13. namesto razredov 6. in 8.

Belgrad, 20. sept. m. V petek bo v belgrajskem gledališču uprizorjena slovenska drama »Direktor Čampa«. Glavno vlogo bodo prevzele najbolješe moči belgrajske drame.

Belgrad, 20. sept. m. Belgrajska mestna občina je sklenila najeti večje posojilo v znesku 52.050.000 din za organizacijo zaščite civilnega prebivalstva pred zračnim napadom in za nabavo rezervne hrane. Za zgraditev potrebnih zavetišč

bo občina od zgornjega porabila 12.500.000 din, 10 milijonov za zaščito izseljevanja in za preskrbo otrok in 30 milijonov din za nabavo rezervne hrane.

Skopje, 20. sept. m. V Skopje je dopotoval novo imenovani ban vardarske banovine Aleksander Andrejević. Na postaji so ga sprejeli in pozdravili zastopniki vseh civilnih in vojaških oblasti. Ban Andrejević je odšel s postaje na banovino ter je takoj prevzel posle.

Belgrad, 20. sept. m. Uprava mesta Belgrada je izdala naredbo o zadržanju in postopanju prebivalstva in vseh ustanov za časa javnih vaj v obrambo pred zračnimi napadi. Naredba predpisuje točna navodila, tako vsem funkcionarjem, odboru za zaščito pred zračnimi napadi, kakor tudi vsemu prebivalstvu. Proti vsem kršiteljem določil te naredbe so določene najstrožje kazni.

Vera in oblika

Mnogi ljudje razumejo in cenijo vero ter so sami religiozni, ne razumejo pa, zakaj bi vera imela obliko ali organizacijo. In vendar se nobena duhovna stvar, ki zadeva občestvo, ne more razvijati pravilno, če nima določene oblike in zakon. Vsako občestvo potrebuje povezujočih sil, trdnih oblik in za vse veljavnih postav in sicer čimboli, čim večje je občestvo in čimboli raznolični so njegovi člani. Oblikovanje verskega doživlja nikakor ni odpad od evangelija, kakor nekateri mislijo. To oblikovanje je nujno, kakor je spoznal tudi Goethe, ki je dejal, da vsaka živa stvar tvori okoli sebe svoje območje, v katerem edino more živeti in se razvijati, da se ne razblini. To velja tudi za religiozno življenje, ki rabi oblike, da obstane in koristno deluje. Kakor bi se raztekli sokovi v rastlini, če ne bi jih obdajala skorja, tako bi izpuhtelo tudi religiozno doživljanje, če ne bi bilo vključeno v obliko. Oblika ima nalogo, da življenje varuje in ohrani.

Individualist, ki pravi, da ne rabi nobene oblike, češ, da je ovira za svobodni pogon duše, pozablja, da bi se sam resno vprašal, ali je res na toliki višini verskega življenja, da lahko pogreša formo ali pa ni morebiti tudi zanj obvezujoča forma blagoslovna? In ali mar misli, da je religija samo za ljudi visokega poleta in ne za vsakega človeka, oziroma za celoto? Če je oblika za religiozno občestvo v celoti potrebna, potem se ji ne sme odtegniti nihče, ampak jo priznati in se ji vkloniti.

Sprejeti v šolo za telesno vzgojo

Belgrad, 20. septembra. AA. Z odlokom ministra za ljudsko telesno vzgojo bodo sprejemni izpiti za šolo za telesno vzgojo od 5. do 8. oktobra v Belgradu, Sokolski dom Belgrad matica, Deligradska ulica 1927, pouk v šoli pa se bo začel 9. oktobra 1939. K sprejemnemu izpitu so med drugim poklicani tudi sledeči: Ana Papež iz Novoga mesta, Helena Vazzaz iz Trebeljana, Ivan Jošt iz Ljubljane, Helena Vizjak iz Ljubljane, Zora Oset iz Polzele, Majda Zorko iz Celja, Marija Krivec iz Krškega, Slavica Pogačar iz Predtrga, Vladimir Germeč iz Ježice, Milena Lešnik iz Maribora, Magda Gostiša iz Murske Sobote, Danica Vičič iz Prištine, Stana Gregoretič od Sv. Lenarta, Darinka Kosi iz Kočevja, Ida Rižnar iz Maribora, Hilda Kum iz Kranja, Drago Rebrnik iz Vojnika, Edvard Serban iz Trebnjega, Herman Stožer iz Ptuj, Marjan Jerin od Sv. Lovrenca, Karel Jub iz Štor, Marjan Košar iz Kranja, Janko Krčmar iz Kranja, Adolf Klančnik iz Maribora, Edvard Uratnik iz Litije, Ivan Lopovšek iz Frama pri Mariboru, Miran Cizelj iz Maribora, Anton Svitek iz Kroke, Alojzij Kokot iz Celja, Božidar Rupnik iz Ljubljane, Janko Bergant iz Ljubljane, Friderik Mihelič iz Maribora, Janko Klinar iz Slovenskega Javornika. Podrobna navodila za prihod v Belgrad bodo dostavljena vsem kandidatom v najkrajšem času.

Velike demonstracije v Sofiji

Sofija, 20. sept. AA. Bolgarska telegrafna agencija: Zaradi nekega incidenta, ki se je dogdil v neki judovski trgovini, je prišlo do velikih demonstracij. Skupine mladeničev so bučno manifestirale, toda policija jih je razgnala in spet uvedla popoln red. Prijetih je bilo 50 kolovodij, ki bodo internirani v notranjosti države, in kjer jih bodo uvrstili v brigade za obvezno delo. V zvezi s tem incidentom je policija izdala sporočilo, da ne bo dovolila nobenih sličnih manifestacij in da bo kar najbolj ostro ravnala s morebitnimi hujskači.

Sofija, 20. septembra. b. Včeraj popoldne je prišla v Sofijo nemška gospodarska delegacija pod vodstvom državnega tajnika v gospodarskem ministru g. Landwehrja. Pogajanja, ki se bodo vodila v Sofiji, imajo namen izenačiti nemški mornariški in trgovinski promet

Kaj pravi Bosna in Hercegovina

Važen činitelj v Bosni in Hercegovini so muslimani, kateri so bili 20 let organizirani po večjem delu v jugoslovanski muslimanski organizaciji, ki jo je vodil dr. Spaho, po njegovi smrti pa dr. Kulenović. Ta muslimanska organizacija je vedno stala na stališču avtonomije Bosne in Hercegovine. Ne da se pa tajiti, da je en del bosanskih muslimanov bil nekoliko srbsko usmerjen, drugi del pa hrvatsko, vendar je prej ko slej glavna zastopnica bosanskih muslimanov bila omenjena muslimanska organizacija, ki je pri vseh volitvah dobivala veliko večino muslimanskih glasov. Hrvatsko usmerjeni muslimani, ki so se naslanjali na Zagreb in na HSS, so izdajali svoje glasilo »Muslimanska Svijest«, medtem ko je glasilo uradne muslimanske organizacije bila sarajevska »Pravda«, ki je, kakor rečeno, vedno zastopala stališče avtonomne Bosne in Hercegovine, ne da bi pri tej u odklanjala sodelovanje s Hrvati in Srbi. Zda, ko je bila Bosna in Hercegovina razdeljena ter je del pripadel banovini Hrvatski, se je vseh muslimanov v Bosni polastilo veliko razburjenje, kakor moremo sklepati iz pisanja »Muslimanske Svijesti«, ki je pisala vedno v duhu HSS. Ta list je zdaj

prinesel članek, ki v njem miri muslimane ter med drugim pravi na naslov tistih muslimanov, ki so prišli pod banovino Hrvatsko: »Mi vemo, da živo želimo, da bi vsi mi bili skupaj v eni politični enoti in da bi nas nobena meja ne delila. Bodite prepričani, da imamo mi tukaj iste želje in da se s sedanjim stanjem ne bomo pomirili. Zaradi tega se je treba bojevati z združenimi silami vseh muslimanov. Ne cepite svojih vrst, ker je to danes bolj nevarno ko kdaj poprej... Počakajte le še malo, da se položaj malce razjasni, tedaj započnemo nov boj za avtonomno Bosno...« Na drugem mestu članek naglašja: »Mi res ne moremo za trajno sprejeti odločitve, ki deli Bosno. Toda, kakor je bilo nagaženo s merodajne strani, sporazum s svojimi posledicami je vsakekor začasen, ker se bo država popolnoma in končno razdelila v novi ustavi.« Nato naglašja, naj bodo muslimani teh 13 okrajev, ki so priključeni Hrvatski, kar mirni, ker tudi dr. Maček ni zoper avtonomijo Bosne in Hercegovine. — Kakor je iz tega razvidno, so ta vprašanja etno kočljiva ter jih je treba silno previdno reševati.

Nemška in sovjetska oblast na Poljskem

Demarkacijska črta bo kmalu določena. — Sovjetske čete prodirle do Lvova. — Kaj bo z Vilno

Berlin, 20. septembra. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo sporoča: Bitka ob loku reke Viste, ki se je začela približno pred tednom pri Kutnu in katera se je potem raztegnila proti vzhodu do Bzura, je postala, kakor se zdaj vidi, ena izmed največjih bitk, v kateri je bila uničena najmočnejša sovražna vojska v zgodovini sveta. Število ujetnikov je znašalo večerj samo ob Bzuri 5000. Toda to število stalno raste. Poleg tega je sovražnik pretrpel izredno krvave izgube. Zapolnjeni vojaški material je ogromen. V vsej Poljski, katero smo zasedli, nudijo poljske čete močnejši odpor samo še v Modlinu in južno od Modlina, kakor tudi v Varšavi. Naše prve čete, ki so preganjale sovražnika vse do črte Stri—Lwow—Brest—Bjalostok, so uničile zadnje ostanke razbitih poljskih armad in se bodo zdaj po načrtu umaknile na demarkacijsko črto, ki je bila končno veljavna dogovorjena med nemško in sovjetsko vlado. Borbe pri Gdini so se končale večerj s tem, da je bilo zavzeto vojno pristanišče v Gdini. Tudi tu smo ujeli več tisoč Poljakov. Šolska ladja »Schleswig Holstein« in enote, ki stoje pod vodstvom flotilje za uničenje min, so učinkovito sodelovale v teh borbah. Naše letalske sile na Poljskem so se večerj udeleževale na vsem bojišču samo kot izvidniška letala.

Moskva, 20. sept. b. »Izvestij« obširno poročajo o napredovanju motoriziranih oddelkov rdeče vojske na Poljskem in napovedujejo, da bo kmalu znana demarkacijska črta med Nemčijo in Rusijo. Imenovana je komisija, ki ji predsedujeta dva generala in ki bo določila nove meje. V to komisijo bosta stopila tudi sovjetski vojaški ataše v Berlinu in nemški vojaški ataše v Moskvi. Na severu ni pričakovati večjih težav, ker se je Nemčija desinteresirala na področje okrog Vilne.

Moskva, 20. sept. AA. DNB: Sovjetski generalni štab je izdal tale komunikate z dne 19. sept.: Sovjetske čete so Poljake potisnile nadalje nazaj. Po dvurnem boju so sovjetski oddelki zavzeli središče v severnem delu zahodne Bele Rusije mesto Vilno in mesto Velika Brestovica, 50 kilometrov vzhodno od Bjalistoka, Prujani in Kobrin, 40 km severovzhodno od Brest Litovskega. V zahodni Ukrajini pa je sovjetska vojska zavzela mesta Vladimir Volinski (Vlodinjec), Sokal na Bugu, Brodki, Bobrkj, Rohatyn in Dolino. Konjeniški oddelki in tanki so prodrli s severovzhoda in z juga v predmestja Lvova.

Crnovica, 20. sept. AA. Stefani: Po vrsteh, ki so jutraj prišlele sem, zasedajo Rusi vzhodno Poljsko s 110 divizijami, od katerih so mnoge sestavljene iz motoriziranih oddelkov.

Kodanj, 20. sept. AA. Reuter: Po vesteh, ki jih »Berliner Tidende« prinaša iz Buge, so ruska letala vrgla v Ukrajini milijon letakov, v katerih obveščajo prebivalstvo, da prihajajo sovjetske čete zato, da ga zaščitijo.

Sovjeti bodo spoštovali romunsko mejo

Rim, 20. sept. AA. DNB: Posebni dopisnik agencije Stefani javlja iz romunske meje, da je poveljnik sovjetskih čet, ki so zasedle dosedanje romunsko-poljske meje, izjavil, da bodo sovjetske oblasti v celoti spoštovali nedotakljivost romunske meje. Poveljnik sovjetskih čet je tudi izjavil, da je bila o tem obveščena romunska vlada, ter so dobile sovjetske čete ukaz, da spoštujejo mejo.

Budimpešta, 20. sept. AA. Madžarska brzojavna agencija piše: V uradnih madžarskih krogih kar najodločnejše zavračajo poročila dopisnika »Daily Telegraph« iz Rima, da bi bile ruske motorizirane enote na več točkah napadle madžarsko mejo.

Crnovica, 20. sept. AA. Reuter: Med begunci, ki so danes prekorajili romunsko mejo, je tudi general Prehala, poveljnik češke legije. Sovjetske oblasti so ga pridržale 12 ur nato pa izpustile. Okoli tisoč čeških legionarjev v polni vojni opremi je še vedno ujetih in jih Rusi še niso izpustili.

Moskva, 20. sept. AA. Havas: Kljub demantjem se potrjuje, da komisariat za zunanje zadeve ne bo priznal članom poljskega poslanstva, ki se danes odpeljejo iz Sovjetske Rusije, diplomatske nedotakljivosti, oprostitev od carinskih formalnosti in določil o izvozu deviz itd. Poljaki morajo sami poskrbeti za svoj odhod in si nabaviti vozne listke. Tudi niso dobili obljube, da bodo smeli skupaj potovati.

Razgovori med Molotovom in litovskim poslanikom

Moskva, 20. sept. AA. Reuter: Po poročilih agencije Tase iz Kovna so litovske čete na meji dobile ukaz, naj pomagajo sovjetski vojski pri doseganju litovskega ozemlja na vseh krajih, kjer bi litovske čete prišle v stik s sovjetskimi četami.

Moskva, 20. sept. AA. Reuter: Večerj je Molotov obiskal litovski poslanik in se z njim pol ure pogovarjal. Poučeni krogi trde, da sta govorila o vrnitvi Vilne Litvi, glede česar Sovjeti do sedaj niso pokazali nobenega razpoloženja, da bi to mesto prepustili Litvi.

Mnenje, zakaj je Poljska bila poražena

Rim, 20. sept. AA. Stefani: Diplomatski uradnik agencije Stefani piše: Za hitri razvoj vojaških operacij na Poljskem gre glavna zasluga predvsem okoliščina, da so Nemci razpolagali z zelo močnim letalstvom, ki je storilo veliko uslugo vojaštvu. Mi smo to že prej opazili na Španskem. Razen tega je treba poudariti, da so se Poljaki pripravi na vojno v popolnem kaosu. Armade pod poveljstvom maršala Rydzja so bile tik pred začetkom operacijami dobro opremljene, posebno pehota in konjenice. Toda, ko je izšel proglas o mobilizaciji, je nastala velika zmešnjava v trenutku, ko so nemške čete že začele prodirati. To je imelo velike posledice, kar je nagli tempo dogodkov tudi potrdilo. Lahko se torej ugotovi, da so se Poljaki tako politično kakor vojaško napačno pripravljali.

Begunske gorje

Budimpešta, 20. sept. AA. Havas: Po cenitvi tujih opazovalcev je doslej pribežalo v Madžarsko okoli 5000 poljskih beguncev. Begunci, ki so v Karpatih pribežali čez madžarsko mejo, se zgrinjajo v podkarpatska mesta. Čez mejo je prišlo tudi več poljskih

vojakov in poljskih vojaških oddelkov. Madžari so jih razorožili, nato pa jih poslali v notranjost države.

Riga, 20. sept. AA. DNB: Agencija Leta sporoča uradno, da se je število beguncev iz Poljske v zadnjih dveh dneh povečalo za okrog tisoč. Vojaki so imitirani, civiliste pa bodo tretirali po določbah ministrstva notranjih zadev. Letala niso več prihajala. Ker so begunci prišli tudi preko poljsko-litovske meje, je vlada odredila posebno nadzorstvo na letonsko-litvanski meji okrog Subate.

Lwow se še vedno drži

London, 20. sept. c. S Poljske prihajajo poročila, da se Lwow še zmeraj drži. General Sosnovski, ki poveljuje poljski posadki, je odbil nemško četo. Verjetno je, da bodo boljševiki tisti, ki bodo zasedli to mesto.

Zmeraj bolj se utrjuje mnenje, da med boljševiki in Nemci ni bila določena demarkacijska črta, kako si bosta oba zav. razdelila Poljsko.

Poljske čete se ponekod rajši umikajo boljševikom, kot pa da bi razna mesta prepuščali Nemcem.

Na zapadu čisto neznatni spopadi

Berlin, 20. sept. Na zapadu samo krajevne akcije majhnih izvidniških oddelkov.

Pariz, 20. sept. AA. Havas: Medtem ko vlada na vsej zahodni fronti mir, pretirgan le s topniškim ognjem in živahnostjo v odseku, ki ga označuje jutranje poročilo z besedami: »vzhodno od reke Saar« in večerno z besedami »vzhodno od reke Blies«, kljub temu ne prenehajo krepke reakcije Nemcev. Predpreteklo noč so Nemci izvršili hud napad, smoti pa prav tako. Oba nemška napada smo odbili. Zaradi običajne redkobesednosti poročila francoskega generalnega štaba ni moči točno ugotoviti, kje so Nemci obakrat napadli.

Pariz, 20. sept. AA. Havas: Poročilo dne 20. septembra zjutraj se glasi: Noč mirna na vsem bojišču. Aktivnost sovražnega topništva vzhodno od reke Blies.

Pariz, 20. sept. AA. Havas: Snočnje poročilo poročilo pravi: V krajih vzhodno od reke Blies smo odbili krajevni napad sovražnika. Delovanje sovražnega letalstva v istem predelu.

Pariz, 20. sept. b. Havas poroča iz Bruslja: Dopisnik »20-eme Siecle« poroča iz Aachena, da nemške čete, ki so operirale na Poljskem, že pri-

Tokio, 20. sept. AA. DNB. Veliko hitreje, kakor je bilo pričakovati, je prišlo do popolnega sporazuma med japonskimi in ruskimi delegati glede izvedbe nemonhamskega sporazuma. Predvlastuje prepričanje, da je ta naglica dokaz, da želita obe stranki med seboj uvesti normalne odnose. »Mijaho Simbun« piše, da je sovjetsko-japonski sporazum izzval nezadovoljstvo v Združenih državah.

Tokio, 20. sept. AA. DNB. Predstavniki japonskega zunanjega ministrstva je danes časniki izjavili, da Japonska ne more več puščati v nemar sovražnega stališča Amerike do Japonske, odkar je bila odpovedana trgovska pogodba. Japonska vlada je pripravljena upoštevati miroljubne trgovske interese drugih držav, vendar pa ne more dovoliti, da bi bile določene črte japonske politike v vzhodni Aziji, ovirane od strani drugih držav. Tiste sile, ki bodo ovirale japonsko politiko, bodo morale nositi tudi vso odgovornost za ukrepe, katere bo Japonska izdala proti njim. Isti predstavniki izjavljajo dalje, da Japonski še niso znani nameni, ki so jih imele Združene države, ko so začele ojačevati svojo vojno mornarico v Vzhodni Aziji. Kar se tiče garnizij in vojnih

ladij vojujočih se držav na Kitajskem in v kitajskih vodah, je japonska vlada za sedaj podvzela samo prijateljski korak pri vladah teh držav in jim svetovala, naj umaknejo garnizije in vojne ladje.

Amerika v evropski vojni

Washington, 20. septembra. Agencija Stefani poroča: Z ozirom na sklicanje kongresa 21. t. m., na katerem bo predsednik Roosevelt osebno predložil tako poslanecem kakor senatu revizijo zakona o nevtralnosti, kar bi pomenilo poseg Amerike v evropski spor v prilog Anglije in Francije, so se sestali vsi ameriški župani pod predsedstvom newyorškega župana La Guardia, ki je osebno znan kot eden največjih nasprotnikov Nemčije. Posvetovanje se je končalo s skoraj soglasno resolucijo, da naj Amerika ostane v evropski vojni popolnoma nevtralna in naj se na noben način niti posredno, niti neposredno ne vmešava v evropske zadeve. Resolucijo bo La Guardia izročil Rooseveltu.

Od druge strani se izve, da bo poslanica Roosevelta, s katero bo odprl zasedanje kongresa, kratka in da bo Roosevelt zahteval, naj se ukine prepoved izvoza orožja, če kongres ne bi izdal sklepa, da se ukinejo vsi posebni zakoni o nevtralnosti in da se država vrne samo k načelu splošnega mednarodnega prava, kakor je to veljalo pred vstopom Združenih držav v vojno za časa Wilsona. Politični krogi računajo, da bo razprava v kongresu zelo dolga in da bodo govori ostri. Propagande se udeležuje tudi p. Coughlin, ki je lrec po rodu ter po radiu poziva prebivalstvo, da naj se soglasno izreče zoper vmešavanje Amerike v evropske spore.

Protest Anglije in Francije

Bruselj, 20. septembra. AA. DNB: Agencija Belga poroča iz Londona, da sta britanski in francoski poslanik v Moskvi dobila od svojih vlad nalog, da vložita protest zaradi zasedbe Poljske po sovjetskih četah.

Podmorska vojna

London, 20. septembra. c. Nemška podmornica je danes potopila angleški trgovski parnik »Cifritone«, ki je imel 5500 ton nosilnosti. Posadko 29 mož so rešili tuji parniki, pogrešajo pa še 6 mož posadke.

Kodanj, 20. sept. AA. Reuter: Neka nemška podmornica je priplula v pristanišče Rejkjavik na Islandiji. Izvedelo se je, da je nevarno poškodovana.

Maginotova črta

Dolga je 360 km, široka 150 km in je stala 100 milijard dinarjev

se zopet lahko same branijo in kjer se naj zbirajo ali izmenjujejo čete.

Pred vso to utrjeno fronto pa so zgrajene ovire, ki naj ustavijo sovražno prodiranje. Tam so gnezda za strojnice, za topove proti tankom ter sezidane ovire za tanke.

V ozadju so posebni zakloni za pehoto in topništvo, telefonsko omrežje, polja za topove proti tankom. V ozadju so takoj na razpolago vse priprave za signalizacijo in sicer z zvočniki ali pa svetlobnimi znaki. Ti zakloni so zgrajeni ponekod 50 do 70 m globoko v zemljo, ki so s podzemeljskimi železnimi zvezami s seboj. 30 do 50 m pod zemljo teko vlaki, ki izpod zemlje privozijo naravnost na postaje, kjer se naklada in sklada vse potrebno. Ogromna električna dvigala dvigajo strelivo in največje granate ter jih prinesejo takorekto naravnost do žrela topov. Vse podzemeljske vojašnice so stalno zraku s svežim zrakom, kajti zrak dovajajo posebne električne črpalke.

V podzemeljskih vojašnicah je poskrbljeno za vse: tam so spalnice, kuhinje, stranišča, pisarne, trgovine, studenci, delavnice in električne centrale.

Elektrika igra pri vsem tem zelo veliko vlogo. Potrebna je za razsvetljavo, za dovajanje zraka in vode in za pogon podzemeljskih vlakov.

Nad vsem tem pa strme v svet številni topovi in še več protiletalskih topov. Vse te utrdbe in stolpi s svojimi nadziranimi presledki pa tvorijo takozvane »utrne pokrajine«.

Te utrjene pokrajine se raztezajo vzdolž vse francoske meje. Najbolj utrjena in najmočnejša je pokrajina Lauter, za katero pravijo vsi strokovnjaki, da je sploh ni mogoče zavzeti. Prav tako je izredno vzorno utrjena pokrajina pri Metz, ki obsega tudi staro slavno trdnjavo.

Za temi pokrajinami pa se zopet nahajajo cela polja težkega topništva, ki se premika ali na tračnicah, ali ga prevažajo z vlačilci. Ti topovi naj nato iz ozadja ščitijo vse te sprednje utrjene pokrajine in sicer na ta način, da razbijajo s svojimi dolgimi streli sovražniku njegovo ozadje in njegovo zbiranje v ozadju, če bi pa sovražnik prodiral skozi katero teh utrjenih pokrajin, pa naj zopet ti topovi onemogočijo prihod novih čet k prodirajočemu sovražniku. Ti topovi že delujejo v zvezi z izvidniškimi letali, ki morajo obveščati strelce ob topovih.

Šele za temi polji s težkimi topovi so nato utrjena polja za letala, ki so vsa zavarovana zopet s protiletalskim topništvom in protiletalskimi strojnimi. Za temi polji pa pridejo nato stare častitljive francoske trdnjave Toul, Verdun, Belfort, Epinal in Truone de Chamrnes. Vse te trdnjave pa so bile seveda modernizirane in so verodunski trdnjavi n. pr. dogradili še podzemeljske utrdbe z vojašnicami, kakor v utrdbah na meji in sicer 17 m v globino.

Da so zgradili Maginotovo črto, so morali prekopati 12 milijonov kub. metrov zemlje. Zgradili so več sto kilometrov podzemeljskih rovov. Na površini so zgradili 300 km novih cest. Na vsej črti so zgradili 55.000 utrjenih stolpov ali poslopij. Vsa Maginotova črta je stala 7 milijard zlatih frankov (približno 100 milijard dinarjev).

Lahko se reče, da so te podzemeljske trdnja-

ve res nekaj fantastičnega. Te trdnjave in utrdbe se ob meji raztezajo skoraj nevidno in jih lahko razdelimo takole:

Prvi pas utrdbe je širok 30 do 40 km in ta je najbolj utrjen in najbolj opremljen; drugi pas je nekoliko svobodnejši, tretji pas je zopet silno utrjen. Tako dobimo širino 90 do 150 km in to je tudi prava širina cele Maginotove črte. Te utrdbe pa se raztezajo od Montbeliarda do Montmedya in so dolge 360 km. Ker pa sedaj tudi Belgiji zelo hitro grade skoraj čisto enake utrdbe, bi lahko rekli, da je Maginotova črta proti vzhodu potegnjena od švicarske do nizozemske meje. Francoska vlada je prve kredite za te utrdbe določila v letu 1919, od tedaj pa denarja za te izdatke niso štedili.

Prav nič niso delali prenaplajeno in vse so podrobno proučili. Francozov čas ni prehitel. Proti tem utrdbam še zmeraj lahko računamo na napadalno silo nemškega vojaka. Toda francoski vojak na postojanki se je tudi dobro obnesel (Verdun med svetovno vojno).

Kakšna pa je glavna razlika med Maginotovo in Siegfriedovo črto? Francoske utrdbe so zgrajene v globino, Siegfriedova črta pa je močna v svojih površinskih poslopijih. To se pravi, da francosko vrhovno poveljstvo prav nič ne računa nato, da bi morale francoske čete iz teh utrdb kdaj prodirati daleč naprej, dočim so nemške utrdbe zgrajene tako, da ne računajo na to, da bi morale dolgo ostati njihove čete na enem mestu. Dosedanje potek borb na zapadu je popolnoma opravičil smiselnost te trditve. Toda general Culman, ki je idejni utemeljitelj te Maginotove črte, poudarja, da se te utrdbe ne bodo mogle uveljaviti, če ne bodo določene tudi zato, da podpro manevriranje velikih armad. Siegfriedova črta je torej določena najprej za ofenzivne namene, ker naj omogoči zbiranje ogromnih armad ob meji, Maginotova črta pa zato, da vsak pritisk vzdrži in ga odbije, potem pa šele podpre ofenzivo četi, ki jim bo trdnjavski pas izhodišče in oporišče.

Drobne novice

Newyork, 20. septembra. b. Italijanska ladja »Rex« je večerj zapustila Newyork ter pluje proti Italiji. Vsi potniki nemške, češke in slovaške narodnosti, 30 po številu, so bili pozvani, da ladjo zapustijo in se vrnejo na kopno. Poveljnik ladje je sporočil, da je to nalog paroplovne družbe v Genovi, ki se mu morajo brezpogojno pokoriti. Kakšen drugi vzrok poveljnik ladje ni navedel.

Budimpešta, 20. sept. c. Lvovski vojvoda (vrhovni upravitelj lvovske vojvodine) Sinkač se je zatekel čez mejo na Madžarsko. Nastanil se je v nekem hotelu v Mukačevu, kjer se je danes v svoji sobi ustrčil.

Rim, 20. sept. b. Tukajšnji krogi to mačajo ekipe italijanske vlade, ki je odpustila del mobiliziranih kmetov, da popravi poljske prideleke, da namerava Italija še naprej ostati nevtralna istočasno pa poudarja, da zaradi tega sila italijanske vojske ne bo prav nič oslabiljena.

Najaktualnejši film sedanjih dni!
V glavnih vlogah: najlegendarnejša Francosinja **Edwige Fenech**, **Erich v. Stroheim** in **Jean Gailand**

Danes premiera! — Film najnapetjših senzacij!

Zakaj sem postala vohunka

Predvaja RDEČI KRIŽ ob 16., 19. in 21. uri v Kino Unioru

Zena voditeljica francoske špijonaže se bori z vsemi sredstvi na življenje in smrt s šefom nemške špijonaže. Delovanje francoskega vohunškega urada, naznanega "deuxieme bureau". Opasna vohunka razkrinka špijona in se osveti za smrt svojih najbližjih sorodnikov.

Gospodarstvo

Obseg kontrole izvoza

Predvčerajšnjem smo objavili seznam izvoznih predmetov, ki so prišli pod kontrolo izvoza. Kot je razvidno iz seznama, je prišel skoraj ves naš izvoz pod kontrolo brez oziroma na to, če gre v klinične ali pa v neklirinske države. Izvoz sadja in pšenice ostane še naprej pod kontrolo »Prizada«, izvoz živine in živalskih proizvodov pa pod kontrolo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine.

Naš izvoz predmetov, ki so prišli pod kontrolo izvoza, je v posameznih skupinah znašal v prvem polletju letošnjega leta skupaj (v milij. din):

Prva kolona: Vrednost izvoza pod kontrolo. Druga kolona: Skupna vrednost izvoza iz skupine.		
Pojedilski proizvodi	218,9	314,9
Živilski proizvodi	71,4	702,5
Gozdarski proizvodi	263,3	452,9
Proizvodi kmetijskih industrij	46,1	64,7
Zemlja, kamen, kopi rude	27,9	56,7
Isoli za gorjenje	164,3	164,3
Isoli za gorjenje	1,1	1,1
Razni polfabrikati	1,8	2,0
Kemijski in lekarniški produkti	100,5	108,7
Rastlinska in živalska prediva	77,4	77,4

Finančna mobilizacija v Angliji

Vojne razmere so čez noč spremenile denarni trg v Londonu. Vse do zadnjega dne je Anglija vodila liberalno politiko. Še le ko je postalo jasno, da bo prišlo do vojne, je Anglija izvršila razne reforme na svojem denarnem trgu, da ga je prilagodila potrebam vojne. Prvi ukrep je bil, da je bila opuštena obramba tečajna funta v svrhu, da se varčuje na zlato. Posledica tega ukrepa je bil seveda precejšen padec funta na mednarodnih denarnih trgih v primeri z drugimi zlatimi valutami. Izvršen je tudi popis inozemskih vrednostnih papirjev, ki bi mogli služiti kot plačilno sredstvo za inozemstvo. Prepovedan je izvoz zlata, vrednostnih papirjev in tujeja denarja in je proglašena dolžnost za prodajo zlata in deviz finančnemu ministru potom narodne banke. Zaradi tega tudi ni več mogoče na londonskem trgu našim bankam nabavljati druge devize, kot so to delale dosedaj, ko je bil angleški funt tista deviza, na kateri je slonel ves naš promet s prostimi devizami in je predstavljal tudi podlago za obračunavanje tečajev teh deviz. London je zaradi teh ukrepov nehal biti za nas in za druge države merodajni denarni trg.

V smislu deviznih ukrepov je prepovedan formalno izvoz kapitala in bodo dovoljene tuje emisije kapitala le tedaj, ko ne bo potreba izvoziti denarja (blokiranje terjatve) ali pa, če bo to v državnem interesu.

Za tuje valute so določeni prislilni tečaji in posredniki potom katerih bo mogoče izvrševati devizne posle. Devize bodo dodeljene privatnim osebam po potrebah uvoza. Vsak dan ob deseti uri bo angleška narodna banka določila cene zlata, po katerih ga bodo pooblašeni posredniki kupovali od publike za njen račun.

Finančni minister je odredil, da se vsa plačilna sredstva, devize in valute, koncentrirajo. V zvezi s tem je angleška banka prenesla na egalizacijski fond zlato v vrednosti 161 milij. funtov, tako, da je njej ostalo še 102,1 milij. funtov. Egalizacijski fond je znašal 31. marca t. l. 416 milij. funtov, tako, da njegove rezerve znašajo sedaj nad 500 milij. funtov. Anglija ima sedaj skoraj dvakrat toliko zlata, kakor pa ga je imela leta 1914, ko je imela narodna banka 26 milij. v obtohu pa ga je bilo okrog 125 milij. kar bi po sedanjih cenah znašalo skupno nad 300 milij.

Zaradi tega prenosa je zmanjšano pokritje denarnega obkroga v zlato, povečano pa je pokritje z državnimi vrednostnimi papirji. Toda za isti znesek ima manj papirjev egalizacijski fond. Največji obtok tako kritih bankovcev je zvišan na 580 milij. a dosedaj je bilo dovoljeno največ 280 milij. funtov. Zaradi vojnih potreb je obtok bankovcev narasel proti stanju 6. septembra tekoma tedna od 529,5 na 549,8 milij. funtov in se more povečati še za okrog 30 milij.

Značilna je za kreditno politiko angleške banke odločitve, da daje prednost na menice, izdane do 3. septembra, ki so iz mednarodnih trgovskih poslov. Te menice so normalno bile izplačane z inozemskimi rimesami, toda zaradi vojnih razmer bodo te počasneje prihajale, tako, da bi bili menični zaveznici ob dospelosti v neugodnem položaju. Namesto proglašitve moratorija je torej širokogrudnejša kreditna politika.

Stanje Narodne banke

Za 15. september izkazuje Narodna banka sledeče stanje (v oklepajih razlike v primeri a stanjem od 8. septembra, vse v milij. din):

Aktiva: zlata podlaga 1.986,4 (+1,0), devize izven podlage 532,0 (+23,3), posojila 2.303,6 (+136,6), vrednostni papirji 355,1 (+99,9), razna aktiva 2.535,3 (+294,0).

Pasiva: Obtok bankovcev 8.690,3 (+203,8), žirovni računi 905,5 (+266,5), obveznosti z izkom 300,8 (+270), razna pasiva 285,7 (+8,7).

Obtok in obveznosti po vidu so znašale 15. t. m. 10.071,4 (+266,7).

Stanje Narodne banke kot je sedaj ni več normalni pojav, ampak je izjemno stanje, v katerem se zrcali današnja napetost našega denarnega trga povzročena po mednarodnih političnih dogodkih. Kaže pa tudi to stanje, da se naša Narodna banka prizadeva, da obvaruje denarni trg pred vsemi neprijetnimi posledicami.

Povečanje se je obtok bankovcev, vendar to povečanje ni toliko kot smo pričakovali. Kot izgleda je zadostovala razmeroma mala množina denarnih sredstev, da se obdrži likvidnost našega denarnega trga. Posojila so bila zvišana za 137 milijonov dinarjev, kar dokazuje, da intervencija Narodne banke ni bila velika, ter, da so denarni zavodi mogli s svojimi lastnimi sredstvi izpolnjevati svoje obveznosti proti vlagateljem. Tudi stanje žirovni računov je znatno naraslo, iz česar sledi, da so si denarni zavodi sami preskrbeli v preteklem tednu znatna denarna sredstva, da bi mogli ugoditi eventualnim zahtevam vlagateljev po izplačilih.

Naj omenimo tudi, da so obveznosti z rokom narasle za 270,0 milij. din, potem, ko so že dalj časa znašale stalno le 30,0 milij. din.

predelane kože in izdelki iz predelane kože	10,4	10,7
gumi	0,9	0,3
lesni izdelki	11,0	10,2
papir in papirnati izdelki	9,2	19,8
kovine in kovinski izdelki	406,3	410,1
stroji, orodje in priprave	1,5	2,0
Skupaj	1.412,0	2.413,8

Kot je razvidno iz teh podatkov, predstavljajo predmeti, ki so dani pod kontrolo v izvozu prvega polletja vrednost 1.412,0 milij. din, kar je 58,5% celotne vrednosti našega izvoza.

Kontrola izvoza ne pomeni prepovedi izvoza, kar je videti tudi iz objave Narodne banke. Ti ukrepi pomenijo le dirigiranje izvoza vseh predmetov. Namen tega dirigiranja je, da bo država preskrbljena s potrebnimi rezervami blaga kakor tudi s predmeti, ki jih moremo in moramo zamenjavati za blago, ki ga z ozirom na mednarodno situacijo ne moremo dobiti iz inozemstva. Tako so v seznamu predmetov tudi taki, čij izvoz ne bo zmanjšan, ampak so le zaradi uspešne splošne kontrole prišli na seznam.

Posestne spremembe v Ljubljani in okolici

Tudi september zaznamuje na realitetnem trgu izredno živahnost. Na zemljiškoprometno komisijo okrajnega sodišča, ki odobrava vsako kupno pogodbo, prihajajo kar kupi prigrasitev. V zemljiški knjigi okrajnega sodišča pa so bili zadnji čas izvedeni naslednji prenos lastninske pravice:

Zor Josipina, posestnica v Ljubljani, Jesenkova ulica št. 8 je prodala Babniku Francetu, trgovcu in posestniku v Tomačevem št. 12 hišo št. 8 v Jesenkovi ulici z vrtom, spadajočo pod vl. št. 1016 k. o. Spodnja Siška za 580.000 din.

Perles Fran, trgovec v Prešernovi ulici št. 7 je prodal Batističu Rihardu, viš. železniškemu uradniku in njegovi ženi Pavli zemljišče vl. št. 423 k. o. St. Petersko predmestje I. del za 32.000 din.

Lesica Matija, strežaj v zavodu sv. Stanislava v St. Vidu, je prodal gđ. Amaliji Pirnatovi, zasebnici Sv. Jakob ob Savi št. 7, hišo z vrtom št. 15 na Stokenski cesti, spadajočo pod vl. št. 123 k. o. Brinje, za 50.000 din.

Grmek Janez, posestnik v Mateni št. 39, je prodal posestniti v Strahomeru Brancelj Ani

Kino Matica OLIVIA DE HAVILLAND znana iz filma **ROBIN HOOD** v najbojnejši burki
Tel. 21-24
Ob 16., 19. in 21. **Teško je dobiti ženo**

GLASBA ZA TEBE

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri Predvaja

Prelepa Robert Stolz ova opereta, v kateri sodelujejo poznani filmski igralci: **Magda Schneider, Hans Sottnker, Paul Kemp, Fritz Imhof**
Rdeči križ v KINU SLOGA tel. 27-30

Pogled v morsko dno

Ko je nedolgo pred svetovno vojno grški letalec, poročnik Bakopoulos, z nekega svojega poleta poročal, da je vzhodno od otoka Lemnos našel na čudovito prozorno morje, v katerem je v globini kakih 25 m razločno opazil razvaline neznanega mesta, mu tega takrat nihče ni verjel, češ da se tako globoko v morje ne more videti. Medtem pa je tudi tovrstna znanost zelo napredovala in danes nihče ne dvomi, da je ob posebno ugodnih okoliščinah mogoče videti tako globoko v morje, čeprav novejša opazovanja niso potrdila, da bi bilo na morskem dnu pri Lemnosu kako pokopano mesto, ampak je le na poseben način oblikovano skalnato dno.

Predvsem so letalci potrdili, da se podmornice z letala naravnost navzdol v morju zelo dobro vidijo tudi brez daljnogleda, čeprav so z morske gladine popolnoma nevidne. V vodah ob Tripolisu je neki letalec na dnu zaliva opazil razvaline ameriške vojne ladje »Philadelphia«, ki so jo Alžirci leta 1803 zažgali. Nabiraleci gob se že dolgo poslužujejo pri svojih potapljanjih tako imenovanega »morskega teleskopa«, ki ni nič drugega kot okrogla cev s steklom na koncu. Taka okrog 2 m dolga cev, ki ima na koncu kristalno steklo, omogoča potapljaču, da tudi v večjih globinah popolnoma razločno vidi. V Honolulu sta se pred kratkim največje tujsko-prometno zanimivost predstavljali dve ladji s steklenim dnom, s katerih so potniki mogli opazovati neznane lepote življenja v morju.

Na morskem površini se večji del sončnih žarkov odbija, le nekaj jih prodre nekoliko v globino, toda tudi ti ne globlje kot kakih 300 m. Globlje v morju ni nobene svetlobe več, zato tudi ni nobenega rastlinstva. Svetloba prodre tem globlje, čim bolj počevno padajo žarki, če prihajajo iz navpične smeri, se kmalu porazgube in ne prodre globoko.

Tudi razsvetljava morskih globin je dosegla že lepe uspehe. Ameriški raziskovalec Beebe je s svojo potapljaško kroglo prodrl 1000 m globoko in prof. Piccard se peča z načrti, da bi prišel na dno Oceana. Čeprav dnevna svetloba ne prodre v morje globlje kot kakih 300 m, je vendar pot nekaterih vrst žarkov drugačna. Rdeče in rumene žarke spektra morske gladine hitreje vpija, modri

posestvo s hišo pod vl. št. 256 k. o. Iška Loka za 25.000 din.

Grad Fran, posestnik, gostilničar in trgovec v Zgor. Kašlju, je prodal Mariji Uršičevi, ženi mizarskega mojstra Perovo št. 52, okraj Kamnik, gozdno parcelo št. 867-2 k. o. Kašelj v izmeri 9.629 m² za 12.000 din.

Zupna cerkev sv. Simona in Jude na Rudniku je prodala Centi Karolu, posestniku in njegovi ženi Ani, Florijanska ulica št. 29 par. št. 4-1 k. o. Rudnik v izmeri 1.150 m² za 17.250 dinarjev.

Birtič Ivan, pekovski mojster, Pokopališka ulica št. 8, je prodal Vladimirju Blažiču, Ljubljana, Ciglerjeva ulica št. 24 tri parcele k. o. Moste za 21.500 din.

Dovič Roza, posestnica, Pokopališka ulica št. 36, je prodala Josipu Cimpermanu, Močnikova ulica št. 3 dve parceli št. 309-1 in 373-15 k. o. Petersko predmestje I. del v skupni izmeri 335 m² za 19.500 din.

Nove tvrdke. V trgovinski register so bile vpisane sledeče nove tvrdke: »Idealteks«, izdelovanje ovojnega materiala in vate, družba z o. z. v Domžalah, osnovna glavica 200.000 din, poslovodje so ing. Boris Hribar, Nyvit Adolf in Šimek Josip. Tvrdka je prevzela nadaljno obratovanje tvrdke »Idealteks« Nyvit-Šimek v Domžalah. — »Ninea«, trgovina alkoholnih pijač in deželnih pridelkov, družba z o. z. na Jesenicah, Družbena glavica 200.000 din, poslovodje Aichholzer Franc in Rožman Alojzij. — »Biomac«, družba z o. z. v Ljubljani. Osnovna glavica 200.000 din, poslovodja Miroslav M. Pogorelec, Belgrad.

Spremembe pri tvrdkah. Pri Cinkarni d. d., Celje, so izbrisani iz trgovinskega registra izstopilci člani upravnega sveta Markovič Djoka, ing. Jovanovič Veljko in Drucker Bedrih ter namesto njih vpisani novoizvoljeni člani ing. Budimir Branko, svetnik ministrstva v Belgradu, Prelog Vinko, tajnik Ljudske posojilnice v Celju in Badovinac Nikica, odvetnik v Karlovcu. — Pri tvrdki »Persic«, družba z o. z., Celje, sta izbrisana poslovodja Rožmek Anton, Celje, in Veith Herman, Dunaj. — Pri »Beko«, agentura in komisija, Ljubljana, je vpisan na novo kot poslovodja Pušiček Ivan, Ljubljana, izbrisan pa zaradi smrti dr. Janko Kersnik. — Izbrisana sta pri »Donava-Sava-Jadransko morje, železniška družba (preje Južna železnica) reprezentanca za kraljevino Jugoslavijo, člana upravnega sveta ing. Dimitrije Naumović in Avgust Biancheri, na novo sta vpisana ing. Šneler Mate, pomočnik prometnega ministra, in Toscani Angelo, kr. italijanski minister v pokojju.

Konkurzi in poravnave. Ugotovitveni narok v konkurni stvari tvrdke Bergodac Odorika, lastnika elektrotehničnega podjetja »Beko« v Ljubljani, je določen na 5. oktobra t. l. — Potrjena je poravnava, sklenjena pri okrožnem sodišču v Mariboru, med dolžniko Tekstilno družbo v Košakih pri Mariboru in njenimi upniki.

Borze

20. september.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.30

Devizni promet na zagrebski borzi je znašal 3.37 milij. na belgrajski pa 4.91 milij. din. Promet v vrednostnih papirjih na belgrajski borzi je znašal 1.32 milij. din.

Ljubljana — Uradni tečaji

London 1 funt	170.90—174.10
Pariz 100 frankov	96.85—99.15
Newyork 100 dolarjev	4355.50—4415.50
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 goldinarjev	2326.00—2364.00
Bruselj 100 belg	746.50—758.50

Ljubljana — Zasebni kliring.

Berlin 1 marka	14.20—14.40
----------------	-------------

Ljubljana — Svobodno tržišče.

London 1 funt	213.65—216.85
Pariz 100 frankov	121.14—123.44
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1242.87—1252.87
Amsterdam 100 goldinarjev	2907.25—2945.25
Bruselj 100 belg	933.02—945.02

Zagreb — Zasebni kliring.

Grški boni	28.40—29.10 (28.75)
------------	---------------------

Belgrad — Zasebni kliring.

Grški boni	28.39—29.09 (28.74)
------------	---------------------

Curih. Pariz 9.65, London 17.10, Newyork 440.75, Bruselj 75.50, Milan 23, Amsterdam 234.75.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 416—417

v Zagrebu 410 zaklj.

v Belgradu 397—399

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 94 do 95, agrariji 56—57, vojna škoda promptna 416—417, begl. obv. 75.50—76.50, dalm. agrariji 72—73, 8% Bler. pos. 90—91, 7% Bler. pos. 87—87.50, 7% etab. pos. 94—94.50. — Delnice: Trboveljska 165 do 170.

Zagreb. Državni papirji: agrariji 56.75 zaklj., vojna škoda promptna 410 zaklj., 6% sum. obv. 71.25 zaklj., begl. obv. 76.25 zaklj., dalm. agrariji 72.75, 8% Bler. pos. 90 zaklj., 7. Bler. pos. 87 zaklj. — Delnice: Priv. agra. banka 180 bl., Sladk. tov. Osijek 82 den., leis 30 den.

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. pos. 91 do 92 (91—92), vojna škoda promptna 397—399 (395 do 406), 6% sum. obv. 70—71.50 (69—71.50), begl. obv. 73—74 (73—75), dalm. agrariji 70.50—71.50 (70—71), 4% severni agrariji 52 bl., 8% Bler. pos. 90 bl., 7% Bler. pos. 86.50 bl.

Žitni trg

Novi Sad. Vee nespremenjeno. Promet urednji.

Živilski sejni

Cene živini in kmetijskim pridelkom v okraju Celje 16. septembra: Voli I. 5, II. 4.50, III. 4; telice I. 5, II. 4.50, III. 4; krave I. 4.50, II. 3.50, III. 3; teleta I. 5, II. 4.50; prašiči špeharji 6, pršutariji 6 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. 10, II. 8; svinjina 14, elanina 15, svinjska mast 17; čisti med 15—16; volna neoprana 18, oprana 24; eurove kože goveje 8—9, telečje 11—12, svinjske 6 din za 1 kg. — Pšenica 200, ječmen 130, rž 170, oves 125, koruza 150, fižol 300—400, krompir 100, lucerna 90, seno 70 slama 40, jabolka I. 150, II. 125, III. 70—100; moka pšenična 300, koruzna 190, ajdova 300 din za 100 kg. — Drva 70 din za 1 m³, jajca 1 din komad, mleko 1.50 din liter, eurovo maslo 28 din za 1 kg. — Vino navadno mešano pri vinogradnikih 4—5, finejše sortirano 5—6 din liter.

Cene živini in kmetijskim pridelkom v okraju Krško 16. septembra: Voli I. 4.50—5.50, II. 4 do 4.50, III. 3.50—3.75; telice I. 4—5.50, II. 3.50 do 4.50, III. 3—4; krave I. 3.50, II. 3—3.25, III. 2—3; teleta I. 6—6.50, II. 5—6; prašiči špeharji 7—9, pršutariji 6—7.50 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. 10, II. 8; svinjina 12—14, elanina 14—15, svinjska mast 18—20; čisti med 16—20; eurove kože goveje 7—13, telečje 8—14, svinjske 3—8 din za 1 kg. — Pšenica 150—180, ječmen 100—180, rž 120—180, oves 150—200, koruza 130—160, fižol 200—300 krompir 75—100, lucerna 75—80, seno 75—80, slama 20—25, jabolka I. 100, II. 75, hruske I. 100, II. 75; moka pšenična 300—350, koruzna 200—225 ajdova 350 din za 100 kg. — Drva 50 din za 1 m³, mleko 1—1.50 din liter, eurovo maslo 20 din za 1 kg. — Vino navadno mešano pri vinogradnikih 4—5, finejše sortirano 5—5.50 din liter.

Supposing—

—the 1,200-mile flight had been made over Germany and Italy:

Starting from East Anglia and avoiding Holland a 600-mile radius would have taken in Stettin, Berlin, Leipzig, Salzburg, Innsbruck and Milan. LIKE THIS:—

Supposing—

—the flight had been made from France east and south over the Mediterranean:—

Starting from Nancy, near the Franco-German border, a 600-mile radius would take in Prague, Vienna, Jugo-Slavia, Rome, northern Sardinia. LIKE THIS:—

Območje angleškega letalstva: na levi, kako se poslužuje letališče v Angliji; na desni pa, kako se poslužuje letališče v Franciji (Nancy).

„SLOVENEČ“
na 10 straneh je največji,
najboljši in najbolj razširjeni
slovenski dnevnik!

Dr. Vlado Schimtz

Inteligentnost in poklic

Ko so po svetovni vojni pričeli narodi z intenzivnim delom za obnovo na gospodarskih in kulturnih področjih, se je v zvezi s tem pričelo tudi vedno bolj uveljavljati geslo: »Pravi človek na pravo mesto«. Ta klic je prišel iz Amerike. Ni pa obveljal le za velike narode, temveč je postal in je še v mnogo večji meri važen za majhne. Čim manj pripadnikov ima kak narod, tem važnejše je zanj, da ne vsak lotil takega dela, kjer bo lahko največ storil in največ koristil. Gre za načrtno gospodarstvo z duševnimi in telesnimi silami prebivalstva, za ekonomijo narodnih sil.

Največje bogastvo narodov pa je inteligentnost in dober značaj njegovih členov. Oboje se do velike mere izraža v poklicnem delu. Če naj pametno ravnamo s tem duševnim bogastvom, je potrebno, da usmerjamo posameznike v poklice, ki so njihovi inteligentnosti in značaju najbolj prikladni. Vsak ni za vse, toda vsak je za nekaj. Samo v enem poklicu lahko poedinec sebi in narodu največ koristi, namreč v tistem, ki se najbolj prilaga njegovim zmožnostim in značaju.

Zastopniki tega ali onega poklica se dobro zavedajo, kako važna je za ugled in gospodarsko stanje teh poklicev inteligentnost njihovih poklicencev. Iste velja za predstavnike različnih šol. Ravnatelji gimnazij upravičeno zahtevajo, naj se šolanju na gimnaziji posvetijo samo najinteligentnejši otroci, ker bodo pozneje zasedli najodgovornejša, vodilna mesta. Ravnatelji meščanskih šol pa bi se — tudi z vso pravico — odločno uprli, če bi kdo poskušal uveljaviti zahtevo, naj obiskujejo meščansko šolo otroci z manj razvito inteligentnostjo. Takoj bi pokazali na pomen poklicev, do katerih vodi meščanska šola. Poudarjali bi, da so vprav ti, tako imenovani »srednji« poklici (nekateri uradniški, obrtniški poklici itd.) zelo važni, če že ne odločilni za gospodarsko moč naroda. Zato je važno, da se teh poklicev lotevajo le najinteligentnejši. Predstavniki kmetijskega stanu pa bi — in zopet upravičeno — zahtevali, da naš kmetijski stan nazadnje zaradi tega, ker odhajajo inteligentnejši kmetijski otroci v mestne šole.

Izmed teh ima vsak prav — s svojega vidika; ne pa tudi z vidika celotnega narodnega gospodarstva in celotne narodne kulture. Nikoli ne moremo dvigniti gospodarske in kulturne ravni naroda, če se pri tem oziramo le na poedini sloj ali na poedini poklic. Tudi ne moremo izboljšati gospodarskega položaja posameznih poklicev, če smo v tem stremiljenju prezrli pomen in zahteve celotnega narodnega gospodarstva. Če bi bili vsi slovenski otroci nadpovprečno inteligentni, bi lahko bilo vsem ustreženo. Vsi bi imeli prav: zastopniki obrtniškega in kmetijskega stanu, ravnatelji gimnazij in meščanskih šol. Toda kaj, ko niso! V vsaki večji skupini ljudi je po inteligentnosti ena četrtina nadpovprečnih, polovica povprečnih in ena četrtina nadpovprečnih. Če bi vsak izmed zgoraj omenjenih vztrajal na svojem stališču, bi imela pravico do skorjice kruha samo ena četrtina slovenskih otrok, samo nadpovprečno inteligentni. Kaj pa bo z ostalimi tremi četrtinami? In če bi hoteli zastopniki neke skupine poklicev zajeti čim več nadpovprečnih inteligentnih, bi v vseh ostalih skupinah prevladovali manj inteligentni. Tako neorazumno razdeljevanje narodnega bogastva inteligentnosti njegovih členov pa se prej ali slej masčuje na vseh; končno tudi na tisti skupini, ki je sprva hotela biti privilegirana.

Tako torej ne gre. Izhod iz tega položaja pa ni tako težaven, kakor bi morda kdo mislil. Treba je namreč razlikovati med optimalno in maksimalno inteligentnostjo. Pod maksimalno inteligentnostjo razumevamo najvišjo inteligentnost v neki neizbrani skupini ljudi, zgornjo nadpovprečno črtino. Optimalna inteligentnost pa je tista stopnja inteligentnosti, ki je potrebna, da neki poklic najbolje opravljamo. Je namreč povsem zmotno naziranje, da opravljamo neki poklic tem boljše, čim bolj smo inteligentni. To velja samo za nekatere poklice ne pa za vse. Za celo vrsto poklicev pa je potrebna neka določena stopnja inteligentnosti, ki ne sme biti prenizka, pa tudi ne previsoka, temveč optimalna, kar se pravi, za določeni poklic najprimernejša. Kdor po svoji inteligentnosti ni dosegel poklicnim zahtevam, bo poklic slabo pravil; prav tako tudi tisti, komur inteligentnost zelo presega zahteve, ki jih stavlja nanj. Ne smemo prezreti, da je za uspeh v poklicu, poleg inteligentnosti, odločilen tudi človekov značaj, njegova nagnjenja. Ta pa so v tesni zvezi z inteligentnostjo. In če opravljajo inteligentni človek poklic, za katerega zadošča že nižja stopnja inteligentnosti, ga bodo njegova nagnjenja vlekla drugam. Če si s svojo podjetnostjo ne bo mogel pomagati, bo postal zagrenjen. Kdor pa duševno ni povsem zdrav, bo tudi svoj poklic slabo opravil. Ali pa se mu bodo vsiljevala razmišljanja, ki ga bodo motila pri poklicnem delu. To velja še posebno tam, kjer zahteva tak poklic, da je človek dalj časa zbran, s svojo pozornostjo usmerjen samo na eno nalogo. Imamo tudi po-

klice, katere duševno zaostali ljudje boljše opravljajo kakor normalni. — Rad bi pripomnil, da zgornje ugotovitve niso nastale za zeleno mizo, temveč so plod dvajsetletnih izkušenj tujemskih poklicnih svetovalnic in psihotehničnih institutov. Pomen takih ustanov in tudi naše ljubljanske poklicne svetovalnice je prav v tem, da ekonomsko usmerja narodovo inteligentnost. Gre za to, da si poedinec izbere pravi poklic, v katerem bo lahko storil največ, za katerega ima optimalno inteligentnost, torej ne prenizko in tudi ne previsoko.

Uvaževati pa moramo še nekaj drugega. Omenjal sem samo nižjo in višjo stopnjo inteligentnosti. V okviru inteligentnosti pa obstajajo tudi še kakovostne razlike. Imamo teoretično in praktično, konkretno in abstraktno, produktivno in neproduktivno inteligentnost itd. Te kakovostne razlike upoštevamo pri poklicnem svetovanju posebno takrat, kadar svetujemo staršem otrok, ki so končali ljudsko šolo, za katero nadaljnjo šolo naj se odločijo. O tem sem že pred leti pisal v »Pedagoškem zborniku«. Če je otrok inteligentnejši, če misli bolj abstraktno in teoretično, mu bomo svetovali gimnazijo, manj inteligentnemu otroku s konkretnim in praktičnim načinom mišljenja pa

meščansko šolo. V praksi stvar kajpada ni tako enostavna in šablonska, ker se omenjeni znaki, ki so merodajni za presojo, med seboj navadno križajo. Če je n. pr. otrok nadpovprečno inteligenten pa izrazito praktičen, če teži za tem, da bi kako morda čim prej realiziral v praktičnem življenju, mu lahko svetujemo meščansko šolo. Bilo bi torej naprečno, če bi kdo domneval, da hočemo v poklicni svetovalnici naprtili meščanskim šolam manj vreden »material«. Res se dogaja, da včasih izdelujejo na meščanski šoli učenci, ki so na gimnaziji padli. (Mnogokrat tudi zato, ker so zaradi ponavljanja za eno leto starejši.) Mogoče pa je tudi, da nadpovprečno inteligenten, ki je zmožen študirati na gimnaziji in na univerzi, povsem odpove v poklicih, na katere pripravljajo meščanska šola. Ko izbiramo dijake za meščansko šolo, moramo torej poleg stopnje inteligentnosti upoštevati tudi njeno kakovost. Isto velja za vse ostale šole in poklice.

V sestavku sem hotel povedati, da je neupravičeno in tudi nepotrebno, zahtevati za vsako šolo in za vsak poklic čim inteligentnejših ljudi, brez ozira na to, kolikšno stopnjo inteligentnosti terja šola ali poklic in ne glede na to, kakšna naj bo ta inteligentnost po kakovosti.

Tudi v Angliji primanjkuje kmetijskega delavstva, zlasti za letošnje mlače, ko je prvič v veljavi splošna vojaška dolžnost. Zato po mestih vse organizacije vabijo svoje članstvo, da gre na kmeto pomagat k poljskemu delu. Na sliki: skupina ženskega društva ob mlatilnici.

Proglas slovaške vlade za Slovake v inozemstvu

Pred kratkim je slovaška vlada na vse Slovake po inozemstvu naslovlila proglas, v katerem jih opominja, naj se ne dajo zapeljati lažnjivi propagandi in naj ohranijo zvestobo novo ustanovljeni samostojni Slovaški. Ker je proglas v marsičem poučen za poznavanje razmer na Slovaškem, ga prinašamo v celoti:

»Na dan 14. marca t. l. je slovaški narod dosegel svobodo, ki jo je pred tisoč leti izgubil. Vselej režimov, ki do Slovakov niso bili prijateljski, ste bili prisiljeni zapustiti rodno zemljo in si v tujini iskati svoj obstoj. Danes pa je položaj na Slovaškem povsem drugačen kot pa je bil takrat, ko ste vi zapuščali domovino. Iz lastnih izkušenj doslej niste imeli prilike, da bi se seznanili z izjemembami, ki so nastopile na Slovaškem po okliuču samostojne Slovaške. Slovaško republiko poznate samo iz zlohotene, slovaški državi nenačelne propagande. Toda bodite pripravljeni, da je slovaška republika varen dom vseh Slovakov in slovaška vlada ne varuje samo vse življenjske pogoje slovaškega naroda, ampak je tudi porok njegove bodočnosti. O usodi Slovaške in Slovakov danes odločajo samo Slovaki.

Sovražne sile se v današnjih napetih časih slovaške republike z vse propagando prizadevajo, da bi izkoristile vašo nepoučenost. Hočejo vas vpreči v vojno proti Slovaški, proti lastni vladi in vojski — in to samo zato, ker to odgovarja njihovim političnim ciljem. Hočejo vas postaviti zoper samostojnost slovaškega naroda samo zato,

ker smo to samostojnost dosegli takrat, ko je tudi Nemčija dosegla svoje politične cilje, ki njim niso bili po volji.

Slovaški vladi je znano, da ste v češkoslovaške legije stopali ne samo zaradi lažnih vesti o Slovaški, ampak da ste k temu bili tudi primorani, ker te legije se morajo boriti za ustanovitev češkoslovaške republike. Vemo, da se vsak dober Slovak zaveda, da zanj v takih legijah ni mesta, ker taka borba nima izgledov na uspeh — že zato ne, ker slovaški narod, ki je enkrat dosegel samostojnost, ne bo nikdar več dopustil, da bi na Slovaškem vladal kdo drugi kot Slovaki in da bi bila Slovaška spet kdaj prisiljena živeti v robstvu zgolj zaradi političnih ciljev drugih. Nadaljevanje te akcije s strani veselih, ki organizirajo češkoslovaške legije in silijo državljane slovaške republike, da stopijo v vojsko, ki naj bi se borila proti njihovi lastni državi, proti njihovim bratom, se protivi ne samo odredbam mednarodnega prava, ker je to nedovoljena vmešavanje v posle slovaške države in slovaškega naroda, ki v bodoče nikdar več ne želi živeti na področju drugega naroda, ampak je to tudi v nasprotju z najosnovnejšimi načeli naravnosti. Slovaški vladi je znano trpljenje, ki ga morate prenašati, ko ne popustite niti pred prošnjami, niti pred grožnjami in ko se ustavljate, da bi stopili v legijo, ki so naperjene proti Slovaški.

Zato vas slovaška vlada poziva, da zapustite tiste države, kjer pritisku ne morete odoliti in

se vrnite v domovino, ker nova država za svoje izpolnjevanje potrebuje veliko roko in veliko odločnih mož, zlasti kadarkoli gre za to, da se postavi proti sovražniku.

Vam, ki trpite, slovaška vlada zagotavlja, da bo popravila krivice, ki so vam bile prizadejane, in da bo proti pripadnikom tujih držav postopala na isti način, kot oni postopajo proti vam.

1010 letnica smrti sv. Václava v Pragi

V Pragi bodo v dneh od 23. septembra do 1. oktobra proslavili 1010-letnico smrti sv. Václava, prvega patrona Češke. Naznanila poudarjajo, da bo letošnja proslava izključno cerkvena in verskega značaja.

Proslava se bo začela v soboto, 23. septembra z govorom praškega župana dr. O. Klapka, ki ga bodo prenašale vse češke radijske postaje. Praški župan bo v tem govoru ves češki narod povabil na svetovlaški teden. Prva zunanja slovesnost pa bo v nedeljo, 24. septembra, ko se bo odprla razstava »Sveti Václav in Prag«. Pred glavnim dnem slovesnosti, to bo prihodnje sredo 27. septembra, bo v praški mestni knjižnici profesor Dr. Vojtěšek pred izbranimi gosti imel predavanje o sv. Václavu in njegovi dobi. Isti večer ob 7. bo pevski zbor na stolpu starogradske mestne hiše zapel nekaj pesmi v svetovlaškem koralu. Glavne slovesnosti pa bodo prihodnji četrtek, dne 28. septembra. V hramu sv. Vida na Hradčanih bo praški nadškof kardinal Dr. Kašpar daroval sv. mašo, nato pa bo v prostorih Češke akademije predsednik akademije prof. dr. Šusta pred izbranimi gosti imel slovesen govor. Zvečer ob 7. istega dne bo v mestnem gledališču na Kraljevskih Vinohradih premiera svetovlaške predstave, ki jo je pripravil dr. J. Porta. Na sporedu teh proslav je tudi koncert v Smetanovi dvorani Obiškega doma, kjer bodo pod dirigentskim V. Talicha izvajali Smetanovo »Moja domovina«. Proslave bo zaključil govor kardinala dr. Kašparja v nedeljo 1. oktobra. Tudi ta govor bodo prenašale radijske postaje.

V svetovlaškem tednu bo imel praški radio več oddaj, posvečenih tem proslavam. Odbor za proslavo je že izdal velik lepak, ki ga je izdelal slikar Kaplichy. Glavni motiv tega lepaka je pečat starega praškega meča iz 13. stoletja. To je najstarejši praški pečat, na katerem je tudi lik svetega kneza Václava.

Čim več ljudi — tem manj ptičev

Neki francoski naravoslovec je začel šteti — ptiče na zemlji. Hotel je ugotoviti, koliko jih je po vsem svetu. Poslužuje se nekega načina, ki ga drži še v tajnosti — morda zato, da ne bi kdo kontroliral izida njegovega štetja. Za več ptičjih vrst se poslužuje svojih izsledkov, ki jih je v preteklih letih dosegel v Angliji. Naj bo z njegovim štetjem kakor koli že — ugotovil je, da je na vsem svetu okoli 75 milijard ptičev najrazličnejših vrst, torej skoraj 38 krat toliko kot pa ljudi. Gostota ptičje naseljenosti pa je ka, različna, kakor tudi pri ljudeh, le da je pri ptičjih v obratnem razmerju z ljudmi: čim gostejša je obiludenost zemlje po ljudeh, tem redkejša so ptiči, ali z drugimi besedami: čim bolj se dežela prepleta s mesti, tem manj je ptičev (da je to zelo res, potrjuje tudi nestrokovna opažanja). V Angliji n. pr. živi samo okrog 200 milijonov ptičev, nekako štirikrat toliko kot ljudi. Čim bolj pa gremo proti vzhodu, kjer pojema dostota prebivalstva, tem bolj raste število ptičev. V Angliji sicer reja ptičev zelo napredujo, toda redke vrste kljub temu izumirajo. Narašča pa število golobov in vrabcev. Pozornosti širokih krogov se je posrečilo tudi pomnožiti število sov in raznih močvirnih ptičev, dalje kosov, drozgov in škrlančkov. Krči pa se število jerebice, kalinov, škinkavcev, prepelice in vran. To naraščanje in pomanjkanje ptičev pa se nanaša samo na angleško ozemlje, dočim pravi omenjeni naravoslovec, da je na vzhodu vseh teh kralitih vrst še v izobilju.

Iz Legije koroških borcev

Svojemu članstvu sporočamo žalostno vest, da je v Vranju umrl v najlepši moški dobi redni član našega društva, g. Adolf Kilar, brigadni general. Zemski ostanki pokojnega našega soborca bodo danes ali jutri zjutraj prepelani v Ljubljano in bo pogreb z glavnega kolodvorja na pokopališče k Sv. Križu. Ker dan in ura pogreba še nista določena, opozarjamo vse članstvo, da pazi na obvestilo o pogrebu, ki bo pravočasno objavljeno v časopisu. Pozivamo članstvo, da polnostevilno spremlja uglednega vojaškega dostojanstvenika in soborca iz bojev pred 20 leti na njegovi zadnji poti ter se v ta namen zbere četrte ure pred napovedanim časom pred postojnim poslopjem. — Pokojnemu generalu, našemu soborcu in članu, želimo miren počitek v domači zemlji, hudo prizadetim svojemc pa naše najkrenjeje sožalje. — Glavni odbor Legije koroških borcev, Ljubljana.

L I S T E K

V. D.:

Svetovna razstava

(Obiskovalčevi vtisi.)

V knjižnem oddelku sem med razstavljenimi časopisi in revijami hotel zaelediti »Brezbožnika«. Pa ga nisem našel. Pač pa je opaziti list: »Krievskanka pravda«. Čudovita preračunatost boljše viška ve, da se Američani z brezbožniško propagando odbija. Zato se jim ne zdi primerno brezbožstvo eksportirati v USA — temveč negovati tam, kjer je mogoče.

Ko pa vidiš bronaet kip nogometaš in športkinje ter otroške obraze — takoj spoznaš, da so dobro razumeli ameriško dušo, ki je po mladini navezana na šport, po ženi pa na otroka. Alegorija bodoče Rusije je pa gola utopija!

Ko zapuščam paviljon, vendarle kljub marsikaterim delom na elektrotehniškem polju, greš prazen ven, ko se sprostijo tiste agitacije, skrajno preračunane. Toda še zunaj zemlje pogled svetlikajoča se rdeča zvezda. Zdi se pa, da ta preračunatost ni bila čisto zastoj. Vendarle pa sedaj, ko se je boljše zvezd zvezal z najbujnejšim ameriškim sovražnikom, tudi Američanec prosi za mašinski rdeči obraz. Tudi restavracija, ki je pod ceno dajala postrežbo, ne more prevarati ameriškega evobodnega duha. Tako pod ceno so dajali hrano, da je morala ameriška oblast poseči vmes! Oddalec nas že vabi italijanski paviljon, ki ima mogočen vohod, nad katerim sedi na prestolu mati Italija. Izpod njenega prestola pa teče kot

mogočna reka čista voda navzdol v jezero. Lep simbol vedno oživljajoče Italije. Znotraj opaziš aeroplansko in avtomobilsko industrijo tvrde Fiat. Zanimiv je umetniški del iz kiparstva, starega in modernega slikarstva ter cerkvene umetnosti.

Na stenah sicer opaziš Mussolinijeve besede: Obidre itd, toda njegovega imena nikjer ni kot po originalni Italiji. Kralj in cesar Viktor pa stoji pred krasno zaveso v cvetju. Mnogi ameriški Italijani s ponosom hodijo po paviljonu svoje bivše domovine, čeprav se s sistemom morda ne strinjajo.

Toda eno mi pa ni ugajalo: to namreč, da so bili špageti, kateri mi zelo čisto, tako dragi. Ena porcija velja 1 dolar 20 cts., kot se spominjam. Zato sem se jim tudi odpovedal.

Kje pa je naš jugoslovanski paviljon, da zlepa ne pride na vrsto? O, pač sedaj ga imamo pred seboj. Če skromno govorim primerjajoč na zunaj in znotraj: naš paviljon s paviljoni manjših držav od Jugoslavije in tudi revnejših, moram reči, da me je v srce zabolelo, ko sem videl, da je tako slabo oblikovan. Vstopil sem in primerjal newyorški paviljon z onim v Parizu 1937. Nekoliko boljše je od tedaj, vendar me je bilo aram, ko sem gledal, kako za nekakšnim orientalskim zidom stoji Slovenka v narodni noši (baje iz ljubljanskega muzeja) z obrazom narejenim iz nekakšne žaklijevine ali česa že. Nekaj jih pa po tleh leži... Zdi se, kot da bi organizatorji paviljona ne imeli pojma, kaj Američanu ugaja: da hoče imeti pred seboj lep obraz. Saj še mrliča »sminkajo«! Voščeni obraz ali iz podobne snovi bi se v N. Y. z malimi stroški in hitro dobili! Tako tudi ameriški rojaki mislijo.

Tujako prometne slike kažejo nekaj slovenskih krajev, več seveda hrvaških, največ pa erbskih zgodovinskih spomenikov. Vse to je lepo in prav, toda Američani vse to ne zanima dosti. On

hoče imeti pred seboj sedanjí napredek in stanje vsake države, da jo ceni. Naše sedanje izdelke in sedanje način življenja, sicer nas amatra za zaostale. Naši pridelki, ki jih je nekaj razstavljenih — poleg žitnih vrst tudi lipovo cvetje — ne bi smeli biti brez komentarja.

Kako krasno reklamo bi lahko napravili vsaj z nekaterimi šentivškimi mizarstvi izdelki, o katerih se je odlični ameriški Slovenec v Clevelandu, g. kanonik Oman izrazil, da se v Ameriki kaj takega ne dobi! In ali ne bi tudi vlekla čisto slovenska restavracija s kranjskimi klobasami, katere imajo Američani zelo radi in naša mineralna voda kot »Rogaška Slatina«, kakršne zopet ni dobiti tamkaj (redko se dobi in če draga je francoska voda »Vichy«). Pa če bi še v slovenski narodni noši stregli, koliko živahnosti in reklame za podjetne Slovence bi bilo! Tako bi podobno tudi Hrvači in Srbi lahko iz svojega kaj pokazali ter delali za svojo državo. Kako vesel bi bili ameriški Slovenci, če bi bilo kaj takega v našem paviljonu! Oni sami so pričakovali, da bodo v svojem paviljonu tudi po domače postreženi.

Tako smo pa iskali postrežbe drugod, in sicer v ogrskem paviljonu kjer je bilo vse polno ljudi, ki so bili dobro postreženi z golašci in za mal denar in še z zanimivo urejenim paviljonom, v katerem je bilo vedno dosti ljudi. Za razstavo pa je obisk merodajen!

V bodečo bo že treba gledati, da bo vsak narod svobodne Jugoslavije imel svoj pravični delež na razstavi, za kar je treba pravočasno povedati odločujočim osebam. Po okrepčilu smo šli v francoski paviljon, ki vsakega vabi z visoko teraso na vrhu. Tu se pa vidi, kaj lahko postavi in kaj ima imperialna država! Povedo silno razkošje! Poseben oddelček bisero v zlatnine — kjer je tudi zlata ura z biseri kot okrasek za laze pri nočnih zabavah — budno straži paznikovo oko. V paviljonu dobiš prav vse,

kar potrebuje človek za vsakdanje svoje življenje. Seveda ne manjka znanstveni oddelček iz tega paviljona sem šel nekaj zalosten z mislijo, češ, za take države se tolikokrat bijejo mali narodi!

Prav blizu tega pa je angleški paviljon, ki že v prvih predelih diha svojo viteško zgodovino. Vse je v grbi in turnirskih igrah. Zlasti zanimiva pa je kraljevska zakladnica, kamor ljudje kar romajo gledat dobro zastražene dragocenosti. Poleg vsega bogastva in tehnike in poleg zanimivega dirkalnega avtomobila s 300 miljami na uro, je najbolj zanimiva velika skica angleškega brodnjaka. Vsa morja so preplavljena z angleškimi ladjami. Prav vse ladje so označene. Kot mravlje na gosto se zlasti v Sredozemskem morju. Zdi se, da je ta mornarica nepremagljiva in v tej je moč Anglije!

Lahko bi še omenjal razna zabavišča, ki imajo velik del razstavnega mesta in specialne paviljone: Fordovega, mlade ameriške umetnosti, elektrotehniškega, pa bi bilo predolgo.

Vendar eno zanimivost pa moram še omeniti in to je: muzikalni vodometi! Čudovito prelivanje barv in figur se kaže z vodo pred očmi. Kakor igra godba, tako se doživlja melodija ne samo s poslušom temveč tudi z gledanjem pred seboj!

Vse to se mi je zdelo kot pravilica: Tisoč in ena noč...

Ob izhodu, kamor smo že pozno zvečer prišli še enkrat pogledam to morje prelivačih se barv na in ob raznih paviljoni. Veselo ubrano prihaja družba godbenikov z violinami in harmonikami na razstavljeni prostor. Za nami pa se pomikajo množice ljudi, toda nobene gneče nikjer! Vse gre nekam mirno in urejeno naprej. V nabiralnik — katerih je veliko — vržeš 5 cts. in v vhod se mehanično odpre. Tako smo se s prvimi nadzemskim vlakom peljali proti bajno razsvetljenemu Babylonu: Newyoriku, ki nas je že čez pol ure verbal vase...

(Konec.)

Droline novice

Koledar

Četrtek, 21. septembra: Matej, apostol in evangelist; Jona.

Petek, 22. septembra: Kvatre. Tomaž Vilj; Mavricij.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gđ. Klara Balogh, učiteljica. Pogreb blage ranice bo danes ob 4. popoldne iz hiše žalosti, Kladenska ulica 9, na pokopališče k Sv. Križu. — Naj počiva v miru! Zalujočim naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je v visoki starosti 88 let mirno zatisnila svoje oči ga. Marija Lavrič. Pogreb bo v petek iz hiše žalosti, Vodmatski trg 5, na pokopališče k Sv. Križu. Naj ji sveti večna luč! Zalujočim naše sožalje!

† V Orlic pri Ribnici na Pohorju je umrla ga. Julija Grögl roj. Kresnik. Pokopali jo bodo v petek ob 9 zjutraj. Naj počiva v miru! Zalujočim naše iskreno sožalje!

† V splošni bolnišnici v Ljubljani je umrl včeraj najstarejši ljubljanski knjigoveški mojster g. Franc Breškvar. Rodil se je leta 1864 v Ljubljani. Izučil se je knjigoveške stroke v stari knjigovodnji g. Švrgulje, koder je bil tudi mnogo let vreden pomočnik in poslovođa ter je pozneje prevzel vodstvo v svoje roke. Pri njem se je izučilo veliko število uglednih ljubljanskih knjigoveških mojstrov. Bil je blagega značaja in se je v knjigoveški obrti udeleževal 59 let ter je bil v resnici veteran knjigoveških mojstrov v Ljubljani. Bil je navdušen pevec in soustanovitelj pevskega društva Slavce v Ljubljani. Pogreb blagega pokojnika bo v petek ob 14 iz mrlišnice splošne bolnišnice v Ljubljani. Naj v miru počiva! Obitelj naše sožalje!

† V Dubravi pri Zavrću je umrla soproga veleposesnika in trgovca g. Mihelčič Ema, vzorna žena in gospodinja. Naj v miru počiva! Obitelj naše sožalje!

Osebnostne novice

— Poroka. V Teharjih pri Celju sta se v nedeljo, 17. septembra poročila g. Karl Klepej, vrtnar, in gđ. Marija Novak ob Sv. Lovrenca pod Prožinom. Obilo sreče in božjega blagoslova.

— Izšel je »Priročnik trgovin« (sestavil prof. St. Klinc) za enoletne trgovske tečaje, gremialne nadaljevalne šole in za trgovsko pisarniško prakso. Strani 148. Cena 36 dinarjev. Knjigo je založilo in jo dobavlja Trgovsko učilišče Rudolfa s pravico javnosti v Ljubljani, Trnovska ul. 15.

— Zimski semester na ljubljanski univerzi. Zimski semester na ljubljanski univerzi traja od 2. septembra 1939 do 15. februarja 1940. Za slušatelje, ki na novo stopijo na univerzo, traja vpisovanje od 25. septembra do 5. oktobra, za slušatelje, ki so že bili vpisani, pa od 25. septembra do 10. oktobra. Slušatelji morajo pri vpisu plačati za vsak semester vpisnino 25 dinarjev, v kolikor in soljino od 100 do 4000 dinarjev, ki se ravna po letnem davku. Če skupni davek očeta, matere ali slušatelja ne znaša več kakor 800 din, slušatelj ni treba plačati soljine. Soljine so oproščeni tudi državni stipendisti ter otroci oseb, ki so zaslužene z uredbo o invalidih. Naknadni vpis se bo dovoljeval na utemeljene prošnje le do 20. novembra. V prihodnjem študijskem letu je rektor prof. dr. Matija Slavič, prorektor pa prof. dr. Rado Kušej. Dekan bogoslovne fakultete je prof. dr. Janez Fabjan, filozofske fakultete prof. dr. Jovan Hadži, juridične prof. dr. Josip Jurkovič, medicinske prof. dr. Evgen Kanský, tehnične pa inž. Hrovat Alojzij. V preteklem poletnem semestru je imela filozofska fakulteta 352 slušateljev in 179 slušateljic, bogoslovna 188 slušateljev, juridična fakulteta 623 slušateljev in 87 slušateljic, medicinska fakulteta 132 slušateljev in 33 slušateljic, tehnična 433 slušateljev in 22 slušateljic. Skupaj je bilo na vseučilišču v preteklem poletnem semestru 1726 slušateljev in pa 321 slušateljic.

— Na srednji drž. glasbeni šoli (drž. konservatoriju) v Ljubljani se bodo vršili naknadni sprejemni izpiti v petek 22. zjutraj iz violine, pop. iz klavirja, v soboto 23. dopoldne iz teorije in intonacije za vse gojence, ki pridejo k nadnadnemu izpitu, popoldne pa za solopetje. Natančni razpored je nabit v veži zavoda. — Na Glasbeno akademijo se sprejemajo novi slušatelji do 25. septembra, bivši slušatelji visoke šole in pedagoškega oddelka drž. konservatorija v Ljubljani pa se bodo sprejemali od 1. do 15. oktobra t. l.

— Ravateljstvo abiturientskega tečaja zbornice za trgovino, obrt in industrijo na državni trgovski akademiji v Ljubljani sprejema prijave za vpis do 25. sept. Imena sprejetih slušateljic bo razglasila na uradni deski 26. sept.

— Nova tehnična pisarna. Inž. Lapajne Svetko je dobil pooblaščenje ministrstva za gradbe in je odprl lastno tehnično pisarno v Ljubljani. Inž. Lapajne se bavi predvsem s statičnimi računi in projektiranjem inženirskih konstrukcij za visoke, vodne in industrijske zgradbe.

— Triglavski dom na Kredarici bo oskrbovan le do 25. septembra 1939. Ostale triglavske postojanke: Staničeva koča, Aleksandrova dom, Vodničkova koča in koča pri Triglavskih jezerih so že zaprte. V Vratih je Aljažev dom oskrbovan do 2. oktobra; njegova okolica nudi izletniško petro sliko jesenske narave. Ob Bohinjskem jezeru je stalno oskrbovan »Zlatorež«, odtoč je le tri ure oddaljen Dom na Komni, ki nudi prijeten odih v sedanjih razburljivih časih. Na Črni Preli bo Orožnava koča oskrbovana do 1. oktobra — medtem ko je Malnarjeva koča že zaprta. Planincem z izkaznico je neoviran posej Julijskih Alp in Kamniških planin. Krekova koča na Ratitovcu ni več oskrbovana. Na Vršču bo Erjavčeva koča odelje oskrbovana le ob sobotah in nedeljah. V Kamniških planinah je že zaprta Češka koča. Do 25. septembra pa sta redno oskrbovani koča v Jermanovih vratih in Čojzova koča na Kokrškem sedlu, od 25. septembra dalje pa le ob sobotah in nedeljah do 31. oktobra. Stalno pa so oskrbovani Dom na Kravcu, Dom v Kamniški Bistrici, koča na Veliki Planini in Valvazorjev dom pod Stolom. Jesenska narava nudi obilne lepote planincem, zato pobite v jesensko naravo. Vse informacije o planinskih izletih in posvojenjeh dobite v pisarni SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4-1, telefon 40-36.

— Jesenski plemenski sejem rodovniške govede pingavske pasme v Ormožu. Kr. banaka uprava dravske banovine v Ljubljani priredi v torek, dne 26. septembra dopoldne na sejmišču v Ormožu, plemenski sejem rodovniške govede pingavske pasme. Na ta sejem bo prignanih večje število dobre plemenske živine, posebno mladih bikcev od 12 do 24 mesecev starosti ter mladih

in dobrih plemenskih telcih ter bo tako dana vsem zainteresiranim izredna priložnost za nakup res dobre plemenske živine. Vse nadaljne informacije se dobijo pri Zvezi selekcijskih organizacij za pingavsko govedo v Ormožu.

— Planinski dom na Plešivcu (Uršji gori) bo od 24. septembra 1939 do maja prihodnjega leta zaprt. Tudi na dan ev. Uršule, dne 21. oktobra ne bo oskrbovan. Ključ od doma je pri gospodarju Kavsu v Slov. Gradcu. SPD Slov. Gradec.

— Zrtve strela. Pretekli torek popoldne sta na polju delala posestnikova sinova Anton in pa France Miklavčič z Male Illove gore pri Dobrem polju. Okrog štirih popoldne sta delo opravila ter se z vozom, v katerega je bil vprežen par konj, podala proti domu. 23-letni Anton je šel tik konj, njegov starejši brat France pa za vozom. Med potjo ju je zalotila nevihta. Udarila je strela, ki je ubila Antona in oba konja, Francea, ki je bil za vozom, pa je puh vrgel na tla, kjer je obležal nezavesten. Prihiteli so na pomoč ljudje, ki so spravili k zavesti Francea, truplo Antona pa so prepeljali domov. Naj mu sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

— Telovadci in plesalci pozor! Negujte telo in noge s SANOPEDOM, da hoste stalno zdravi. — Glavna zaloga: drogerija Jantigaj, Ljubljana, Krekov trg.

— Železniška zveza iz Pariza v Budimpešto čez Jugoslavijo. Zaradi vojne med Nemčijo in Francijo je bila ukinjena železniška zveza od Pariza čez Nemčijo do Budimpešte in Bukarešte. Sedaj je v prometu simplan orient ekspres, ki je edina mednarodna železniška zveza med Parizom in Budimpešto. Da se omogoči ugodnejša zveza med Parizom in Budimpešto, priklopilo simplanu orientu vagon, ki pelje do Ljubljane, kjer ga priklopilo brzemu vlaku za Budimpešto. Železniška zveza Pariz—Budimpešta je torej zdaj obnovljena

Po državi

• Epilog žaložne slepečve družine. Svoječasno smo poročali o žaložnem dogodku, ki se je odigral v noči 20. julija na robu nekega gozda v Pušci pri Zagrebu. Tam je pod milim nebom prenočevala družina slepega invalida-muzikanta Milorada Djurića. Sredi noči pa je odjeknil strel iz loveške puške, ki je poškobil enoletno slepečvo hčerko Olgico in jo usmrtil, ženo Pero se je s šibro zadela v desno oko, da je oslepela. Orožniki so v zvezi s tem dogodkom prijeli vsakega čudaka Antona Antolića, na katerega je padel sum, da je oddal usodni strel. V torek je bila pred velikim senatom okrognega sodišča v Zagrebu obravnava proti Antoliću. Slepega muzikanta je privedla v sodno dvorano njegova enooka žena ter ga posadila na klop. Ko je bil slepec zaslišan, je pripovedoval, da je tisto noč sicer še nameraval hoditi naprej, toda družinica je bila utrjena in ker je bila noč precej topla, so polegali na parobku nekega gozda. Legli so drug ob drugem, v sredi je bila enoletna Olgica. Naenkrat je počilo, moja žena je kriknila, pripoveduje slepec, jaz pa sploh nisem vedel, kaj se je zgodilo. Čez nekaj časa sem zaslišal ženin glas: »Otrok se ne giblje več«. Obtoženi Antolić je priznal, da je oddal usodni strel. Pripovedoval je, da so ga pred dvema letoma okradli lopovi in da so se zadnje čase okrog njegove hiše ponoči vedno potikali sumljivi ljudje. Kritične noči ga je sin opozoril, da se gibljejo okrog hiše neke sumljive poslave in sam je kmalu nato zaslišal od bližnjega gozdiča pritenjeno govorjenje. Da bi preprečil domnevne sumnjive, je oddal na slepo erčo strel iz loveške puške. Nesreča pa je hotela, da so šibre padle na slepečvo družino, ki je prenočevala na robu tega gozda. Sodišče je po daljšem posvetovanju Antolića oprostilo, navajajoč, da se ni moglo preveriti, da bi obtoženi oddal strel baš v ono smer, v kateri je ležala slepečva družina. Obtožene Antolića so takoj izpustili na svobodo.

• Če turisti srečajo medvedjo družino. Dva sarajevska turista, Stanislav Jagetić in Stjepan Ercega sta se napotila v Hraeniški etan pod znano planino Bjelašnico. Komaj sta napravila po gozdu nekaj 100 m poti, sta srečala na poti medvedjo družino, ki je sestajala iz dveh starih in dveh mladih medvedkov. Jagetić je pripravil revolver, boječ se, da ga medvedji napadejo, ni pa hotel bežati, ker je vedel, da bi s tem medvedve razdražil. Eden od mladih medvedkov se je približal turistoma čisto blizu in ju radovedno ogledoval. Tudi stara dva eta nekaj časa malo bolj iz daljave ogledovala človeški par, čez nekaj časa pa sta se približala in odpeljala mladiča proč. Nato so vsi štirje izginili v gozd. Turista seveda nista nadaljevala poti.

• Umobolna ženska zažala polovico vasi. Pred sodiščem v Travniku se je te dni zagovarjala upokojenka Joka Krajina iz vasi Kongore, pa je pred tremi meseci zažala svojo hišo, pa je pri tem pogorelo še pet drugih hiš in več gospodarskih poslopj. Joka je sirovačna vdova, ki je imela samo majhno kočico in 120 din mesečne pokojnine. Težko je životalila, poleg tega pa so jo še preganjali eorodniki njenega pokojnega moža, ki ji niso privoščili njene kočice. Hišo je že večkrat poskušala zažgati, vendar so ji vselej preprečili. Slednjič pa se ji je to posrečilo. Priče so jo opiale kot elaboumno in zato se je sodišče odločilo, da jo pošlje v bolnišnico za duševne bolezni na opazovanje.

• Iz ene nesreče v drugo. V središču Banjaluke pred palačo banke uprave se je torek dopoldne pripetil karambol, v katerem sta bila udeležena avtomobil, ki ga je vodil šofer Ahmet Cimela, in neki koezar. Stražnik, ki so ga poklicali na mesto nesreče, je ukazal šoferju in kolezarju, naj se odpeljeta do prve policijske stražnice, kjer boeta zaslišana, da se ugotovi krivda za karambol. Na poti do policijske stražnice pa je šofer do smrti povozil kmeta Dušana Vuščenovića iz Imoleškega. Šofer je vozil pravilno po desni strani, toda kljub temu se je kmet kar naenkrat znašel pred avtomobilom, ki ga ni bilo mogoče več ustaviti pravočasno. Avto je kmata podrl in ga usmrtil.

• 800 vagonov sliv bo letos dal zeniški okraj. V zeniškem okraju v Bojni je letos letina sliv izredno uspeša in računajo, da bo ves okraj dal okrog 800 vagonov sliv. Lanske leto so v okraju prodajali slive po 80 par do 1 din, letos pa komaj po 50 para. Največji del ogromnega pridelka se proda za žganje, ki ga mnogi kmetje kuhajo tudi

čez Jugoslavijo v smeri Rake—Ljubljana—Pargersko—Kotoriba.

— Za Slomškovo proslavo dne 24. t. m. bo prav dobro služila knjižica »Slomšek — naš duhovni vrtnar«, ki nam prikazuje Slomškovo veliko osebnost in dela ter navaja tudi večno veljavne njegove nauke in reke. Dobi se v Novi založbi in pri Leonovi družbi v Ljubljani za ceno 6 din. Ta knjižica, ki jo je napisal E. Boje, je vprav danes pomembna in aktualna za nas. Se-galje po nji, nekaj je je že v zalogi!

— Vojnotehnični zavod v Kragujevcu sprejme pet boljših elektrikov. Dnevnic po 40 do 80 dinarjev po letih dela in oceni poskusnega dela. Podrobnejši pogoji se dobe pri upravi 7. oddelka vojnotehničnega zavoda vsak dan dopoldne, pa tudi pri javnih borzah dela v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani.

— Pri zaprtju, motnjah, v prebavi vzemite zjutraj, še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenchica.

— Službeni list kraljevske banke uprave dravske banovine. V 75. kosu od dne 20. septembra 1939 prinaša: 1. Ukaz o spremembah in dopolnitvah uredbe o oprostivni mož ob vojaške službe; 2. Navodila za pridobivanje pravice do specialnosti iz balneologije in klimatologije; 3. Konvencijo za izboljšanje usode ranjenecv in bolnikov v vojskah za vojne in konvencije o postopanju z vojnimi ujetniki; 4. Ratifikacija Sijama; 5. Razne objave iz Službenih novin.

— Izropana trgovina. V trgovino Kristine Praznik v Lačji vasi, okraj Gornji grad, so vlomili neznani tatovi in jo čisto izropali. Odneli so 10 moških stvari, več kosov blaga za predpasnike, klota, blaga za ženske obleke, veliko belega platna in precej špecerijskega blaga. Škode so tatovi povzročili okrog 4000 dinarjev. Sled za vlomilci pelje proti Nazarju.

— Gonilne jermene so ukradli. Ž žage Ivana Rotarja v Mošeniku pri Zagorju so neznani tatovi odnesli dva gonilna jermena, dolga 24 ozir. 12 m. Vredna sta 1500 dinarjev. Tatovi so se na kolosih odpeljali v smeri proti Savi.

— Vse krađe. Okrog Zameška na Dolenjskem sta se te dni potikala dva sumljiva moška. Čez dan sta bila skrita v bližnjem gozdu, ponoči pa sta dvema posestnikoma ukradla konjske komate, enemu dva, drugemu pa enega. Komati so vredni 3000 dinarjev.

— Ker so kmetje nepoučeni, ne izdelujejo iz eliv pekmeza in jih tudi ne sušijo, a čemer bi mogli bolje vnovčiti svojo pridelke.

• Na progi zaspal. Zidarek mojster Malnar Ivan iz Bujavice pri Daruvarju se je vračal domov precej opit. Šel je ob progi in ko je postal zaspan, je legel med tračnice in zadremal. Prvi vlak, ki je privozil po progi, ga je razmesaril do smrti.

• Krvav pretep, v katerem je sodelovalo 400 vaskih fantov in deklet. V bližini Šipadove železniške postaje. Hrnjadi v okraju Bos. Grahovo, je prišlo do hudega pretepa, v katerem je sodelovalo okrog 400 vaskih fantov in deklet. Po stari navadi so fantje in dekleta iz okoliških vasi prišli v neki gozd nabirati lesnike. Ko je bilo nabiranje končano, so se začeli fantje in dekleta zabavati in plesati. Ko je bilo petje in ples na višku, je nekdo nenadoma ustrelil iz samokresa. Takoj zatem je odjeknilo še nekaj strelav, nakaer se je začelo streljanje kakor iz strojne puške. Ko je bilo izstreljenih kakih 50 strelav, so se dekleta in fantje razbežali. Ostalo je še kakšnih 20 fantov, ki so odvrgli samokrese in prijeli za kole, a katerimi so se začeli obdelovati. Po dveh urah je bil boj ustavljen po zaletu starejših ljudi, ki so delali na bližnji njivi. V boju so bili hudo ranjeni trije fantje in eno deke, laže ranjenih pa je bilo pet fantov in tri dekleta. Pretep je nastal, ker so bili že prej razprti fantje in dekleta iz dveh vasi ter so komaj čakali, da obračunajo med seboj. Aretiranih je več fantov.

• Huda kriza v hrvatski industriji bauksita. Zaradi vojnih zapletov v Evropi je nastal težak položaj za hrvatsko rudarsko industrijo, zlasti za bauksit. Že od prvih dni po objavi vojne, je izostal veak izvoz. Parniki, ki so s tovoru bauksita krenili v Nemčijo, so bili ustavljeni že pri Gibraltarju. Tovor jim je bil zaplavljen, parniki pa so se prazni vrnili domov. Od takrat pa ni odplul iz Dalmacije še noben parnik a tovorom bauksita, niti ni izgledov, da bi se to v bližnji bodočnosti moglo zgoditi. Rudarska podjetja v Dalmaciji in Hercegovini so že začela odpuščati delavstvo. Rudarska podjetja nameravajo doseči, da bi mogla izvažati bauksit po kopnem.

• Novo najdišče železne rude pri Šibeniku. Na hribu Trtar v bližini Šibenika so te dni našli novo bogato najdišče železne rude. Nekaj mečanov iz Šibenika je kupilo zemljišče in se zaprosilo rudarsko dovoljenje. Analiza je ugotovila, da vsebuje ruda nad 50 odstotkov železa. Najdišče bodo v prihodnjih dneh natančneje preiskali še geologi.

• Zverinski zločin v Somboru. V predmestju Sombora v Vojvodini se je v ponedeljek zvečer odigral strahovit zločin, katerega žrtev je postal 29 letni zidarek pomočnik Sandor Vlah. Vlah bi moral v torek oditi na orožne vaje. V ponedeljek zvečer je dvignil svojo plačo ter nato z nekim sosedom odšel v krčmo, kjer sta pila kaeno v noč. Ko sta se poslovila, je Vlah odšel sam proti domu. Kakih sto korakov pred domačo hišo pa je iz bližnjega grma odjeknil strel iz loveške puške. Šibre so zadele Vlahu v glavo, tako da je bil na mestu mrtve. Neznani morilec je nato mrtvmu z nekim šiljastim predmetom iztaknil obe očesi ter zavlekel truplo na kopico slame, ki jo je zažgal. Ko je zjutraj ob 4 Vlahov oče vstal, je opazil, da kopica gori. Prebudil je še ostale ljudi v hiši, nakaer so se podali gasit. Na veliko grozo pa so opazili na pogorišču truplo Sandorja Vlahu, ki je tudi še gorelo. V žepih nesrečnega so našli orožniški ostanek denarja, iz česar bi se dalo sklepati, da gre za zločin iz maščevanja.

Jesenice

Smrtna žetev. V ponedeljek zjutraj je po kratkem trpljenju umrl v 37. letu starosti trgovec g. Zvonimir Turnšek. Pred dnevi je šel iskat pomoči v ljubljansko bolnišnico, kjer so ga operirali, operacije pa ni prenesel. Ko se je čutil slabega, je sam zaprosil za prevoz na dom na Jesenice, kjer je drugi dan že umrl. Pogreb je bil v torek popoldne ob veliki udeležbi meščanov, stanovskih tovarišev in gasilcev. Bil je agilen član jeseniške gasilske čete. Bil je tudi naročnik »Slovence«. Zapuščala žalujčo ženo in pa nedoročnega otroka. Pokojniku naj sveti večna luč, žalujočim pa našo iskreno sožalje!

Kino Krekov dom predvaja v četrtek 21. septembra ob pol 9 zvečer kriminalni film »Mefisto« v operi. V petek 22. t. m. ob pol 9 zvečer film današnjih zakoncev »Med dvema ljubeznicama«. V soboto 23. septembra ob 4 popoldne matineja, cene znižane 2, 4, 6 din. »Mefisto« v operi, zvečer ob pol 9 redna predstava »Med dvema ljubeznicama«.

Ljubljana, 21. septembra

Gledališče

Drama. Sobota 23. sept.: »Kacijanarc«. Premierek abonma. Otvoritvena predstava. — Nedelja 24. sept.: »Neopravičena ura«. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek 25. sept.: Zaprt. — Torek 26. sept.: Zaprt. (generalka). — Sreda 27. sept.: »Hudičev učencec. Premierski abonma.

Radio Ljubljana

Četrtek, 21. sept.: 12 Zborovske pesmi (ploščke) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Iz domačih logov (Radij. orkester) — 14. Napovedi — 18. Pester spored Radij. orkestra — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rud. Kolarič) — 19. Napovedi in poročila — 19.30 Deset minut zabave — 19.40. Nac. ura: Minister za telesno vzgojo — 20. Originalna švicar. godba (Bratje Malenšek) — 20.45 Reproduciran simf. koncert (Mursorgskij in Stravinskij) — 22. Napovedi in poročila — 22.15 Lahka glasba (Radij. orkester).

Drugi programi

Četrtek, 21. septembra: Belgrad: 19.05 Slovenske narodne, 20. Humor, 21. Narodne pesmi, 21.30 Tamburice — Zagreb: 20. Igra, 20.30 Madrigalisti — Varšava: 21. Komorni koncert — Praga: 20. Igra — Bratislava: 20. Flaubertove »Skušnjave sv. Antona«, 21. Simfonični koncert, 22.15 Italijanska glasba — Sofija: 19.30 Simfonični koncert — Budimpešta: 20.15 Orkestralni koncert, 22. Klavir, 23. Ciganski orkester — Trst-Milan: 17.15 Vokalni koncert, 21. Igra, 22.20 Pianino — Rim-Bari: 21. Wagnerjeva opera »Walkira« — Florencia: 20.30 Lherarjev večer — Beromünster: 19.50 Zahajni koncert — Strasbourg: 20. Narodna glasba, 21.45 Komorni koncert — Bukarešta: 19.40 Simfonični koncert, 21.40 Plesna glasba, 22.30 Romunska glasba — Hørby: 20. Orkestralni koncert, 22.15 Glasbena šola.

Sestanki

FO Šiška. Drevi ob 8 imamo prvi redni sestanek. Vse redne člane pozivamo, da se tega sestanka, kakor tudi nadaljnjih točno udeležijo.

Predavanja

FO Sv. Peter ima drevi skupno s Prosveto redno predavanje, na katerem bo predaval g. urednik Tine Debeljak o Poljski. Udeležba obvezna za vse člane.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, mr. Trnkoczy ded., Mesni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Dol pri Ljubljani

Zborovanje JRZ. V torek, 19. t. m. smo imeli kljub slabemu vremenu lepo obiskano zborovanje JRZ, ki se ga je udeležilo tudi članstvo MJRZ. Zborovanje je vodil gozdar Kuhar, politično poročilo pa je podal naš bivši narodni poslanec g. Smersu Rudolf. Številni poslušalci so vzeli poročilo z odobravanjem na znanje in dali polno in soglasno priznanje vodstvu stranke z dr. Antonom Korošcem na čelu za uspešno delo za Slovenijo in Jugoslavijo.

Kranj

Licitacija za pošto uspela. Ta teden je bila na tehničnem oddelku banke uprave licitacija za zgraditev novega modernega poštnega poslopja v Kranju. Licitacija je uspela. Vsa gradbena dela je prevzelo domače gradbeno podjetje Bidovec iz Kranja. Čim bo ministrstvo za gradbe potrdilo licitacijo, se bo takoj začelo z deli. Predvidena so že dela za to jesen in bo do zime vsa stavba že v surovem stanju dograjena. S tem bo končno urejeno preče vprašanje. Obenem pa je s tem zagotovljena zgraditev avtomatične telefonske centrale.

Ptuj

Zborovanje MJRZ v Ptju. Okrajna organizacija Mladine JRZ Ptuj je imela v nedeljo, 17. t. m. lepo okrajno zborovanje. Skoraj vse občine ptujskega sodnega okraja so bile z več delegati zastopane. Obširno politično poročilo je podal bivši narodni poslanec g. Marko Kranjc. Celotno sliko o razvoju in organizaciji MJRZ na Stajerskem je podal g. Melaher, član banovinskega odbora MJRZ g. Majhen, predsednik okrajne MJRZ Ptuj pa je govoril o stanju okrajne organizacije MJRZ. Zelo zanimiva in poučna je bila debata, v kateri je g. Kranjc seznanil mladino z mnogimi važnimi političnimi in gospodarskimi vprašanji.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Anekdota

Znani nemški pisatelj žaloiger Grillparzer je bil v visoki starosti izvoljen v poslansko zbornico. Bil je tedaj že močno naglušen. Ko so ga vprašali, kako utegne sprito svoje betežne naglušnosti zmerom pravilno oddati svoj glas pri glasovanju, jim je odgovoril:

»Nič lažjega, kakor to. Pri vsakem glasovanju opazujem kneza Windischgrätza. Ako on vstane, jaz obsedim — ako pa on obsedi, jaz vstanem.«

Ponesrečen skok s padalom.

LJUBLJANA

Dve veliki stavbi pred dograditvijo

Palata banke Slavije in velika stanovanjska hiša Poštne hranilnice bosta kmalu popolnoma dograjeni. Palata banke Slavije na zunaj že kaže svoje dokončno lice, ki je prav lepo zaradi svoje minotosti in preprostosti. V notranjosti sedaj v glavnem oblagajo veže in stropnišča z brušenim travertinom, hkrati pa dokončajo instalacije in mizarska dela. Prav verjetno je, da bo mogoče zgradbo popolnoma dokončati še to jesen tako, da se bodo zadnje mesece letošnjega leta mogle veseliti v stanovanju prve stranke. V prtiliču pa se je že veselila prva trgovina. Veža in etopnišče banke bosta izredno bogato izdelani.

Stanovanjska hiša Poštne hranilnice ob Bleiweisovi in Erjavčevi ulici bo pa v kratkem popolnoma urejena. V avgustu in septembru so stavbo zunaj ometali. Hiša je dobila prav lepo barvan omet, ki ga še poživljajo nekoliko temnejši pasovi, ob prtiliču pa je zid iz rezanega kamna. Stanovanja so že vsa preplekana s svetlimi in prijetnimi barvami. Prav tako so preplekana tudi že okna in vrata. Zadnji delavci plešajo sedaj železne ograje na terasah in pločevinaste dele na strehah. Samo dvorišče in vrt še ni urejen. Vrt bo najbrž moral počakati prihodnje pomladi. Vrt bo treba najprej odstraniti z dvorišča vse gradivo in stavbni les, katerega se je sedaj, ko se skoraj padli že vsi odri, nabralo kar mnogo. Hiša Poštne hranilnice bo godna za celitev že v mesecu oktobru. V vsa stanovanja se bodo veselili le uradniški Poštne hranilnice. Vsekaror pa se bo to v Ljubljani poznalo, saj bodo zaradi tega izpraznjena številna druga stanovanja.

Pogreb v Vranju umrlega

g. brig. generala ADOLFA KILARJA

bo v petek, dne 22. septembra ob 3 popoldne v glavnega kolodvora v Ljubljani na pokopališče pri Sv. Križu.

1 »Kacijanar« je naslov Medvedove tragedije, katero bo Drama 28. t. m. otvorila letošnjo sezono. To domače delo nam predloži del naše zgodovine in pokaže v zanimivih prizorih zaroto plemenitav, katere cilj je bil osvoboditi Hrvatsko. Delo je režiral prof. Šest. Otvoritvena predstava bo za premierski abonma.

1 Brezobvezne informacije, ki jih dobite lahko vsak dan do 23. t. m. v pisarni Drame (telefon št. 46-12). Vas poučijo o velikih ugodbah, ki jih boste lahko uživali, ako postanete abonent. Letotam sprejemajo prijase.

1 Obiščite Stiploviškovo razstavo! Stiploviškova umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu vzbuja v umetniških krogih splošno pozornost in priznanje. Vsi ljubljanski dnevniki so že priobčili kratke pohvalne komentarje. Tudi dijaštvo se zelo navdušuje za to razstavo. Razstava je odprta vsak dan od 9 do 18. Prav je, da v teh težkih časih s številnim obiskom gmotno in pa moralno podpremo priznanega umetnika, ki razstavlja navzlic velikim stroškom in težavam kolektivno zbirko svoje grafike in olj.

1 Velik naval na trgovske šolske zavode. Ob začetku letošnjega šolskega leta je bil izredno velik naval na trgovske šolske zavode. Vodstva šol so bila prisiljena mnogo prosilcev odkloniti in so izbirala za sprejem le najodličnejše učence in učenke, ki so dovršili meščansko šolo ali pa malo maturo na gimnaziji z odliko. Na državno dvo-razredno trgovsko šolo je bilo sprejetih v prvi letnik le 40 dijakov in 40 dijakin. Odklonjenih je bilo 155 prosilcev in 120 prosilk. Ta zavod šteje letos 160 dijakov in 55 dijakov. Prav tako je bil velik naval na državno trgovsko akademijo. Tu je bilo za sprejem v I. letnik pri ravateljstvu vloženih 120 prošelj. Sprejetih je bilo le 42 odličnjakov. Vsi letniki štejejo 240 dijakov in dijakin. Lani jih je bilo 259.

1 Zanimivosti z živilskega trga. Včeraj je bil zadnji dan češnjevega tedna, ki se je v splošnem dobro obnesel. Velik je bil dovoz češpelj iz najrazličnejših krajev Slovenije. Iz Beke Krajine je prišlo na trg prav veliko sliv in češpelj, ki so bile po 1.50 din kg, lepše vrste 1.75 do 2 din. Včeraj je nekdo pripeljal na trg kar vrhan to-rovni avto češpelj, ki so na licu mesta na Ste-jerskem po 0.40 din kg. Kmetje letos hito, da spravijo ta sad v denar ali pa, da ga posuše od- nosno prekuhajo v žganje. Drugo sadje, jabolka, hruške, breskve in grozdje, je ohranilo svoje stal- ne cene. Letos je veliko povpraševanje po krom- pirju, za katerega pa še ni na trgu prava sezona. Na Sv. Petra nasipu je bilo nad 10 voz krom- pirja, ki je bil po 0.90 do 1 din kg. Na drobno je bil krompir na trgu po 1.25 din. Gobe — jur- čki so bili včeraj po 4 din merica.

1 Stanovanjske odgovori. Na ljubljanskem okrajnem sodišču zaznamujejo za september re- kordno število stanovanjskih odgovorov. Od 1. t. m. naprej do včeraj je bilo podanih kar 373 od- povedi, ki se večinoma nanašajo na mala stano- vanja, rabljena od delavskih slojev in nižjih jav- nih odnosno zasebnih nameštencev ter od malih obrtnikov. Gospodari navajajo kot glavni razlog v 95% primerov neplačano najemnino. Kakor so mnogeževine odgovorili, tako so tudi prav po- gete priglavitve kupnih pogodb zemljiškoknjižni komisiji okrajnega sodišča v odobrenje. Samo pre- tekli teden je bilo prijavljenih nad 20 kupnih pogodb. Ljudje hito z ozirom na splošno medna- rodno položaj investirati svoje kapitalitve v zem- ljo in nakupujejo zemljiške parcele vseprek. Ce- lo ljudje že dežele se zanimajo za mestne parcele.

1 Sola Glasbene Matice ljubljanske še vedno sprejema gojence za klavir, violino, petje, orke- stralne instrumente in teoretične predmete. Vpis dnevno od 9. do 12. in od 15. do 17. ure.

1 Francoske letaje spet otvarja za odrasle s 1. oktobrom 1939 francoski institut. Pouk bo v Ljubljani na moškem učiteljišču. Resljeva cesta 10. Vpis od 20. IX. naprej pri služitelju zgoraj ome- njenega učiteljišča g. A. Dolencu. Mesečna uko- vina je 15 dinarjev. Za to ukovino se lahko ob- skuje vse tedaje. Tedaji trajajo 7 mesecev. Na- daljni podatki so razvidni iz razglaš na uradni deski v veži moškega učiteljišča. Obisk priznanih tečajev toplo priporočamo in se interesenti vabijo na pravočasni vpis.

žena, Francozinje, ki je bila tako rekoč vodi- teljica francoskega vohunskega urada. Z vsemi sredstvi se je borila ta žena na življenje in smrt s šefom nemške protišpionaže, dokler se ni oave- tila za smrt svojega očeta in svojih najbližjih sorodnikov. Kakor rečeno, prikazuje ta film naj- napetijeje senzacije, snov, ki bo vsakega človeka zanimala.

1 Ilirska ulica zaprta. Zaradi modernizacije so morali davi Ilirsko ulico zapreti za vozni pro- met in jo morala ostati zaprta med Vidovdanko in Fünferjevo ulico vsaj 14 dni. Zaradi dobave inozemskega bitumena, ki je potreben za utr- ditve cestišča po načinu schlemace, se je delo v teh časih zakasnilo in padlo v nezanesljiv letni čas, kar naj posestniki upoštevajo in imajo potrpe- ljivo. Za to delo je namreč potrebno toplo in suho vreme in približno 14 suhih in toplih dni, da bo Ilirska ulica res dobro in lepo urejena.

1 Za mestne reveže je darovalna družina Premk, Gestrinova 8, namesto venco na krsto svoje vnukinje Silve Premkove 100 din, mestna vrtnarja pa je v znamenje tega darila položila na krsto preprost venci s trakovi v mestnih bar- vah. »Intex«, tekstilna industrijska družba z o. z. v Kranju pa je poslala 62 m flanelastega blaga. Mestno poglavarstvo izreka darovalcem najtoplejšo zahvalo tudi v imenu obdarovanih.

1 V bolnišnici imajo polne roke dela. V ljub- ljansko bolnišnico se v velikem številu zatekajo razni ponebrečenci in so imeli zlasti včeraj na sprejemnem uradu lepo število novih gostov. — 20 letno posestnikovo hčerko Fani Dimic iz Križa pri Komendi je ugriznil pes po rokah in se je zatekla v ljubljansko bolnišnico. 24 letni eodar Franc Jernejc iz Vrhnike je s kolesom zavozil naravnost v Ljubljani in se na bregu potolkel. V tovarni se je zasturpila s plinom 18 letna to- varniška delavka Silva Hafner iz Kranja. Pri pra- nju na vodi je spodenilo 32 letni služkinji Ivanka Križ iz Presejra. Zlomila si je levo roko. — 17 letnega delavca Avgusta Krajnika iz Stare Loke je zgrabila cirkularka in mu odrezala tri prete na levi roki. — Brezposelnemu delavcu Jožetu Bradaču je obtičala v grlu ostru kost. — Z nožem v vrat jo je dobil 20 letni posestnikov sin Vinko Križnik iz Stranske vasi v občini Dobrova. — Vsi ti se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

1 Oglase nabirata po Ljubljani. Po Ljubljani hodita okrog strank dva Zagrebčana in nabirata oglase za davčni koledar, ki bo izšel v Zagrebu.

MARIBOR

Nove naloge hišnih posestnikov

Mnogi ne jemljejo resno odredbe o čiščenju podstrešij ter o gradnji zavetišč pred napadi iz zraka

Maribor, 20. sept.

Novi časi prinašajo nove naloge in dolžnosti vsem etanomom. Tako so moderni časi prinesli nove naloge in dolžnosti tudi hišnim posestnikom, ki jih bodo v interesu skupnosti morali izvršiti. Zadnje čase sta izšli dve odredbi. Prvo je izdala mestna občina mariborska ter opozarja v njej, da morajo hišni posestniki čimprej očistiti ter pre- urediti svoja podstrešja. Od prihodnjega pone- deljka bo posebna komisija pregledala vsa mari- borska podstrešja in posestniki, ki ne bodo za- dostili predpisu, bodo kaznovani.

Mnogi hišni posestniki poziva ali niso raz- umerili, ali pa ga omalovažujejo. Drugi spet vpra- šujejo mestno občino in razne instance, na po- dlagi kakšnega zakona je izšel omenjeni ukrep. Poziv mestne občine bazira na starem štajerskem požarnem redu iz leta 1886. Ta red določa, da ne smejo hišni lastniki imeti na podstrešjih nobene gorljive ropotije, da se mora na vsakem podstrešju nahajati pokrita kad z vodo ter potrebnim števi- lom veder za gašenje. Proti kršiteljem predvideva uredba kazen 20 din zopora ali 1000 din globe. Če se že pred 50 leti smatrali, da je shranjevanje razne ropotije na podstrešjih v slučaju požara tako nevarno, da se mora to prepovedati s po- sebnim ukrepom, je to danes tembolj aktualno, ko so mesta celo v nevtralnih državah ogrožena z napadi iz zraka.

Druga stvar, ki prizadeva hišnim posestni- kom pomisleke in pregledave, pa je vprašanje hiš- nih zaklonišč. V tem pogledu so druge države že daleč pred nami. V Nemčiji ni bilo še nekaj let mogoče zidati nobene nove hiše, če ni bilo v na- črtu predvideno tudi popolnoma moderno urejeno

Nekateri podjetniki so menda že naročili oglašje in jih v celoti tudi plačali. Vsa zadeva pa je pre- cej sumljiva. Sta to namreč neki Ivan Krešič in dr. Kazimir Krenedič. Ta dva pa sta že pred me- seci dala povod banki upravi v Zagrebu, da je razglasila v svojem uradnem listu 26. junija, da imenovana nabirata inserate za železniški vozni red. V obvestilu uradnega lista je sporočeno vsem, da ta dva nista pooblašena nabirati oglasov za glavno direkcijo drž. železnice na račun novega železniškega voznega reda in da sta potrebne ti- skovine dala tiskati na svojo pest. Verjetno je, da sta imenovana nabirala oglašje tudi po deželi. Ako se čuti kdo oškodovanega, naj to javi orožnikom.

1 Z zabojem kisle vode je hotel popihati. Prav redek primer drzne tatvine so doživeli do- poldne v gostilni pri Nacetu na Šmartinski cesti. Na dvorišču so imeli zložene polne zaboje kisle mineralne vode, ko je na dvorišče prišel brez- poselni 35 letni delavec L. Brodar, pristojen v Mo- ravcih. Je star znanec policije in je bil že 15 krat predkaznovan zaradi tatvin. Meni ni tebi nič je prijel zaboj steklenic in si ga nadel na rame ter je počasi odkorakal čez dvorišče proti izhodu. V zadnjem trenutku so ga zapazili, začela se je dirka po cesti. Brodar je hitro odvrnil težko bre- me, ki ga je oviralo pri begu, vendar je bilo že prekasno. Prijeli so ga in zročili sodišču, ki mu bo izreklo šestnajsto kazen.

1 Motorno kolo ukradeno. V nedeljo je neznan tat zvečer odpeljal izpred kavarne Leon v Kolo- dvorski ulici motorno kolo znamke »Diamant«. Motocikel je sivozeleno pleskan, že precej obrab- ljen in ima evidenčno štev. 2-2198/39. Je dvo- sedežen in ima na ogrodju dve torbici za orodje. Njegov lastnik, mehanik Josip Peric, ima 3000 din škode. — Tudi kolesa so še ves čas dobrodošli plen tatov in je policija prejela veliko število pri- jav. Tako je bilo samo 15. septembra po dose- danjih prijavah ukradenih v Ljubljani 6 koles, ki so bila vsa vredna po več kakor 1000 din. Zdi se, da tatovi sedaj izbirajo le dobre znamke in lepo ohranjena kolesa.

1 Plašče krajejo. Jesen je s svojim hladom prinesla nov pojav. Iz čakalnic in predboj je že zmanjkalo nekaj plaščev in verjetno je, da jih bo še precej več ukradenih, če lastniki ne bodo dobro pazili. Tako je v ponedeljek nekdo odnesel Zoranu Poliču izpred čakalnice zobozdravnika dr. Volav- ške 600 din vreden zelenkast trenčkot. — Iz pi- sarne Trgovske bolnišnice blagajne v Gajevi ulici pa je nekdo odnesel letni plašč rjavkaste barve uradniku Bogomilu Lovšinu. Kmalu bodo prišle na vrsto tudi kavarne, v katerih bodo uzmoviški imeli kaj lahko delo.

In varno hišno zaklonišče. Tudi v starih stavbah so se morala takšna zaklonišča napraviti. Poleg tega so morale občine napraviti večja javna za- klonišča za osebe, ki bi se v primeru zračnega napada slučajno znašle izven svoje hiše na ulici. V Angliji je izšel tak zakon šele pred letom dni, vendar so Angleži z veliko energijo in silno naglico dohiti in celo prekosili že Nemce. Tudi v Franciji imajo že precej časa uredbo, ki določa, da mora imeti vsaka hiša s 15 prebivalci v str- njeno zidanem naselju svoje hišno zavetišče, ki mora biti tako zgrajeno, da je varno pred rušil- nimi bombami.

Pri nas je sedaj izšla posebna uredba o za- ščitni pred napadi iz zraka. Na podlagi te uredbe se je v vsakem mestu in tudi v Mariboru osnoval poseben tehnični odbor, ki sedaj pripravlja vse potrebno po pravilniku o delovanju pasivne za- ščitne obrambe. Po novi uredbi bo morala vsaka nova stavba imeti svoje hišno zavetišče. Tudi v starih zgradbah, zlasti v takih, v katerih se na- hajajo trgovine, pisarne in obrati, se morajo zgra- diti zavetišča po načrtih, ki so bili objavljeni v »Služb. novinah«. Tudi tovarniška podjetja bodo morala zidati posebna zavetišča za svoje delavstvo.

Večina mariborskih hišnih posestnikov se za- veda važnosti teh oblastvenih ukrepov ter kaže veliko razumevanje za njihovo izvršitev. Mestni gradbeni urad dobiva vse polno vprašanj, kako je z načrti za preureditev raznih mariborskih kleti v svrhe takih zakonov. Na gradbenem uradu se tudi že dela s polno paro, da se bo vse potrebno pripravilo tudi glede javnih zavetišč, ki jih bo morala mestna občina v posameznih okrajih in ulicah napraviti.

popoldne. Tozadavne prošnje naj se pravočasno vlo- žijo.

m Ljudski oder. Drevi ob 8 važen sestanek na odru. Obvezno za vse članstvo.

m Fantovski odsek Maribor I. je imel v torek zvečer svoj redni občni zbor, na katerem je bil izvo- ljen sledeč odbor: predsednik Geratič Mirko, pod- predsednik Doberšek Tit, tajnik Vivat Hinko, blagaj- nik Care Tone, načelnik Piberl Franc, knjižničar Ro- jic Mirko, vodja mladcev Benedičič Jože.

m Lanski gledališki abonenti se še enkrat in zadnjič opozarjajo, da jim ponovno podaljšani rok po- teče nepreklicno v četrtek 21. t. m. Po tem roku bodo neobnovljeni abonenti na razpolago novim abonentom.

m Poročili so se g. dr. inž. Ljubo Knop, obrato- vodja cinkarne v Celju, ter zasebna uradnica gđ. Zaidarčič Sida; gledališki igralec g. Ljudevit Crnabori in zasebna uradnica gđ. Draga Vrečko. Mladina pa- roma naše čestitke!

m Sestanek Poselske zveze bo v nedeljo ob 4 po- poldne v Gledališki ulici 4.

m 200 kg težko travervo ukradli. Z dvorišča magdalenskega župnišča je zmanjkala velika, nad 200 kg težka železna traverva. Popoldne sta si jo ogle- dovala dva možka, ki sta se izdajala za uradna organa ter sta po dvorišču nekaj »merila«, ponoči pa je zmanjkala.

m »Hvaležen« prenočevalec. V Jirševcih je za- prosil posestnika Ivana Pihlerja neznan, okoli 40 let star in boljše oblečen človek za prenočišče. Posest- nik mu je ugodil, tuje pa je ponoči izginil, ko je ukradel Pihlerju iz omare 2200 din gotovine.

m Nevaren razbojnik v mariborski okolič. Oblasti so dobile sporočilo, da je bil viden v mariborski okoli- čini nevaren razbojnik in vlomilec Anton Hacc. Pred nekaj dnevi je bil Hacc še viden na Kranjskem pri Medvodah, kjer je streljal na orožnike. Po navadi se peča s prodajo tihotapskega blaga, zlasti saharina in vžigalnikov, je pa skrajno nevaren tip. Je srednje ve- like, zelo plečate postave, star 25 let, kostanjevih las, zelo izrazita so njegova velika usta z nenavadno de- belimi ustnicami.

m Vinjen se je šel kopat v Dravo in utonil. Pri kopanju v mrzli Dravi je pri Sv. Ožboltu utonil 61 let-

Celje

c Celjski zvon prične drevi ob 8 zopet z red- nimi poveskimi vajami v Domu v Samostanski ulici. Dosedanji in novi pevci vabljani!

c Krajevna protituberkulozna liga v Celju ima drevi ob 8 v prostorih Zdravstvenega doma v Celju sejo.

c Koncert vojaške godbe v korist Rdečega križa bo danes ob 6 do 7 pred mestnim pogla- varstvom.

c Na zagrebški kliniki je umrl v torek po kratki, pa hudi boleznii znani krojaški mojster Kramer Karel v Vodnikovi ulici. Pogreb bo danes ob 5 popoldne iz mrtvašnice mestnega pokopališča. Naj mu sveti večna luč, preostali naše iskreno sožalje!

c Legija koroških borecev, krajevna organiza- cija v Celju, poziva vse člane, da se v čim večjem številu udeležijo pogreba umrlega člana tovariša Kramerja Karla, krojaškega mojstra v Celju. Po- greb bo danes ob 5 popoldne iz mrtvašnice na mestno pokopališče.

c Na Ostrolnem pri Celju je umrl 73 letni kamnosek in bivši gostilničar in posestnik Ocvirk Jakob. Pogreb bo jutri, v petek ob 4 popoldne iz hiše žalosti na okoliško pokopališče. Naj v miru počiva!

c Razpis propagandnega atletskega mitinga, ki bo v nedeljo, 24. septembra ob 9 na Glaziji v prireditbi SK Celja. Discipline: Teki: 80 m jun B in C; 100 m jun B, C, omladinici in seniorji; 400 m omladinici in seniorji; 1000 m jun B, C, omladinici in seniorji. Skoki: v daljino B, C omla- dinci in seniorji; s palico jun C omladinici in se- niorji; v višino: jun B, C omladinici in seniorji. Meti: kroglo jun B, C omladinici in seniorji; diska: jun B, C omladinici in seniorji; kopja: jun C omladinici in seniorji; kladiva: omladinici in se- niorji. Pravico nastopa imajo vsi verificirani in neverificirani atleti klubov, članov JAS. Tekališče je dolgo 380 m, pokrito z ugaski ter ima štiri nedvignjene zavoje. Prijavnine ni. Prijave je po- slati do 23. septembra na naslov: SK Celje, Celje.

c Smrti otroka v vodnjaku. V Prihoji pri Na- zarju v Savinjski dolini je zadela Uratnikovo dru- žino huda nesreča. 19 mesečni sinček se je igral v kuhinji, kjer je delala njegova mati. Ko je mati za trenutek odšla iz kuhinje, da nakrmi svinje, je otrok vstal in odkobacal na dvorišče ter se vsedel v bližino vodnjaka, da bi se tam dalje igral. Ker pa vodnjak ni zagrajen, je otrok padel vanj z glavo navzdol. Prestrašena mati je vsa v skrbih iskala otroka v hiši in pri sosedih, dokler ga ni našel otrokov stari oče v vodnjaku. Hitro so otroka potegnili iz vodnjaka in poklicali zdrav- nika g. dr. Lesnikarja iz Mozirja, ki je malega ponesrečenca z umetnim dihanjem zopet spravil k življenju. Zaradi notranjih poškodb pa je sinček po nekaj urah izdihnil. Hudo prizadeti družini naše iskreno sožalje!

c Avtomobilska nesreča pri Mozirju. Ko se je vozil g. učitelj Švegel iz Rečice pri Mozirju s Turnškovim osebnim avtomobilom proti Celju, mu je na Cohovem klancu privozil nasproti voznik, ki je vozil po levi strani. G. Švegel se mu je še poskušal izogniti, pri tem pa je zadel v škarpo, pri čemer se je avto precej hudo poškodoval. Škoda znaša okrog 6000 din.

c Regulacija ulice Za kresijo. Mestni svet celjski je v svoji seji dne 14. VII. 1939 na prošnjo OUZD za spremembo regulacijskega načrta ulice Za kresijo — Samostanska ulica spremenil svoj sklep z dne 21. IV. 1939 v toliko, da se podaljša Samostanska ulica od Za kresijo do Vodnikove ulice po 8 m široki in 4 m visoki pasaji pod po- gojem, da OUZD del pasaje na uradnem zemljišču v celoti zgradi po načrtih, odobrenih po gradbeni oblasti, ter odstopi v javno uporabo, čim bo mest- na občina zgradila tudi preostali del pasaje na sedanjem zemljišču g. Dolžana Franca, odnosno ko bo otvorila na tem preostalem delu začasno odprto 8 m široko ulico. Ta obveznost se vknjiži na nepremičnini OUZD. Dalje naj se pospešeno vršijo pogajanja z g. Dolžanom za odkup, odnosno zamenjavo njegovega posestva, da bi se ulica od- prla za promet vsaj istočasno z otvoritvijo novega poslopja OUZD. V primeru brezuspešnih pogajanj se OUZD zaveže, da uporabi bodočo pasajo kot vežo in jo kot tako primerno uredi. Otvoritev pa- saže pa se odloži na nedoločen čas, vse dotlej, dokler se ne sklene zadevnih sporazum z g. Dol- žanom. Proti temu sklepu so dopustne pritožbe na kr. bansko upravo dravske banovine v Ljub- ljeni, ki bi jih bilo vlagati pri mestnem poglavar- stvu v Celju v roku 15 dni. Rok prične teči po poteku 5 dni po dnevu objave tega oglasa na tukajšnji uradni deski, t. j. od 25. IX. 1939 dalje. Pravico do pritožbe imajo člani mestne občine, ki smatrajo, da sklep nasprotuje veljavnim zako- nom in zakonitim nalogom oblasti.

c Z Jablane je padel 40 letni dninar Gorenjak Alojz v Kasazah in si je zlomil desno roko v ramenu.

c S kolesom je povozila neka kolesarka iz Zadobrove 9 letnega sina posestnika iz Trnovelj Slapnika Jožka. Jožko si je zlomil levo nogo.

c Pri delu doma je padla Zupanc Marija v Lahovem grabnu pri Jurkloštru in si zlomila de- sno roko.

»Ali se mogoče kdo v družini zanima za natezaške za okrepitev mišic?«

ni delavec Franc Radulič. Mož se ga je nekoliko na- vlekel in ker je opoldne sijalo toplo sonce, je vabil svoje tovariše, naj se gredo z njim kopat v Dravo. Ti niso bili pri volji ter so tudi njega opozarjali, naj se ne šali, ker je Drava sedaj že zelo murna in ne- varna. Mož pa je dejal »kaj boste govorili. Dravo jaz bolje poznam kot vi«, pa se je aplekal in zaplaval v tok. Komaj pa je bil kakih 7 metrov od brega, je za- čel klicati na pomoč ter je izginil pod površjem. To- variši so mu priskočili pomagat, pa so ga šele kakih 200 metrov nižje spravili na suho. Pomoč pa je prišla prepozno, ker se je Radulič med tem že v vodi za- dutil.

KULTURNI OBZORNIK

Po evropskih historičnih razstavah

Marijan Marolt

V poluelipsi, raztegnjeni od nas seveda proti zahodu, pa vendar ne predalec vrtan, je bilo letos prirejenih cela vrsta izredno lepih in posebnih za nas podučnih umetnostnih razstav z zgodovinskimi gradivom. Te vrste prireditve je v zadnjem času vedno več, postale so že tradicija in njihovi organizatorji delajo z rutino, kakršne mi še ne poznamo. Res, da mnogokrat pomaga naključje, toda tudi taki primeri terjajo poleg iznajdljivosti in takojšnje pripravljenosti dosti podlage v strokovnem znanju, da ni zadrege niti pri izbiranju umetnin, niti pri smoteni uporabi razstavnih prostorov, tudi tam ne, kjer se nimajo nalašč za take namene določeni zgradb. Vsej na letošnjih razstavah povsod čutiš, kako lepo eta sodelovala povsod umetnostni zgodovinar in pa aranžer, ki pa imata — zunaj, na zapadu — neizogibnega sodelavca iz uprave javne blaginje in včasih še drugega, ki skrbi za primerno propagando.

1. Tri italijanske razstave, Veronesejevo v Benetkah, domačo fenesančno v Bresciji in Leonardovo v Milanu je na tem mestu vsebinsko opisal že g. Gregorič. Opozoril pa bi na tem mestu le na namene, ki so vodili prireditelje in na načine, kako so razstave prirejene. Da nameni tujko-prometne propagande niso na zadnjem mestu, ni treba posebej poudarjati, kajti med modernimi turisti jih je malo, ki ne bi hoteli poleg pokrajinskih in drugih prirodnih vtisov pa užitek doživeti tudi velikih človeških stvaritev, pa naj so to novi tehnični kolosi, gledališki in glasbeni festivali ali pa zbrani zakladi likovne umetnosti; poznavalec in ljubitelj le-te se množijo danes hitreje kot se pa morejo stalne zbirke izpopolnjevati. Meata, ki so stalno navezana na tujski promet in ki hočejo svoje tujce tudi za stalno navezati nase, morajo seveda skrbeti tudi za izpopolnitev tega, kar naj tujcem nudijo. In kdor si je šel pred leti v Benetke ogledat Tizianovo razstavo, ta je prelamskim težko zamudil Tintorettovo in ga letos mika pogledati Veronesa. Pri ureditvi teh beneških razstav je zmagalo in gotovo vsakemu obiskovalcu največ k užitku pripomoglo vsakič: ne skopariti e prostorom! To je obveljalo tudi za razstavo italijanskega portreta v Belgradu. Mareskatero delo, ki si ga v gneči drugih slik v kaskadnih Uffizijah ali Breri preželi, ti je tu zaživel v vsej svoji formi in vsebini: odkril si ga. Taka razstava nikoli ne utrdi, še in še se vračaš v razstavne prostore in si nazadnje vose domač e svojim Jacopom ali Paolom. Pri takih razstavah velja nadalje načelo stroge izbire res samo nedvomnih del, pri več variantah istega motiva prikaz le ene, najdovršeneje umetnine, pa vendar tudi namen, prikazati razstavljenega mojstra celoga, od njegovih početkov pa do njegovih zadnjih del. Ogled take razstave je seveda tudi za suhoparnega strokovnjaka sijajna rekaptulacija vsega tega, česar se je v odlomkih naučil, ko je obiskal zdaj eno, zdaj drugo pinakoteko. Italijani pa znajo svoje velike žrvice, ki jih dopinajajo za take prireditve, tudi uspešno izkoristiti v kulturno-vzgojne namene za svoje najširše ljudske sloje. Dopolavoristične organizacije, kmečki župniki s svojimi farami prihajajo v skupinab; in kakor so Benetke bile v tem letnem času pravcati Babilon vseh mogočih jezikov, je bil domači laški obiskovalce vendar v veliki večini nad vsemi drugimi. To danes opašat tudi že v stalnih galerijah in pri obisku drugih umetnostnih spomenikov. Tudi preprost človek priče-

lja intenzivno živeti z domačo umetnostno tradicijo. To je nesporna zasluga fašistične ljudske vzgoje.

Popolnoma beneških izkustev so se oprijeli tudi v Bresciji pri razstavi domačih lokalnih renesančnih slikarjev, Moretta, Foppe, Ferramole, Romaina in Savolda. Izpraznili so stalno pinakoteko Tosto-Martino, prostore preuredili, razkošno drapirali vse razstavne sobe in hodnike in zbrali res vse, kar je za brescijansko renesanso količička pomembno. Tu se še lažje zamislimo v naše razmere. Ta razstava ne more računati na velik dotok tujcev, zbrala je umetnine, ki so v sodobnem italijanskem gradivu na drugem, tretjem mestu, za renesančno Italijo res provincialnega značaja, toda niso se ustrašili vseh ogromnih stroškov, da tudi te manjše vrednote rešijo pozabnosti in jih znova oživijo. Nehote sem se domislil, če bi in kdaj bi lahko pri nas priredili razstavo slovenjskega slikarstva!

Najmanj ugaja ljudem Leonardova razstava v Milanu. Res po krivici! Manjkajo sicer skoraj vse maloštevilne dokončane oljnat e slike, toda bilo bi le preveč zahtevati od njihovih varuhov, da jih dajo iz rok. Tudi je morda komu nesimpatično okolje, v katerem se razstava nahaja: umetnost med samimi mašinami. Celotna ogromna razstava predstavlja namreč italijanske tehnične izume z vseh mogočih področij. Leonardu kot izumitelju gre v zgodovini tehnike odlično mesto in v okviru te razstave je Leonardu odmerjen poseben prostor. Organizacijsko je razstava pripravila za italijansko udeležbo in vodstvo svetovne razstave, ki bo leta 1942 v Rimu. Namera prikazati Leonarda v vsej njegovi veličini, pa je tudi že stara precej let. Italijani so oboje združili, zavedajoč se, da bi zbirka po večini samih zasnov in skic ne pritegnila množice. Pa vendar je Leonardo dejansko jedro te ogromne revije. Organizacijski talent moderne Italije slavi tukaj veliko zmago, ki jo mora priznati, pa če imaš, Francoz, Anglež, Amerikanec ali kdor koli, še tolikšnje predsojda do drugačnega režima. In vse to so napravili prireditelji le znanosti na ljubol Veo navlaiko so razstavili, tisto noreprezentativno znanstveno gradivo, ki mora ležati drugod zaprtašeno po depotih. Spomnil sem se Regaljevih marenj o Narodni Galeriji. Lahki so pa tudi razstavili — ne samo zbrali in v magazine skрили — vse dobre, povprečne, elabe in prav slabe mojstrove predhodnike, učitelje, sodobnike, posnemalce in celo kopiste poleg vseh tudi najneznatnejših mojstrovih na papir vrženih domislic. Začuda v bitih korakih hodi množica skozi nekatere oddelke »Leonardove« razstave, toda prav v tem ožjem, umetnostnem okviru cele prireditve zaživi pred teboj velikan iz Vincijske. Le zakaj nisem Leonardoslovec, za celo življenje bi si bil nabral gradiva! Vse so prireditelji tvegali šele sedaj, ko literatura o Leonardu že napolni celo knjižnico, ko je vsaka slikarjeva poteza že tisočkrat razmnožena, ko zna vsak umetnostni zgodovinar ves umetnikov opus na pamet! Oprema te razstave ni razkošno drapirana, vendar pa zelo dekorativno-konstruktivno zamisljena. Pomislil sem na monografijo o Metzingerju nepozabnega Stanka Vurnika. Niso mu zbrali gradiva, sam ga je iskal okrog. Opisal je razmere in slike pred Metzingerjem, ocenil sodobnike-čehovce in prikazal vse učence in epigone do konca preteklega stoletja. Kako veličastna — za naše razmere — bi bila razstava, ki bi z originali ilustrirala Vurnikovo delo!

turizam, ki ga izdaja v Dubrovniku Turistički savez, je izdal v svojem drugem zvezku lepo opremljeno in zanimivo zgodovinsko študijo o prometu v starem Dubrovniku. Iz te knjige naj se vidi, da je bil Dubrovnik znan in slaven že v davnih letih ter da so ga obiskovale ali se vsaj zlagale v njem na svojih potovanjih najviše osebe tedanje velikega sveta, kralji, cesarji, vladarji, cerkveni in svetni ter različni gostje iz Italije, Francije itd., ki so tudi o njem pisali. V prvem poglavju je podan zemljepisni oris mesta ter so označene njegove zveze s svetom, predvsem velika trgovska pota z Vzhodom, kakor tudi z Zahodom. Tem zvezam je posvečeno še posebej drugo poglavje, ki govori o vrstah potniškega prometa v starem Dubrovniku, ki je bil po prometu enak današnjim, najbolj prometnim lukam velikih pomorskih držav ter je bil okoli svet večini balkanskih držav, prav tako pa tudi pristop do njih. Tu so dolgo stoletij prodajali sužnje, dokler tega vladarji niso prepovedali, pozneje pa so tu odkupovali sužnje od Turkov. Potniki v sveto deželo so se ustavljali v Dubrovniku, prav tako pa pozneje tudi balkanski muslimani na poti v Meko. Dubrovnik je bil center za domačo in tujo diplomacijo, ki jo je zanimal Balkan. Po prihodu Turkov na Balkan je Dubrovnik kot nevtralna država bil vstop v Turčijo. Vse to je vabilo ljudi v Dubrovnik, pa tudi učenjaki in razne igre, ki so v evetočnem mestu zelo cvetele. Nadalje govori knjiga o organizaciji potniškega prometa, o dubrovniških ladjah, o zgradbah v mestu, ki so sprejemale goste, o gostilnah (hospicij) in prenočiščih itd. Četrto poglavje govori o obisku naših (jugoslovanskih) vladarjev in vlastelinov, ki so bili gosti v Dubrovniku, tako najstarejši bosanski kralji, dukljanski itd. Posebej govori o Nemanjičih, zlasti o sprejemu carja Dušana, njegove žene in sina I. 1350. Tu je bil kraljevič Marko ter drugi Mrnjavčevići, Lazareviči, Balšići, Brankoviči, med njimi Katarina, vdova Ulriha Celjskega, Kotromaniči, Kosali-Hraniči ter drugi vlastelini in velike osebnosti iz jugoslovanske zgodovine. Peto poglavje vsebuje seznam tujih vladarjev, ki so bili tu, tako Rihard Levjersčič, kralj Sigismund, danski Erik IX., avstrijski Albert V., nadvojvoda Friederich. Šesto poglavje govori o vladarjih, ki so jih Dubrovčani pričakovali, pa niso prišli, kakor bizantinski car Manuel III., Profirogenet in car Ivan III., Paleolog, papež Enej Silvij itd. Sedmo poglavje: romarji v Palestino, na prvem mestu sv. Frančišek Asiški 1212 in 1219 itd. Osmo poglavje: Italijanski gostje v Dubrovniku. Deveto poglavje: Francoski potniki v Dubrovniku (anžuvinski vitezi in diplomati). Deseto poglavje: Francoski potpisici v Dubrovniku, dvanaest po številu, ki so prihajali v raznih spremstvih odličnikov in pisali o tem v svojih knjigah. V zadnjem, enajstem poglavju, pa so podane ugledne osebnosti drugih različnih narodov, ki so prihajale v to mesto po svojih poslih, tako Albaneec Škenderbeg, Grk Kantakuzen, malteški vitezi, predstavniki Turške, polanski, turški potpisice Evlij Celebi, poljski poslanik leta 1574, kardinali, angleški lordi, poljski knez Radziwiłł, ki se je tu kot emigrant po-

Dno Tihega oceana

Ameriška znanstvena družba »National Geographic Society of America« in univerza v Virginiji sta sestavili in opremili veliko ekspedicijo, ki bo še tekom septembra odšla na Tih ocean, kjer se bo s svojimi proučevanji mudila vsaj eno leto. Ekspedicijska se bo predvsem lotila geofizičnih vprašanj Tihega oceana. Prvič se bo tu neka znanstvena odprava lotila vprašanja geološke zgradnje otokov po Tihem oceanu in njegovega dna. Ekspedicijska, v kateri je veliko število ameriških geologov, bo na mnogih otokih po Tihem oceanu postavila svoje postojanke, odkoder bodo raziskovali ostale otoke v bližini. Vsaka teh postojank bo prevzela okrog 50 otokov. Večina otokov v Tihem oceanu spada v tako imenovano »paciifiško vrsto« in so po veliki meri vulkanskega izvora — zemeljski sad izbruhov podmorskih ognjenikov. Je pa tudi veliko skupin, ki so koralnega izvora. Le dve veliki skupini sta, namreč Fidži in Tonga otočje, ki sta iz granitnega kamena in torej kažeta na povsem drugačen izvor. Ekspedicijska bo raziskovala Tih ocean v območju Havajskega otočja, Avstralije, Nove Gvineje in Nove Zelandije. Poleg geoloških pojavov bo ekspedicijska raziskovala tudi klimatološke razmere in se bo lotila tudi merjenj zračne elektrike, kar vse bo zelo koristilo plovi. Zadnji cilj teh raziskovanj pa je — poiskati primerna mesta, na katerih bi pozneje postavili vremenske opazovalnice, ki bodo brezlično oddaljena vremenska poročila po velikem morju. Vse to bi plovbo po Titem oceanu moglo zelo poživiti.

Troje skrivnosti

Orhideje se drže skrivnosti, ki jih še niso pojasnili. Vzgaajo jih tudi iz semen, česar niso poznali do l. 1897.

Prvi jih je kalil Anglež Domini. Njegov recept so ukradli. Kasneje se je s tem vprašanjem bavil francoški botanik Bernard ter dognal, da je za kaljenje neizogibna gljivica, ki je vidna samo pod drobnogledom.

To je bila prva skrivnost. Nad 60 različnih orhidej je vzkilo pod njegovim nadzorstvom. Vsekakor je moral imeti tudi 60 različnih gljivic, za vsako kal posebej. Šestdeset mesecev traja, da se iz kal razvije cvet. Ker pa pozna več ko 2000 različnih orhidej, bo še trajalo, preden jih bodo uspešno gojili.

Druga nedognana skrivnost: nimajo trajne oblike, ne vonja. Vse posnemajo. Če raste blizu mrhovine, se nazvame smradu, če raste poleg vijolice, diši po njej.

So pa tudi orhideje, ki močno diše po jasmninu in vrtnicah. In druge, ki diše po janežu in kreozotu, tudi takšne, ki se norčujejo.

Če pride Malajec v njeno bližino, zadisi po janežu; če se ji bliža črnc, spremeni vonjavo ter diši po kreozotu; Evropejec diši ko jasmnin. Ne-

katero diše zjutraj drugače ko opoldne in zvečer. Tako počno orhideje seveda samo v tropiki domovini.

Orhideje, ki so iste vrste, imajo liste, ki spominjajo na metulja, tudi na broščeva krila; imajo obliko kumar, kakor vse sadovi pragozdov. V Braziliji, klasični deželi orhidej, trdijo, da posnamejo vse oblike, ki jih »vidijo« na planem. To je tretja skrivnost.

Kako je prišla miš v kožuh?

Znano je, da razmerje med malo miško in ženskim spolom ni baš najboljšo. Jako zanimiv donesek k temu poglavju prirodoopisa nam nuja razprava, ki je bila nedavno v Londonu. Pri tem pa niso razpravljali o živi, marveč o mrtvi miški. Ki je, ko je bila še živa, po kakem nesrečnem slučaju zašla v podlogo kožuha in se je oodi zadušila. — Vprav ta kožuh pa je letos pozimi kupila miss Alice Thistle v neki londonški trgovini. Čez nekaj tednov je morala priznati, da njen dragoceni kožuh strahovito smrdi po gnibli. Nihče ni mogel pojasniti, odkod bi izviral ta neznanski smrad po mrhovini, dokler ni neki strokovnjak vzel kožuh v roke in je izza podloge iztrebil še vso gnilo miš. Miss Thistle je dobila hud živčni pretres, ker ji je misel na to, da je več časa z mrtvo miško na sebi hodila okoli, vzbujala najhušo domišljijo. Morala je iti za več tednov v zdravilišče in je od krznarja zahtevala sto funtov odškodnine in da mora vzeti kožuh nazaj in ga ji plačati. — Sodišče pa to miško dramo ni smatralo tako resno in je obsodilo krznarja le na 1 funt kazni.

O blagu in imenih

Damast. Pravijo, da izvira to ime iz evlenih blagov, ki so jih tkali v Damasku in so jih krog leta 1500 prinesli v Evropo. Navadno so vzorci damasta na obeh straneh enaki, seveda so časih na lico bolj vidni ko na narobni strani.

Iz damastovega platna delamo namizne prte. Pohištevni damast pa je narejen iz umetne svile, ki je seveda mnogo cenejša od prave svile in ima dandanašnji vendarle vse tiste lastnosti, ki jih mora imeti pohištevno blago glede na barvo, videz in trpežnost.

Saten. Dandanes nazivamo s tem imenom vse take blagove, ki so zgoraj gladki in svetli in ki so iz volne, bombaža ali iz svile. Blago se sveti zato, ker so nitke tako gladko in enakomerno druga pri drugi, da se svetlobni žarki ne morejo lomiti na njih.

Oljnat a svila je svila, ki je predelana z lanenim oljem. Blago je jako na gosto tkano, pa vendar prozorno in zaradi predelave z oljem tudi nepremočljivo in nesprejemljivo za prah. Zatorej narejamo iz te svile zastore v kopalnici in kuhinji, a tudi plašč za v dež in mnogo drugih reči je iz oljnate svile. To lepo in lahko blago je v najrazličnejših barvah in vzorcih naprodaj.

ŠPORT

Slavija (Varaždin) : SK Ljubljana

V nedeljo bo zopet popolen spored v hrvaško-slovenski ligi. Ta dan bo nastopila v Ljubljani varaždinska Slavija. Varaždinci so zelo nevarni nasprotnik, kar so dokazali nedavno v Splitu, kjer so primorali tamošnjega Hajduka na remis.

Zanimiva lahkootletška prireditve

V soboto in nedeljo se vrši na ljubljanskem Stadionu v prireditvi SK Planine velik lahkootletski miting. Prireditve obeta biti izredno zanimiva, saj je to zadnji miting pred balkanskimi igrami, ki bodo v začetku prihodnjega meseca v Atenah. Na startu bomo videli skoraj vso elito slovenske lahkootletike, med njimi Koširja, Klinarja, Skuška, Gaberška, Bratovša, Smrdelja, Mauserja, Račiča itd. Zato obištevno in lahkootleto opozarjamo, da si ogledajo to prireditve, ki bo po svojem obsegu in udeležbi v Sloveniji v tej sezoni prav gotovo največja. Začetek v soboto ob 15 in v nedeljo ob 9.30 dopoldne. Vstopnina in sedeži po 2 din.

Športna sezona pri »severnjakih« na višku

Medtem, ko pri drugih narodih več ali manj počiva šport, so severni narodi pridno na delu. Nedeljo za nedeljo prirejajo razne športne tekme in zboljšujejo državne rezultate in postavljajo obenem nove svetovne rekorde. V Göteborgu, kjer so na nekem lahkootletskem mitingu postavili Finci nov svetovni rekord v štafeti na 4 x 1500 m, je bilo doseženih še nekaj drugih zelo dobrih rezultatov. Posebno pozornost je vzbujal rezultat v troskoku, pri katerem je dosegel Norvežan N. Stroom s skokom 15,82 m nov norveški in obenem nov evropski rekord. Šved Hakon je bil v teku čez zapreke na 110 m zopet razred zase; pretekel je omejenjo progo v času 14,5 sek. V metu diska je zmagal Norvežan Reidar Soerlie z metom 46,67 m pred Švedom Gunnar Berghom, ki je vrzel disk 44,79 m. Belgijčan Mostert pri teku na 1000 m sicer ni prišel do svetovnega rekorda, ki ga brani Francoz Ladoumègue s časom 2:23,6 min., toda z rezultatom 2:27,2 min., je vendar postavil nov državni rekord. Odlično se je razvil tudi norveški šprinter Tramberg, ki je pretekel 100 m v času 10,4 sek., pred Švedom Nilssonom, ki je porabil za to progo 10,8 sek. 200-metersko progo je pretekel isti Norvežan v času 21,6 sek. pred Finceom Tammisti, ki je rabil za isto progo 21,8 sek. Matti Jaervinen je zmagal v metu kopja z metom 75,67 m nasproti švedskemu pravku, kateremu je »sfrčalac« puščica 69,30 m daleč. V skoku v višino sta prišla Kalima (Finska) in Oedmark (Švedska) vsak na 1,94 m. Zmagal pa je Finec, ker je imel manj poskusov. Nadalje so bili doseženi še tile uspehi: Tek čez zapreke na 400 m: 1. Virta (Finska) 54,6 sek., 2. Areskoug (Švedska) 55,8 sek. Tek na 3000 m čez zapreke: 1. Larsson (Švedska) 9:22,2 min. Skok v daljavo: 1. Jonsson (Švedska) 7,31 m, 2. Stenquist (Švedska) 7,28 m. Met klavine: 1. Veirila (Finska) 53,23 m, 2. Erikson (Švedska) 50,81 m. Kroglja: 1. Thoresen (Norveška) 15,15 m, 2. Bergh (Švedska) 14,73 m.

gajal s Carigradom proti zadnjemu poljskemu kralju ter doživljal avanturo z rusko samozvanko, ki se je izdajala za naslednico ruske krone, pa so jo Rusi lokavo zvalili v Dubrovniku na brod in odpeljali v Petrograd, kjer je umrla v ječi. Kot zadnji je omenjen poljski knez Sapieha, ki je po propasti Poljske mnogo potoval po svetu in o Dubrovniku tudi pisal v svojem potopisu. Vsa poglavja so pisana na podlagi znanstvene literature, ki je dodana pod črto, tako da se lahko kontrolira. Na koncu sta dodana imenski in stvarni indeks. To zanimivo knjigo o starem Dubrovniku je napisal Jorje Tadić.

Nemški nogometaši bodo igrali 15. oktobra proti Jugoslaviji

Nemška nogometna zveza je sklenila, da bo kljub neugodni mednarodni situaciji odigrala letos vse mednarodne tekme, katere je imela prej na programu. Prihodnjo nedeljo bodo igrali Nemci v Budimpešti proti madžarski reprezentanci. Voditelji nemškega nogometa so izjavili, da se bo odigrala tudi tekma z Jugoslavijo, in sicer 15. oktobra v Beogradu.

Švica je preložila vse nogometne tekme

V zvezi s splošno mobilizacijo, ki je — kakor je znano — izvedena v Švici, je švicarska nogometna zveza sklenila, da se vse nogometne tekme, ne izvemši onih za švicarsko prvenstvo, prelože na poznejši čas. Sedaj se bavi zveza s proučevanjem najhitrejšega sistema, da bi se prvenstvo vseeno odigralo. Odločitev o novem načinu tekmovanja bo padla na prihodnji seji. Kakor nogometne tekme, tako so tudi prekinjena švicarska tekme v hokeju na travi.

ZFO

Plakete in diplome z mariborskih tekem

Odseke in posamezne tekmovalce, ki so se udeležili letošnjih tekem ZFO v Mariboru, ponovno naprošamo, da čimprej dvignejo v prostorih ZFO (Prosvetna zveza, Miklošičeva cesta) plakete in diplome od letošnjih tekem, ako tega še niso napravili. S seboj je prinesiti člansko izkaznico, kdor dvigne za sebe odlikovanja, če pa hoče dvigniti za odsek plakete in diplome, mora imeti s seboj tudi potrdilo odseka s pečatom in podpis predsednika in tajnika.

Tehnično delo v naslednji sezoni. — Nove orodne in proste vaje

Opozarjamo vse odseke in posamezne telovadce, da izidejo nove orodne tekmovalne vaje in proste vaje tako za člane kakor za mladce in naraščaj prihodnji mesec. Vse tehnični material, ki ga boste prejeli, velja zopet za dve leti, kakor je bilo to v lanskii sezoni. Opozarjamo vse odseke in telovadce, da takoj pričnejo z rednim zimskim delom v telovadnici, da bodo tedaj, ko prejmejo nove vaje, že toliko pripravljeni, da bodo lahko začeli takoj s podrobnim delom. Nove vaje bodo prinesle zopet novo življenje v naše telovadnice. Materiala bo precej in zato je treba takoj na delo!

Telovadni in športni znak ZFO

Tvrdba, ki dela telovadni in športni znak, nas je obvestila, da bo to odlikovanje kmalu gotovo. Kadar bodo znaki gotovi, bomo obvestili vse brate, ki so si ga osvojili v letošnjem letu. Druge kandidate, ki izpita še niso končali, kakor tudi one, ki ga nameravajo še letos polagati, bomo prav tako pravočasno obvestili potem »Slovenec« in potov »Dopisov«.

Smučarji ZFO — na delo!

Smučarji, vaša sezona se bliža. Ne smete pa misliti, da se vaše delo začne šele z dilcami na snegu. Treba se je prej dobro pripraviti z raznimi gimnastičnimi vajami v telovadnici, a teki v naravi itd. Potrebna navodila dobite v lanskih »Dopisih« in okrožnicah, ki vam jih še pošljemo. Zaenkrat samo na trening v telovadnici, kjer boste z raznimi specialnimi gimnastičnimi orodnimi vajami pripravili svoje mišice za lepo smučanje. Ne smete pa pozabiti na teke v prosti naravi!

Prirodoslovne razprave, ki jih izdaja in zalaga Prirodoslovno društvo v Ljubljani, izhajajo v posameznih zvezkih, ki koncem leta dajo celotno knjigo. V 3. knjigi v zvezkih 12—14 so išle naslednje razprave iz prirodoslovja: Fran Mihelič: »Beitrag zur Kenntnis der Tardigrada Jugoslaviens« ter »Tardigrada der Sanntaler Alpen (Savinjske Alpe, cena 12 dinarjev); Karl Strasser: »Über Attemsiden, Vladimir Kodric: »Raymondinysmus (Taralostichus) irregularis Sp. n.«, in B. Petrov: »New vole from south Serbia«. Skupno 14 dinarjev. S temi razpravami prispevajo slovenski prirodoslovci in Prirodoslovno društvo v Ljubljani kot založnica k razvoju svetovne prirodoslovne znanosti. Publikacijo ureja dr. Pavel Groselj.

Pozorišni list, Skoplje. — Po zgledu ljubljanskih in drugih gledališč je začel tudi v Skoplju izhajati gledališki list pod naslovom: Pozorišni list. Do zdaj sta izšli dve številki prvega letnika. Prva številka je izšla za kraljev rojstni dan ter ima na naslovi strani tudi kraljevo podobo ter vdanostjo izjavo. Nato sledi apel na občinstvo. — Vsebinska obsega razlago del, ki jih gledališče ta čas predstavlja. Tako predstavljajo tam sedaj Shawovega »Hudičevega učenca« ter Hamsunovo dramo »V krepiljih življenja«. Ostali članki so namenjeni popularizaciji gledališča in igralcev. — Druga številka govori o Molieru ob priliki njegovega »Tartufa« ter o Vernejerju »Rojakini« iz Varšave. A. Stimac piše o balkanskih gledaliških zmožnostih razvoja, ki je preveden članek iz Les Nouveaux Balkans. Drobne vesti zaključujejo številke, ki so tudi bogato opremljene z gledališkimi podobami, zlasti pa poročeniimi maskami igralcev (med njimi Vl. Skrbinec v vlogi »Hudičevega učenca«).

Srbska politična misel. — Znani črnogorski publicist S. M. Štedimljija je izdal pred kratkim zanimivo knjigo, v kateri hoče pokazati v razvoju odnos Srbov do Hrvatov z namenom, podčrtati osnove, na katerih je zgrajena srbska politična misel. Niz člankov in esejev o tem je zbral Štedimljija v zbirki z naslovom »Srpska politična misao«, ki jo je izdal pri »Obrisu« v Zagrebu. V prvi vrsti hoče podčrtati dva kulta — svetosavskega in kosovskega, iz katerih je srbski narod stoletja črpal svojo moč ter sta važni prvini tudi današnje srbske politične kulturne ideologije. Daje piše o Vuku Karadžiću in Jovanu Skerliču, ki sta dala kulturem fiziognomijo srbskemu narodnemu gibanju ter določila tudi v glavnem razmerje Srbov do Hrvatov. Kratak esej je posvečen tudi Ilircu Iliji Garašaninu, ki je v svojem znamenem »Načertaniju« izdelal politični program Srbije, po katerem so srbski učenjaki in politiki razvalili do leta 1918. Na koncu so dodani še članki o mentaliteti Cincarjev ter kalemgdanskih perspektivah v zvezi s knjigo Velmar Jankovića, ki jo je nagradila Srpska akademija znanosti in umetnosti. Knjiga je izšla sicer še pred sporazumom, toda v marsičem prinaša zanimive poglede na jugoslovanski in hrvaški problem.

Jorje Tadić: Promet putnika u starom Dubrovniku, Dubrovnik 1939, str. 336. — Arhiv za

Jugoras — ZZZ

K zasedanju glavnega odbora Jugorasa

16., 17. in 18. septembra je v Beogradu bila seja Jugorasa odbora Jugoslovanske delavske zveze — Jugorasa. Centralo ZZZ so na tej seji zastopali predsednik France Preželj, Gasar Albin in urednik Križman Andrej.

Zasedanju glavnega odbora je prvi dan predsedoval predsednik Jugorasa g. Dragiša Cvetković, predsednik ministrskega sveta. Gosp. Cvetković je zbranim funkcionarjem orisal trenutni položaj organizacije same in orisal perspektive za bližnjo bodočnost. Upi nasprotnikov Jugorasa, da bi zaradi izpremenjenega političnega položaja v notranjosti države smeli računati na kakše posebne koristi za svoje smeri, so popolnoma zgrešeni. Nasprotno se je utrdila smer nacionalnih pokretov tako, kakor se je to predvidevalo. Proti marksističnim in z marksizmom povezanim internacionalnim pokretom vstajajo s čim dalje večjo doslednostjo in jasnostjo našim notranjim razmeram odgovarjajoči narodno-delavski strokovni pokreti. Zveza združenih delavcev z Jugoraso predvideva sodelovanje s Hrvatsko delavsko zvezo (HRS) in hoče tudi praktično razmejiti vplivni delokrog teh nacionalnih pokretov. Demokratizacija delavskega gibanja ne bo šla v tej smeri, kakor si jo zamišlja marksizem, ampak v smeri nacionalnih pokretov in njihovih programov.

V smislu gorenjih navedb bodo urejene tudi delavske ustanove, samo morda še z bolj doslednim poudarkom.

Po današnjem poročilu g. predsednika Cvetkovića je bil za novega podpredsednika in tajnem glasovanju izvoljen Ljubomir Mitč, znani strokovnik in bорец za delavske pravice.

Naslednja dneva zasedanja glavnega odbora sta bila posvečena podrobnejemu razmotrivanju organizacijskih zadev Zveze ter ukrepom, ki so potrebni za njen razvoj. Delegati so pri obširnem dnevnem redu, ki je imel 28 točk, vztrajali brez izjeme vsi do zadnjega ter napravili praktične zaključke. Zveza združenih delavcev je po svojih delegatih vredno zastopala svojo organizacijo in k stvarnemu programu dela Jugorasa za bodočnost dala mnogo zdrave pobude. Po končanem pretrusu dnevnega reda je glavni odbor soglasno sprejel posebno resolucijo.

Resolucije

1. Trud, ki je bil vložen za ustvaritev narodne delavske organizacije Jugorasa, je rodil do sedaj najboljše uspehe in uresničil vsa pričakovanja ustanoviteljev tega pokreta. Rezultati zadnjih volitev obratnih zaupnikov so še enkrat jasno dokazali, da se delavske množice naše države zavajajo, da morejo zboljšanje svojega gospodarskega, socialnega in kulturnega stremeljenja pričakovati samo od močnih strokovnih organizacij, ki so osnovane na bazi narodnostnih razmer in potreb. Zaradi tega se morajo naporiti za zbiranje delavskih množic v narodne delavske strokovne organizacije v bodoče še potrditi.

2. Jugoslovanska delavska zveza (Jugoras) je že odbila vse poskuse, da se odvede na stranpoti ter pridobi za cilje in delo, ki ni v skladu z njenimi osnovnimi pravili ter njeno ideologijo in je v nasprotju s stališčem njenih odgovornih in vodilnih forumov.

3. Jugoslovanska delavska zveza (Jugoras), ponovno poudarja, da je samostojna in politično popolnoma neodvisna nacionalna delavska stanovska organizacija ter zaradi tega kot celota ne sodeluje v politični strankarski delavnosti. Ali ker je Jugoras danes že najmočnejša strokovna organizacija narodno zavednega delavstva, ki ne more biti brezbržna napram splošni politični situaciji, je plemen glavnega odbora Jugorasa z veseljem pozdravlja sporazum, ki naj začrta smer naše nove srečnejše zgodovine in uvršča granične osnove naše nacionalne in državne zajednice.

4. Jugoras ni nikoli zahteval in tudi sedaj ne zahteva, da bi bila edina delavska strokovna formacija, vendar bo, kakor do sedaj, tudi v bodoče s se večjo poštenostjo in odločnostjo vodil bo proti vsem laži-delavskim strokovnim organizacijam, ki ne stojijo na načelih narodnosti, katerim je cilj destruktivno in za narodne interese škodljivo delo, ter ki direktive za svoje delo dobivajo iz raznih mednarodnih središč. Borba proti marksizmu in njegovi miselnosti, kakor tudi borba proti vsem onim elementom, ki stremijo za nasilno spremembo družabnega reda, bo dejansko tudi v bodoče ostala osnovna dogma Jugorasa.

5. V svrhu čim učinkovitejše borbe proti vsem poskusom rušenja s strani ostankov marksističnih in komunističnih baz v naši državi bo Jugoras na najbolj pripraven način skladno sodeloval s tistimi delavskimi organizacijami, ki so izključno nacionalnega značaja in obeležja, ter je pripravljen, da bo tako lojalno sodelovanje imelo največ uspeha pri dosegu postavljenih ciljev.

6. Da se omogoči pristop v narodne delavske organizacije vsem vrstam delavstva in s tem te organizacije čim bolj ojači, se je glavni odbor Jugorasa odločil, da zahteva ukinitve teh prepovedi, ki so še v veljavi in po katerih železniški, broderski in prometni delavci, kakor tudi ostali delavci v državnih gospodarskih podjetjih ne smejo organizirati izven onih birokratskih organizacij, ki so bile tem delavcem vsiljene ter ti delavci v njih nimajo nikakršne zaštite niti možnosti, da si priborijo boljše delovne in življenjske pogoje.

7. Izhajajoč s stališča, da se mora v nacionalni državi pospešiti gospodarsko delavnost, prosi glavni odbor Jugorasa kr. vlado, da to stališče osvoji in deluje za tem, da se obstoječa gospodarska podjetja z narodnim kapitalom vsestransko podpirajo ter istočasno uvede povečana in učinkovita kontrola nad delom onih podjetij, ki so v rokah inozemskega kapitala, da se s tem prepreči uporabljanje ogromnih profitov na škodo splošnih nacionalnih in državnih interesov. Vzpostavitev državnih nadzornih odborov pri takih podjetjih, v katerih morajo biti zastopani tudi delavci, se ukazuje kot brezpogojna potreba. Taki nadzorni odbori z določenim delokrogom se morajo postavi-

O zaštiti pred zračnimi napadi

Če bi morda pred meseci doživeli nepričakovan napad iz zraka, bi skoraj gotovo preživeli težke trenutke. Pa naj bi se zgodil napad sredi dneva ali ponoči, kadar koli bi zabrnili na nebu jekleni ptici in sipali smrt na prebivalstvo, bi nastala najbrž panika. Kam naj grem, kam naj bežim? Kam naj pošljem otroke? Kaj naj storimo z ženami in starci? bi se spraševali tisoči in si ne bi znali odgovoriti. Mnogi bi se poskušali spomniti navodil, ki so jih čitali ob prejšnjih vajah za obrambo pred zračnimi napadi. Na stotine bi si jih očitali, zakaj si niso bolje zapomnili navodil, na katera so bili pravilno opozorjeni. Zgodilo bi se, da bi padalo prebivalstvo sredi cest, omamljeno od strupenih plinov, ruševine hiš pa bi pobijale druge begunce. Pa ne samo mesta, tudi na deželi bi se napravila velika škoda. Poginila bi živina in dragocene zaloge hrane bi bile uničene. Največ pa bi trpele žene in otroci.

Danes pa bi se vse to ne zgodilo več. Danes smo na vse pripravljeni. Ni se nam treba bati, da bi se kaj takega moglo zgoditi. Če bi nas pa vendarle zadela slučajno nesreča, so že pripravljene organizacije, ki delajo po načrtu, ki bo omogočil, da panika ne bo nastala in da se bo vse razvijalo v redu in hladnokrvno. Po novem pravilniku naše obrambe se je širno vse naše države že ustanovilo na stotine in stotine odborov, ki imajo dolžnost ne samo pripraviti prebivalstvo na zaščito pred napadi iz zraka, ampak mu tudi pripraviti varna pribežališča.

Da se izpolni ta načrt obrambe, se morajo potruditi prav vsi. Vse prebivalstvo mora sodelovati, ker le v tem primeru bo mogoče v trenutkih nevarnosti zavarovati čim več ljudi. Pripravljeni so načrti in določene dolžnosti poedincev, kakor tudi dolžnosti oblasti in posebnih organizacij, katerim je poverjena zaščita prebivalstva.

Pravilnik

O zaštiti pred zračnimi napadi

V pravilniku o zaštiti pred zračnimi napadi so obdelana vsa vprašanja, kako je treba izvesti zaščito in kakšne so dolžnosti poedincev pri zaštiti. Drugi pravilniki govore o posameznih podrobnosti in kako se bo zaščita najbolj učinkovito izvršila. Pravilniki izhajajo od najbolj osnovnih navodil in tolmačijo, kaj so bojni strupi, kako delujejo in kaj je treba storiti, da se rešijo ljudje, ki so se z bojnimi strupi zastrupili. Vse to je bilo že neštokrat obravnavano na raznih predavanjih, v časopisu, vendar je treba stalno podarjati, zakaj uspešno obrambo omogoča le poznanje strupov. Tako na primer za iperit maska ne zadostuje, itd. Poleg tega je veliko število ljudi prezrlo vsa propagandna glede obrambnih načinov ter so zato danes o teh vprašanjih popolnoma neuki. Bojni strupi so za mnoge le nekakšen splošen pojem in si mislijo, da zavaruje pred napadom iz zraka že maska in zaklonišče.

In vendar je maska le osebno zaščitno sredstvo pred bojnimi strupi. Maska pa nič ne pomaga, kadar gozi bombardiranje s požarnimi in razstrelilnimi bombami. Pri takih zračnih napadih je treba poskrbeti za drugo zaščito. Dolžnost od-

viti tudi pri vseh državnih in samoupravnih gospodarskih podjetjih.

8. Glede upravljanja z delavskimi in socialnimi ustanovami stoji glavni odbor Jugorasa na stališču, da se v upravo teh ustanov imenuje na podlagi rezultata popolnoma svobodno izvedenih volitev in to tako, da se volitve izvršijo istočasno za vse delavce in socialne ustanove. Zaradi jantva, da morejo vsi delavci na volitvah zares manifestirati svoje pravo razpoloženje, je potrebno, da se predhodno spremene in z zakonskimi uredbami novelirajo vse dosedanje zakonske in statutarne določbe ter predpisi, ki se nanašajo na izvedbo volitev, ter da se nove določbe spravijo v sklad z demokratičnimi načeli. Ta novelizacija dosedanjih zakonov se mora izvršiti po predlogih vseh zainteresiranih forumov.

9. Plenum glavnega odbora Jugorasa ugotavlja, da se v resoluciji kongresa Jugorasa, ki je bil v Beogradu dne 7. in 8. maja 1939, postavljene bližnje in konkretne zahteve, ki se nanašajo na zboljšanje socialnih in življenjskih pogojev delavskih množic in nalaga svojemu izvršilnemu odboru, da podvzame vse potrebno za realizacijo omenjenih konkretnih zahtev.

Posebno se naj zanima za to, da bo čimprej formiran socialni institut in da se izvrši novelizacija vseh zakonov, ki se nanašajo na delavsko zaščito in socialno zakonodajo.

10. Končno izraža plenum glavnega odbora Jugorasa g. predsedniku Cvetkoviću z navdušenjem enodušno priznanje in zahvalo za vse, kar je do sedaj napravil za koristi širokih delavskih množic.

borov za obrambo je v glavnem ta, da seznajajo vse prebivalstvo z vsemi ukrepi, potrebnimi za zaščito življenja in da praktično tudi omogočijo izvršitev teh ukrepov.

Izselitev iz mest

Ker so mesta različna po svoji velikosti in po svojem pomenu v gospodarskem in vojaškem oziru, bodo tudi deležna različnih napadov. Prebivalstvo velikih mest se ne more braniti samo individualno, to je da bi nosilo maske. Takemu prebivalstvu je potrebna še skupna zaščita. Pravilnik razume pod skupno zaščito tudi izselitev, ki se lahko razdeli na tri variante: 1. Izseljevanje, 2. oddaljenje in 3. zaklonjenje.

Poleg izselitve prebivalstva je treba upoštevati tudi izselitev živali; za živila pa so določeni posebni predpisi.

Izseljevanje je lahko poedinsko ali pa skupno.

Seja ptujskega mestnega sveta

Ptuj, 20. septembra.

V torek, 19. t. m. je bila redna javna seja ptujskega mestnega sveta pod predsedstvom župana dr. Alojzija Remca. Župan dr. Remec je omenjal razne tekoče zadeve. Med drugim je pa predlagal mestnemu svetu, da se sprči težkega položaja, ki vlada v evetu, zamišljeno in sprejeto posojilo v znesku 600.000 din, ki bi se uporabilo za zidavo otroškega vrta, zniža na 200.000 din, ki bi se najelo pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani. S posojilom pa se počaka do 31. oktobra 1939. Mestni svet je to soglasno sprejel.

Poročilo upravnega odeška je podal svetnik Ferdo Fras. Najprej je prečital nekatere dodatne spremembe novega tržnega reda, ki jih po soglasnem sklepu predlaga upravni odešek. Novi vzorec tržnega pravilnika je namreč sestavila kr. banska uprava. Dopolnitve oziroma spremembe so med drugim naslednje: občina Ptuj sme prirediti tržne dneve vsak dan. Tržni prostor je za živila in izdelke hišne delavnosti na Tyrševem trgu, za semenski krompir v času sezone na Bregu pred Strascillom, za zelje v času sezone na Minoritskem trgu, za drva, seno in slamo na Hrvatskem trgu. Dopolnilo so se še nekateri členi tržnega reda, med katerimi je važno, da je dovoljeno na tržne dni ob arehah in petkih prodajati tudi drva, seno in slamo, kakor tudi zelje in semenski krompir, v kolikor se dovaža z vozovi. — Za prodajo evrinskega mesa in elanine po špeharjih je določen tržni dan ob petkih. Vse spremembe in dopolnila so bila soglasno sprejeta.

Dovolilo se gostilniški obrati Jeza Rozaliji na Sp. Bregu, Dasch Julijani v Prešernovi ulici in Anici Lužnik na Ormožki cesti. Prva dvema soglasno, zadnji po tajnem glasovanju.

Poročevalec predlaga po soglasnem sklepu upravnega odeška, da mestna občina pripeva svoj delež za regulacijo Drave, v znesku 26.588 din letno za dobo 6 let in sicer z brezplačnim delom, prevozi in brezplačnim gradbenim materia-

— Pri težki stolic, napetosti, glavobolu vsled naprtja očisti ena do dve čaši naravne »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Je pa obvezno za vse, zlasti za premožnejše, katerih dolžnost ne bo vezala na mesto. Vsi tisti, ki imajo redne dohodke in jih ne veže služba, se bodo morali pravočasno umakniti iz mest v provinco na varna in naprej določena mesta, ki jih napad ne bo zajel. Čim več ljudi se bo na ta način izselilo, tem več bo prostora za tiste, ki bodo morali ostati v mestu v sigurnih in dobro zavarovanih zakloniščih. Tudi otroci in mladina se bo v takem primeru morala izseliti, toda zanje je določen poseben pravilnik.

Vsi tisti, ki nimajo zadosti sredstev, bodo v primeru neposredne nevarnosti izseljeni v bližnja naselja in manjša mesta v bližini. Ta oddaljevanje se bo izvršila samo v primeru najbolj neposredne nevarnosti. Pri tem oddaljevanju se bo upoštevalo, da naselje ali malo mesto lahko sprejme dvakrat toliko prebivalstva, kakor ga sicer ima.

Izdelan je popoln načrt o izseljevanju prebivalstva. Načrti določajo točno, katere družine in koliko oseb se bo izselilo. Prav tako določajo, katere osebe morajo ali morejo ostati na svojih mestih. Določeni so pogoji in načini za prehrano celega naseljenega ozemlja. Prav tako je zavarovana oskrba z vodo, kurivom, razsvetljavo, zdravniško pomočjo in drugim.

Po splošnih navodilih za obrambo morajo izdelati odbori v posameznih mestih podrobne načrte v sodelovanju z mestnimi občinami. V kolikor obstoječe zgradbe za evakuacijo določenih mestnih niso zadosti velike, bodo mestni odbori izdelali načrte za zgraditev barak, kolib in taborišč. V zvezi s tem bodo pa prav tako rešili vprašanja prehrane in vse drugo. Ti načrti bodo poslani po pristojnih oblasteh, ki jih še prej pregledajo in jim dostavijo svoje pripombe, poveljniku vojnega okrožja, ki jih pošlje naprej poveljniku divizijske oblasti, ta pa končno na odobritev banu. O izseljevanju v primeru nevarnosti odloča vlada po najkrajšem postopku preko upravnih oblasti. O oddaljevanju prebivalstva odloča skupno krajevna in policijska oblastva v sporazumu s poveljnikom vojnega okrožja po odobrenju bana. Prometna in prevozna sredstva se bodo v teh primerih porabila le za prevoz bolnikov.

lom. Ta prispevek se naj zagotovi iz pozicije, ki je v preračunu predvidena za zaposlitev brezposelnih. V tekočem preračunskem letu bi se pa mogel nuditi le prispevek, v kolikor je še kredit na razpolago, t. j. okoli 10.000 din. Soglasno sprejeto.

Soglasno je bil sprejet pravilnik o regulaciji ekem ekadu v enaki atilizaciji kot je uveljavljen za »čedeke« občin, vendar z »nekaterimi spremembami, med katerimi so najvažnejše: dohodki po zakonu o samoupravnih cestah, o uporabi ljudskega dela in prispevki za izredno uporabo cest.

Tovarnarju Angelu Zigonu in barvarju Ferdu Strosu se po glasni odobritvi odstopita zemljišči poleg tvornice »lamnatih tulcev Wessely, vsako po 2.500 kv. metrov in to brezplačno z več pogoji. Imenovana mislita namreč zgraditi večje objekte za tkalnico in barvarno.

Odkloni se z izjemo enega glasu prošnja gostilničarke Kosar Marije za pavšalizacijo občinske take. Soglasno se sprejme uprostitev uvoznine pri poštnih pošiljkah za vojake in podoficirje. Na prošnjo posestnikov iz Bretja in Budine se soglasno odobri nabava ene nove Holderjeve sadne škropilnice iz pozicije preračuna za nabavo kmetijskega orodja. Sadne škropilnice se bodo odsej hranjevale pri mestnem gospodarju.

Minoritskemu samostanu v Ptujju se soglasno odobri podpora v znesku 4000 din za kritje stroškov ob priliki proslave 700 letnice minoritskega samostana. Enako se naknadno odobri podpora 1000 din, ki je bila izplačana Akademskemu pevskemu zboru ob priliki letošnje prireditve v Ptujju.

Pri slučajnostih eta se oglašila k besedi Vimer in ravnelci Alič, prvi zaradi postavitve križa v posvetovalnico, drugi pa zaradi mestnih pločnikov. Nato je bila javna seja zaključena, naker se je vršila tajna, pri kateri je bila najvažnejša točka sprejetje kolektivne pogodbe za mestno delavstvo, za katero se je borila ZZZ v Ljubljani.

Pierre L'Ermitte:

Ljubezen - soprog ali Bog?

Is francoščine s dovoljenjem avtorja

Kadar jo je katera od njenih bivših sodelavk kritizirala s svojim spraševanjem do konca, se je Lucija branila z neutemeljenimi izgovori.

»Preveč posla imam, več kot mislite!«
»Ne boste me prepirali, da vam je nemogoče žrtvovati en popoldan v mesecu, ali tri dni v letu za prodajo!«

»Kaj čemo... ne, ne morem.«
Žena odneha, a misli si svoje.
Dnevni teko in Lucija se vzpenja s stisnjenim srcem od postaje do postaje svojega križnega pota.

Kot vsaka pobožna mladenka, je imela tudi ona navado, da je pogosto prejemala svete zakramente. Vsak prvi ponedeljek v mesecu je darovala obhajilo za mrtve, ob petkih za druge namene, ob Marijinih praznikih in o Božiču enako. Na Silvestrovo je razmišljala z drugimi vred o času, ki je izginjal v večnost, in o potrebi, da izkoristi čimbolje tega, ki ji še ostaja, preden bo prispela do vrat, preko katerih ni vrnitve.

Potem je prišel postni čas, ki nudi duši toliko hrane za vse leto. Duhovne vaje za vse družabne sloje, ki jih vodijo najodličnejši pridigarji in apovedniki.

Lucija boli v srce, ko razmišlja, kako je lansko leto v tem času pristavovala let in tej maši, poslušala vznešeni govor tega in tega govornika. In danes... ima gospoda in gospodarja, gospoda Gilberta Darcelleina, ki bi ji rad nadomestil vse, celo Boga!

Ob dnevih, ko so se vršile pobožnosti v domači cerkvi, se je zdelo, da je Gilbert uganil, kaj se dogaja v ženi duši. Kot da bi imel brez-

lični brzojav, ki ga obvešča o vsem in mu naroča opreznost.

Zdaj ostane sam doma, drugič prosi Lucijo, naj ostane ona, da bo sprejela kak vsakdanji obisk. Ali pa jo odpelje z avtom na sprehod, ki si ga je šele snoči zamislil ali celo šele jutraj. Drugič jo zopet nepričakovano pokliče k telefonu, ob času službe božje, da se uveri, če ni šla v cerkev.

Mlado ženo težji neprestano nadzorstvo in ekuša se braniti z orožjem, ki ji je edino še preostalo in ji ga bo mož težko odvzel: s tiho molitvijo. Toda niti moliti ne more zbrano, dokler sta Gilbert in služkinja doma.

Zato moli ob popoldnevih, dasi so nekateri trenutki bolj vabljivi, da se duša povzdigne k nebu... jutraj ali zvečer, ko noč zaziblje ljudi v sen in se na nebu prižgo tajinstvene luče.

Toda v teh trenutkih je ob njej Gilbert, ki pazi na njene misli, vedno pripravljen, da ji zabrani pot navzgor. »Le to nam ostane, kar bramo.«

Lucija se brani, toda v kakem razmerju sta si napadalec in napadenka! Lucija določno čuti, da omaga.

Pogreša stikov z zares dobrimi krščanskimi dušami, pogreša dobrega pogleda starega župnika, ki ji je mimo grede zaklical, kadar jo je srečal na hodniku: »No, Lucija, kako se kaj počutite?«

Samo te besede ji je zaklical. In Lucija se je že čutila polno nove moči. »Dobro!«

Zlasti pa je pogrešala sv. obhajila. Kako temnoba je občutila sedaj, ko je niso hoteli več pripustiti k sv. obhajilu!

Kot sestradanec na kruh, se Lucija vrže na čitanje, toda ne kakršnihkoli knjig, temveč le takih, ki bi jo naj podprle v njenem duševnem boju; Sv. pismo. Hoja za Kristusom. Življenje svetnikov in sične. V njih je našla okrepčila.

Gilbertu, ki je vedno prežal nanjo, ni ušla ta izprememba. Kmalu je dognal, da Lucija nekje črpa moč proti njemu, toda kje?

Nekega dne, ko je odšla nakupovat potrebščine, je izkoristil njeno odsotnost. Uprizoril je pravečo podrobno preiskavo njene knjižnice.

Presenečen je našel med knjigami mnogo neprijateljev. Stare klasike in prav moderne pisateljice, ki so mu pričali, da se Lucija z njihovo pomočjo brani in celo bolj, kot je pričakoval.

Zenin odpor ga je ujezil. Zadel je njegovo samoljublje.

Z eno roko se Lucija oprijemlje tega, kar je z drugo navidez izpustila.

Do sedaj se je le branil na svojih postojankah, odsele pa jo bo napadal, ker le tako bo dosegel svoj cilj!

Najprej je pomislil, da bi Luciji prepovedal čitati knjige, ki jih ji on ni odobril. Potem pa si je premislil. Morda bi jo s tem le prehudodel. Najboljše postane včasih sovražnik dobrega. Dandanes ima razumen mož toliko sredstev na razpolago, da omaja vero v duši svoje soproge!

Gilbert vzame v roke nekatere knjige iz knjižnice, sede na divan v delovni sobi svoje žene in jih pažljivo prelistuje. Pri tem delu opazi, da so nekatere vrstice podčrtane, poleg drugih pa da so bile pred kratkim pripisane opombe.

Sedaj mu je bilo vse jasno. Za krinko poslušnosti je Lucija vztrajala v svoji miselnosti! Na videz je ubogala, njen duh pa je ostal neodvisen.

Gilbertu se zdi, kot da je metal bob ob steno. Z rokami v žepu razmišlja in njegovi možgani snujejo temne naklepe. Misli s hladno resnostjo, da se žena v njegovi odsotnosti norčuje iz njega, ki je njen »gospod in gospodar. No, homo videli!

Jezno pograbl knjige in jih postavi drugo za drugo na prejšnje mesto v polici. Jedva je končal, ko se je na drugem koncu stanovanja začel šum odpirajočih se vrat in dobro znani korak.

Lucija se je vrnila.
Kmalu se je pojavila pri vratih svoje spalnice.

»Dobro dan, ljuba ženka,« jo je pozdravil z iztegnjenimi rokami, »pravkar sem mislil nate.« In ko jo je nežno objemal, je šepetal: »Draga moja mala Lucija!...«

17. poglavje.

Ono noč je Gilbert elabo spal. Toliškega odpora ni pričakoval. Toda on ga bo zomil!

Znova so preleteli njegove možgane vsi silni načrti:

»Zmotila si se, če si menila, da sem tako zabit, da bi dovolil, da se bo takale deklica kot si ti, igračkala z menoj? Boš že dobita svoje!«
Naslednjega dne je izkoristil prvo priliko, ko je odšla žena z doma, da je prebrskal še njeno predalec, kajli včeraj je pregledal le knjižnico.

Iskal je naglo, toda z uspehom.
Odkril je Sertillangesov »Katekizem nevernikov«, dva drobna siva zvezka, ki na zunaj nista nič posebnega. Bila sta skrita med perilom.

Gilbert ju je zaplenil. Ne preveč, ne premalo, kakor je rekel nekoč sv. Frančišek Sal. Če ju bo Lucija zabijevala nazaj, se ji bo že kako izgovoril.

Enako je zaplenil še pol dučata drugih knjig, ki so se mu zdele najbolj nevarne, in rožni venec in nekaj svetinjic, ki jih je našel tu in tam. Ze se je pomirjen napotil proti vratom, ki so opazil dve roži iz papirja, ki ju je Lucija zalaknala v spomin na razvnelo nedelo... nek okvir, kjer sta se sedaj bojazljivo skrivali.

Bili sta še sveži. Ena bela, druga rdeča. Nikomur niste bili na poti.

Geraldina ju je dobila v cerkvi za svojo prijateljico. Vedela je, da Lucija ljubi rože in da jih bo vse leto čurala v svoji sobi. Danes eta ljubki roži Gilbertu na poti. V takem razpoloženju kot je, ga dražita. Vseeno ju je že hotel pustiti, kjer eta bili. Tedaj pa nenadno pada vanj misel: Blagoslovil ju je župnik Paulet.

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(49) Filipova mati je odšla koj na policijsko stražnico. Vse je povedala policijskemu uradniku. »To je pa jako čedna zgodba,« je odvrnil uradnik. »Pa bomo vse poskusili, da bomo paglavcema prišli na sled!«

(50) Medtem sta se bila fanta prikradla na zadnji del ladje in sta se skrila med zaboje in sode. Zdaj pač ni bilo nevarnosti, da bi ju iztaknili, dokler ne bi priplula ladja že na odprto morje. Kmalu sta prav sladko zaspala.

Naznanilo otvoritve!
Ing. LAPAJNE SVETKO
pooblaščen gradbeni inženjer
Ljubljana, Bogišičeva ulica 3

Tehnična pisarna za statične račune, za projektiranje inženjerskih konstrukcij: skeletov vseh vrst, industrijskih, vodnih zgradb, v ojačenem betonu, lesu, železu.

Prodamo

vilo v Mojstrani in prostorno stanovanjsko hišo z manjšim posestvom ter stavbno parcelo v Bohinjski Bistrici.

Pojasnila daje:
Mestna hranilnica v Radovljici.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; šentovanjski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka pečatna vrstica po 3 din. Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Samskega mlinarja
pridnega, vestnega, takoj sprejemnega v mlin in na žago. — Stržinar Franc, Vrhnika, Gradišče 1.

Služabnik

se sprejme. Pogoji: ne-
oženjen, popolnoma tre-
zen, govornik slovenska
in nemška ali italijanska,
dolgoletna spričevala. —
Ponudbe s prepisi spriče-
val in z zahtevo plače
na: Parin, grad Noviklo-
ster, Sv. Peter v Savinjski
dolini. (b)

Vajenci

Vajenca
za specerijsko trgovino v
sredini Ljubljane, sprej-
mem takoj. Naslov pove
uprava »Slov.« pod 15318

Učenec

s primerno šol. izobraz-
bo, star 16 let, želi me-
sto v večji trgovini z
mešanin blagom najraje
na deželi. Naslov v upr.
»Slovenca« pod št. 15261.

Službe iščejo

Mizarski pomočnik
26 let star, z mojstrskim
izpitom, išče zaposlitev v
boljši delavnici v svrhu
izpopolnitve, najraje v
Ljubljani ali okolici. —
Cestnik, Dragatuš pri
Črnomlju. (a)

Otroška varuhinja
išče službo. Naslov pove
podružnica »Slovenca« v
Celju pod št. 15.061. (a)

Hotelska kuharica
išče mesto v restavraciji,
najraje v Ljubljani. Na-
slov v upravi »Slovenca«
pod št. 15230. (a)

Mesto hišnika
iščem. Sem poročen, brez
otrok, trezen, zanesljiv.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 15.103. (a)

Absolventka
abit. tečaja, išče primer-
no zaposlitev. Cenj. po-
nudbe v upravo »Slov.«
pod »Marjiva« št. 15169.

Gospodična
poštena, skromna, brez
staršev, z malo maturo
in trgovskim tečajem, ve-
sča pisar in blag. del —
želi primerne službe. Po-
nudbe: Mira Selan, Tr-
novo, Koseskega 30. (a)

Gospodična
s perfektnim znanjem
angleščine, francosčine,
nemščine, italijansčine,
erbohrvaščine in sloven-
ščine, išče službo kot se-
kretarka ali koresponden-
tinja. Ponudbe v upravo
»Slovenca« pod »Inteli-
gentna in pridna« 15.104.

Pisarniška moč
z 10 letno prakso v trgo-
vski pisarni, zmožna sa-
mostojno voditi trgovino,
išče primerno službo za
tako ali kasneje. — Po
potrebi bi lahko položila
kaveljo. Naslov v upravi
»Slov.« pod »Zmožna« št.
15116. (a)

Naročite »Slovenca«!

»Slovenec« je vodilni, najbolj razširjeni,
največji in najboljši slovenski dnevnik!

Zavaruje svoje naročnike za
10.000 din
za primer smrtne nezgode!

Oglašujte v »Slovencu«!

Kupimo

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Posvetva

Stavbna parcela
658 m², poceni napredaj.
Andrejaševa ulica, Šiška.

Dvostanovanjsko hišo
visokopritlično, z vrtom
ugodno prodam. Šmarska
cesta 42. (p)

Enonadstropna hiša

tristanovanjska, z vrtom,
v Mostah napredaj. Na-
slov v upravi pod šte-
v. 15147.

Stanovanja

ODDAJO:
Dvosobno stanovanje
v Domžalah, ali cela hi-
šica z nekaj vrta, se od-
da v najem. Naslov pove
uprava »Slov.« pod 15338

SOBE

ODDAJO:
2 dijaka ali 2 gospoda
sprejemem na stanovanje
in v popolno oskrbo. —
Hradeškega c. 37.

Sobo z oskrbo

odda gospodini uradnici
ter sprejme na dnevno
dobro hrano dve gospo-
dini Rožič, Vegova 8-I.

Opremljeno sobo

oddam enemu ali dvema
gospodoma ali gospodič-
nama. Ljubljana, Čopova
cesta 1-I, vrata 18, De-
lavška zbornica.

Objave

Friderik Majhenič
preklicuje da ni plačnik
dolgov, katere bi napra-
vila njegova žena Ivan-
ka. — Dob. 20. IX. 1939.

Prodamo

Otroške vozičke
najugodnejše kupite pri
Banja, Ljubljana, Miklo-
šičeva 20. Pazite na na-
slov!

Stružnico — Drehbank

1 m dolgo, moderno, pro-
damo za 7500 din. Gmaj-
nar, Stari trg 24.

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi
Presker, Sv. Petra c. 14,
Ljubljana. (i)

Mreže

za postelje najceneje pri
Andlovic, zaloga pohištva
Komenskega ulica 24. (i)

Novo damsko kolo

prvovrstne znamke, na-
prodaj za 850 din. Mie-
karna, Stari trg 24.

Kislo zelje

nov, prvovrstno, v sod-
čkih, dobavlja po naro-
čilu Gustav Erklavec —
Ljubljana — Kodeljevo,
Povšetova 47, tel. 25-91.

Res okusen klobuk

nov ali preoblikovan, do-
bite v salonu Justa Sin-
kovec roj. Toplak, Ciga-
letova 3 pritl., poleg so-
dnije. — Sprejem vajen-
ko. (i)

»SOFRA« pregledne kartoteke.
Pisalni stroji, štampilje za signiranje.
Signirna barva i. dr.
»SOFRA« Maribor, Gregorčičeva ul. 24

Pred likvidacijo jako znižane cene

Damski krzneni plašči že od Din 250— naprej
itd. — Trgovci velik popust. — Nudi

Trpinov bazar, Maribor, Vetrinjska 15.

Pozor! Kupci nepremičnin, ne pozabite obiskati
dolgoletne in poznane trgovke

Triglav-Slovenec v Beogradu
Hartvigova 3/I. — Tel. 26728

Palate in hiše za rento, vile za najem in
stavbišča v vseh krajih Beograda.

ALI STE ŽE NAROČILI LETOSNJE MO-
HORJEVE KNJIGE?

Umrli nam je naša dobra mati, gospa

Marija Lavrič

v starosti 88 let. — Pogreb bo v pe-
tek, dne 22. sept. ob 4 iz hiše žalosti.
Vodmatski trg št. 5, na pokopališče
k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 20. septembra 1939.

Zalujoči ostali.

Umrli je gospodična

KLARA BALOH

učiteljica

dne 19. septembra, po dolgi in mučni bolezni, previdna
s tolažili sv. vere.

Pogreb blagopokojnice bo v četrtek, dne 21. septembra
ob 4 popoldne iz hiše žalosti Kladezna ulica 9 na poko-
pališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v sredo, 27. septembra
ob pol 7 zjutraj v farni cerkvi v Trnovem.

Ljubljana, Maribor, Brno, dne 20. sept. 1939.

Zalujoči brat in sestre.

Umrli nam je dne 19. septembra naša ljuba

VIDA

Na zadnji poti jo bomo spremili v četrtek, 21. septembra
ob pol 5 popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa
na pokopališče k Sv. Križu. — Prosimo tihega sožalja!

Ljubljana, dne 20. septembra 1939.
Globoko žalujoča rodbina Nagličeva.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo
žalostno vest, da je umrla naša draga, nepozabna mama, gospa

Julija Grögl roj. Kresnik

posestnica

Pogreb nepozabne pokojne bo v petek, dne 22. septem-
bra, ob 9 zjutraj izpred hiše žalosti na farno pokopališče
v Ribnici na Pohorju.

Orlica pri Ribnici na Pohorju, dne 20. septembra 1939.

Zalujoči ostali: Roman, Maks, Albert in Ivan, si-
novi; Gizela roj. Kovač, snaha; Dušan, vnuk.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo, da nas je
danes po kratki in mučni bolezni, v 43. letu starosti, zapustil naš
nadvse ljubljeni mož, brat, svak in stric, gospod

Kramer Karel

krojaški mojster

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek 21. septembra ob 5
popoldne iz mrtvašnice mestnega pokopališča.

Sveta maša zadušnica bo v petek 22. septembra ob pol 7 zjutraj
v farni cerkvi sv. Daniela.

Celje, dne 19. septembra 1939.

Globoko žalujoča žena Marija in ostalo sorodstvo.

Najnovejša poročila

Dvojna fronta na Poljskem

Cernovice, 20. sept. AA. Havas: Umikanje proti zapadu nemških motoriziranih oddelkov, za katerimi prihajajo sovjetske sile, lajša odpor poljskih čet. Zdi se, da določanje demarkacijske črte med nemško in sovjetsko interesno sfero daje v tem trenutku priliko Poljakom, da se povsod med konama energično borijo. Med tema konama se vodi zdaj dvojna vojna, poljsko-nemška in poljsko-sovjetska. Nemško poveljništvo s svoje strani izkorišča položaj ter pošilja čete, ki jih umika iz sovjetske interese cone, tja, kjer je poljski odpor še močan. Kar se tiče poveljništva ruskih čet, stremijo za tem, da izkoristijo čim bolj politično stanje na ozemlju, ki so ga zasedle. To razliko stališč nemške in sovjetske vojske bodo Poljaki izkoristili. Sovjetske čete, ki se

nahajajo na poljskem ozemlju šele nekoliko dni, še niso zasedle vsega ozemlja, ki ga imajo v načrtu zasedati. Ruske čete so zasedle po 2urnem boju Vilno, Veliko Beristovico, Kobrin, Brodi ter severno in vzhodno okolico Lvova. Sovjetske čete imajo na razpolago zelo elaste čete ter se zaradi tega poljske enice lahko držijo tako, da se vodi četniška borba. Sovjetski motorizirani oddelki ne morejo torej takoj zagospodariti nad večino motoriziranim ozemljem. Poljske čete napadajo z bokov tudi poedine nemške enice, ki se morajo držati čest. To velja posebno za pokrajino v okolici Grodna in Novogrodeka. V Pinek ne morejo niti nemške niti sovjetske čete, ker ga z vseh strani obdaja močvirno ozemlje. Verjetno se bodo tu Poljaki še dolgo upirali.

Poročilo poveljnika Varšave

Varšava, 20. septembra. AA. Havas: Polkovnik Litinski je imel po varšavski radijski postaji tale govor:

Položaj je danes isti, kakor je bil včeraj. Ze tri dni napada sovražnik trdnjavo Praga, toda vsi napadi so bili odbiti s krvavimi izgubami za sovražnika. Naša obramba ni samo pasivna, temveč je tudi aktivna. Mi se branimo in neprestano vršimo tudi napade. Na zapadnem sektorju je bil sovražnik odbit. Obramba Varšave nima možnosti objaviti vse vesti, ki se pričakujejo, zaradi tega, ter so tako poveljništvo kakor tudi vojski vse čas v borbi in nimajo časa sestavljati poročila. Nekega dne bo mogoče izvesti vse o junaštvu obrambe Varšave. Takrat se bo zvedelo vse o vojaki in častnikih, katerih dejanja spadajo v zgodovino. Varšava je postala centralna točka vseh borb. Mi smo dolžni braniti Varšavo. Mi vemo, da se tudi Lvov junaško brani, vemo, da so se v bližini Kutna odigrale ogorčene borbe, toda najvažnejša točka je Varšava, ki se še vedno drži. Zadnja dva dneva sta v mestu mirna. Trgovine sočasno odprte in promet je normalen. Izkoristimo to zatišje, da bi se čim bolj organizirali, ker ne vemo, kaj nas jutri čaka. Danes vlada mir, toda jutri lahko nastopijo peklenske ure. Treba se je pripraviti na novo borbo. Na koncu svojega govora je pozval Litinski branitelje, naj se borijo do konca z vsemi silami.

Radio-Varšava

Varšava, 20. septembra. b. Varšavski radio je v sredo zvečer še deloval kljub težkim napadom, ki jih je Varšava ta dan iz zraka trpela. Napovedovalec je v glavnem dajal le navodila za obrambo mesta, priključena pa je bila tudi oddaja za zabavo branilcem Varšave. Posebno obsežna in zanimiva so bila navodila za obrambo pred napadajočimi tanki in oklopnimi enicami. Tem so bila priključena tudi navodila za najbolj uspešno uničevanje tankov, v katerem so se Poljaki že zelo izurili. Med poročili o razvoju bojev pred Varšavo je napovedovalec omenjal, da so divljali izredno krvavi boji na zahodu od Varšave in da se je branilec posrečilo s hudimi žrtvami odbiti vse silne napade. Kot posebno zanimivost je javil, da se bodo v četrtek jutraj zbrali v Varšavi mesarji in poklali veliko število konj, katerih meso bo razdeljeno za prehrano v Varšavi ostalega prebivalstva.

Francosko večerno vojno poročilo

Pariz, 20. septembra. o. Francosko večerno vojno poročilo pravi: Nemško topništvo je zelo aktivno na različnih točkah na vsej bojni črti. Francoska in nemška letala so v teku dneva večkrat prišla v stik in so se odigrali hudi zračni boji. Eno nemško letalo je bilo sestreljeno nad francoskim ozemljem.

Brauchitsch na zapadni fronti

London, 20. septembra. b. Angleški radio poroča, da je vrhovni poveljnik nemške oborožene sile general von Brauchitsch že prispel z bojišča na Poljskem na zahodno fronto, kjer je v sredo zvečer sprejel že prva poročila o poteku nemških vojaških operacij pri obrambi Siegfriedove črte.

Demanti o nemirih na Češkem in Slovaškem

Berlin, 20. septembra. AA. DNB: Vesti neke tuje časopisne agencije in tujih radijskih postaj, da se je slovaška vojska uprla, so popolnoma izmišljene. Istotako so neresnične vesti istih virov o nemirih v škodinih tovarnah in v Brnu.

Angleži plenijo

London, 20. sept. AA. Reuter: Uradno objavljajo, da je bilo v teku minulega tedna zaplenjeno 110.000 ton blaga, namenjenega v Nemčijo. Vrednost tega blaga se ceni na pol milijona funtov sterlingov. Celokupna količina manganske rude, zaplenjena od začetka vojne, znaša čez 30 tisoč ton, kar predstavlja 7% nemškega letnega uvoza te rude, ki je izredno važna za proizvodnjo posebne vrste jekla. Med zaplenjenim blagom se nahajajo številne kovine, ki so bistvene važnosti za proizvodnjo neprebogljivega jekla. V minulem tednu je bilo zaplenjenih med drugim 20 tisoč ton petrolejskih proizvodov, 15.500 ton železne rude, 15.500 ton aluminija in 10.000 ton fosfatov.

Sestanek ameriškega senata

Washington, 20. sept. AA. Reuter: Senator Pittman je izjavil, da se bo senatski odbor za zunanje zadeve sestel v petek, da se pospeši postopek glede spremembe zakona o nevtralnosti.

Čangkajšek o položaju

Pariz, 20. sept. AA. Havas: Kitajski veleposlanec objavlja brzojavko iz Pekinga, da je imel maršal Čangkajšek važen govor na seji glavnega narodnega sveta. Maršal Čangkajšek je dejal, da mora evropska vojna samo povečati kitajski odpor proti Japonski, ker Kitajci trdno verujejo v končno zmago, ki bo vrnila Kitajski njeno legitimno mesto na svetu. Kitajska mora izkoristiti svojo ogromno sredstva na severu, napadu in jugozapadu ter obliati Sikan. Sikan.

Lahko izjavim, je dejal Čangkajšek, da so naše sile podvojile napram silam v začetku našega odpora, to je pred 2 letoma. Navzlic evropski vojni mora Kitajski nadaljevati svojo politiko oboroženega odpora proti japonskemu napadu. Kitajsko-japonski problem ima svetovno pomen. S tem, da se je Kitajski uprla Japonski, ne brani samo sebe, temveč podpira mednarodno pravico. Zaradi evropske vojne je Japonska objavila politiko nevtralnosti. Japonska ne želi, da bi Evropa in Amerika intervenirali na Kitajskem, ker se trudi, uvesti v Azijo nov red, ki bi zavaroval japonsko nadmočje in izključil druge države. Na kraju je maršal Čangkajšek dodal, da nobena pogodba, ki bi jo sovražnik sklenil s centralno vlado, sestavljeno po japonski želji, ne bi imela za posledico prenehanje sovražnosti.

Pomoč angleških dominionov

London, 20. septembra. b. Angleški radio poroča, da je kanadska vlada sklenila, da bo v najkrajšem času poslala na bojišča v Evropi dve z najmodernejšim orožjem in številnimi motoriziranimi enicami opremljeni diviziji. Prav tako se je začel že izvajati sklep, da se mora do skrajnosti dvigniti produkcija vse kanadske industrije, ki bi mogla služiti obrambnim vojnim namenom. Avstralska vlada pa je sklenila, da bo poslala kot svoj prvi delež k obrambi materine zemlje šest eskader najmodernejših letal, od tega štiri eskadre bombnikov in dve eskadri lovcev v popolni bojni opremljeni in z vsem moštvom.

Pozdrav kolonialnim četam

Pariz, 20. septembra. AA. Havas: Parlamentarni odbor za kolonije je objavil komunikacijo, v katerem pozdravlja prihod čet iz vseh krajev francoskega kolonialnega imperija. Naglašajo globoko udanost prebivalcev francoskih kolonij napram Franciji ter veliko bogastvo, s katerim razpolagajo francoske kolonije.

Posledice vojne tudi v Švici

Basel, 20. sept. AA. DNB. Od 1. oktobra bodo pekli v Švici enoten kruh, ki bo nekoliko bolj črn od dosedanjega belega ali polbelega, in nekoliko bolj bel od nekdanjega kruha, ki so ga pekli med vojno. Dosedanje vrste kruha se ne bodo več prodajale. Bela moka za peko kruha se ne bo smela več prodajati.

Junaška smrt kapitana

London, 20. sept. AA. Havas. Današnji »Daily Express« popisuje junaško smrt kapitana Johnsa, poveljnika matične ladje za letala »Courageous«. List pravi med drugim: »Kapitan je v mraku stal sam na poveljniškem mostiču, pozdravljajoč zastavo, plapolajočo nad njim. Ladja se je pa med tem stalno nagibala in izgubila v valovih. Preden je v morju izginil njegov obraz, se je kapitan odkril in vrzel čepico v morje ter nato gologlav pričakoval smrti. Mornarji, ki so se borili z valovi, so dvignili roko v pozdrav, ko so videli poslednjo gesto svojega junaškega kapitana. »Courageous« so rešili vsega skupaj 758 ljudi, med njimi 82 častnikov. Utonilo je torej 502 mož.

Drobne novice

Kovno, 20. sept. AA. Reuter: Tu se trdi, da ostanke na osnovi sporazumne nemško-sovjetske demarkacijske črte mesta Vilna, Bialistok, Brest Litovsk in Lvov Rusom.

London, 20. sept. h. Angleški radio poroča, da so Rusji vpoklicali nove letnike rezervistov.

Pariz, 20. sept. h. Francoski radio poroča, da so Nemci pri svojem zbiranju čet v bližini Aachena začeli v tankajšnjih krajih gromaditi velikanske množice vojnega materiala. S posebno naglico zbirajo v tem odseku letala, katerih je pripravljenih že okrog 1500.

Berlin, 20. septembra. AA. DNB: Danes je odpotovala v Moskvo skupina nemških častnikov, ki bodo s predstavniki sovjetske vojske vodili pogajanja o ureditvi gotovih tehničnih vprašanj.

Madrid, 20. septembra. AA. DNB: Španski tisk komentira včerajšnji Hitlerjev govor ter pravi, da obstaja še vedno upanje, da se sedanja vojna ne spremeni v splošen požar.

Gdansk, 20. septembra. o. Hitler je ves današnji dan prebil v Gdanskem. Vse mesto je v zastavah. Poljski ujetniki so zaposleni pri čiščenju razvalin na Westerplatti. Nemška mornarica čisti sedaj morje pred Gdajno, kjer so Poljaki položili mine, in bo trajalo še več dni, preden se bo mogel odpreti redni promet s tem pristaniščem.

Moskva, 20. septembra. o. Včeraj so prispeli štirje nemški častniki v Moskvo iz Kraljevega (Königsberga). V teku današnjega dneva so se ti častniki posvetovali z vrhovnim štabom, da razčistijo tehnična vprašanja glede odnosov med nemškimi in ruskimi vojaštvom na Poljskem. Po drugi strani poročajo, da sta prispela tja tudi general Köstring in polkovnik Egli kot pomoč generalnemu vojaškemu atašeju.

Bratislava, 20. sept. AA. DNB: Ne daleč od Vranova so bile odkrite plasti živega srebra. Strokovnjaki so začeli preiskovati živo srebro in doznali, da se bo dalo v najkrajšem času racionalno izrabljati.

Honolulu, 20. sept. AA. Havas: V Pirkabor na Havajih je priletelo 14 vodnih letal ameriške mornarice, namenjenih v Manilo na Filipinih. Krila vodnih letal so označena z ameriško zastavo. Pomorska oblastva ne dajejo nobenih podrobnih informacij o namenu poleta teh letal.

Amsterdam, 20. sept. AA. DNB: Kraljica Vilijemina je danes pregledala obalske utrube.

Dve veliki stavbi pred dograditvijo

Palaca banke Slavije in velika stanovanjska hiša Poštne hranilnice bosta kmalu popolnoma dograjeni. Palaca banke Slavije na zunaj že kaže svoje dokončno lice, ki je prav lepo zaradi svoje mirnosti in preprostosti. V notranjosti sedaj v glavnem oblagajo veže in stropnišča z brušenim travertinom, hkrati pa dokončavajo instalacije in mizararska dela. Prav verjetno je, da bo mogoče zgradbo popolnoma dokončati še to jesen tako, da se bodo zadnje mesece letošnjega leta moglo večiti v stanovanja prve etranke. V pritličju pa se je že vselila prva trgovina. Veža in stropnišče banke bosta izredno bogato izdelani.

Stanovanjska hiša Poštne hranilnice ob Bleiweisovi in Erjavčevi ulici bo pa v kratkem popolnoma urejena. V avgustu in septembru so stavbo zunaj ometali. Hiša je dobila prav lično barvan omet, ki ga še poživljajo nekoliko temnejši pasovi, ob pritličju pa je zid iz rezanega kamna. Stanovanja so že vsa preplekana s svetlimi in prijetnimi barvami. Prav tako so preplekana tudi že okna in vrata. Zadnji delavci plekajo sedaj železne ograje na terasah in pločevinaste dele na strehah. Samo dvorišče in vrt še nista urejena. Vrt bo najbrž moral počakati prihodnje pomladi, saj bo treba najprej odstraniti z dvorišča vse gradivo in stavbni les, katerega se je sedaj, ko so skoraj padli že vsi odri, nabralo kar mnogo. Hiša Poštne hranilnice bo godna za selitev že v mesecu oktobru. V vsa stanovanja se bodo vselili le uradniki Poštne hranilnice. Vsekarer pa se bo to v Ljubljani poznalo, saj bodo zaradi tega izpraznjena številna druga stanovanja.

Pogreb v Vranju umrlega

g. brig. generala ADOLFA KILARJA

bo v petek, dne 22. septembra ob 3 popoldne z glavnega kolodvora v Ljubljani na pokopališče pri Sv. Križu.

1 »Kacijanec« je naslov Medvedove tragedije, s katero bo Drama 23. t. m. otvorila letošnjo sezono. To domače delo nam predloči del naše zgodovine in pokaže v zanimivih prizorih zarolo plemenitave, katere cilj je bil osvoboditi Hrvatsko. Delo je zrežiral prof. Šest. Otvoritvena predstava bo za premierski abonma.

1 Brezobvezne informacije, ki jih dobite lahko vsak dan od 23. t. m. v pisarni Drame (telefon št. 46-12), Vas poučijo o velikih ugodnostih, ki jih boste lahko uživali, ako postanete abonent. Letostam sprejemajo prihlase.

1 Obiščite Stiplovskevo razstavo! Stiplovskevo umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu vzbuja v umetniških krogih splošno pozornost in priznanje. Vsi ljubljanski dnevniki so že priobčili kratke pohvalne komentarje. Tudi dijakstvo se zelo navdušuje za razstavo. Razstava je odprta vsak dan od 9 do 18. Prav je, da v teh težkih časih a številnim obiskom gmočno in pa moralno podpremo priznanega umetnika, ki razstavlja navzlic velikim stroškom in težavam kolektivno zbirko svoje grafike in olj.

1 Velik naval na trgovske šolske zavode. Ob začetku letošnjega šolskega leta je bil izredno velik naval na trgovske šolske zavode. Vodstva šol so bila prisiljena mnogo prosilcev odkloniti in so izbirala za sprejem le najodličnejše učence in učenke, ki so dovršili meščansko šolo ali pa malo maturo na gimnaziji z odliko. Na državno dvo-razredno trgovsko šolo je bilo sprejetih v prvi letnik le 40 dijakov in 40 dijakin. Odklonjenih je bilo 155 prosilcev in 120 prosilk. Ta zavod šteje letos 160 dijakov in 55 dijakov. Prav tako je bil velik naval na državno trgovsko akademijo. Tu je bilo za sprejem v I. letnik pri ravateljstvu vloženih 120 prošelj. Sprejetih je bilo le 42 odličnikov. Vsi letniki štejejo 240 dijakov in dijakin. Lani jih je bilo 259.

1 Zanimivosti z živilskega trga Včeraj je bil zadnji dan češpljevega tedna, ki se je v splošnem dobro obnesel. Velik je bil dovoz češpelj iz najrazličnejših krajev Slovenije. Iz Beke Kraljine je prišlo na trg prav veliko aliv in češpelj, ki so bile po 1.50 din kg, lepše vrste 1.75 do 2 din. Včeraj je nekdo pripeljal na trg kar zvrhan to- vorni avto češpelj, ki so na licu mesta na Štajerskem po 0.40 din kg. Kmetje letos hite, da spravijo ta sad v denar ali pa, da ga posuše o- nosno prekuhajo v žganje. Drugo sadje, jabolka, hruške, breskve in grozdje, je ohranilo svoje etal- ne cene. Letos je veliko povpraševanje po krom- pirju, za katerega pa še ni na trgu prava sezona. Na Sv. Petra nasipu je bilo nad 10 voz krom- pirja, ki je bil po 0.90 do 1 din kg. Na drobno je bil krompir na trgu po 1.25 din. Gobe — jur- čki so bili včeraj po 4 din merica.

1 Stanovanjske odpovedi. Na ljubljanskem okrajnem sodišču zaznamujejo za september re- kordno število stanovanjskih odpovedi. Od 1. t. m. naprej do včeraj je bilo podanih kar 373 od- povedi, ki se večidel nanašajo na mala stano- vanja, rabljena od delavskih slojev in nižjih jav- nih odnosno zasebnih nameštencev ter od malih obrtnikov. Gospodari navajajo kot glavni razlog v 95% primerov neplačano najemnino. Kakor so množične odpovedi, tako so tudi prav po- goete priglasitve kupnih pogodb zemljiškoknjižni komisiji okrajnega sodišča v odobrenje. Samo pre- tekli teden je bilo prijavljenih nad 20 kupnih pogodb. Ljudje hite z ozirom na splošni medna- rodni položaj investirati svoje kapitalije v zemljo in nakupujejo zemljiške parcele vseppek. Ce- lo ljudje z dežele se zanimajo za mestne parcele.

1 Sola Glasbene Matice ljubljanske še vedno sprejema gojence za klavir, violino, petje, orke- stralne instrumente in teoretične predmete. Vpis dnevno od 9. do 12. in od 15. do 17. ure.

1 Francoske tečaje spet odvarja za odrasle a 1. oktobrom 1939 francoski institut. Pouk bo v Ljubljani na moškem učiteljsku. Resljeva cesta 10. Vpis od 26. IX. naprej pri služitelju zgoraj ome- njenega učiteljskega g. A. Dolencu. Mesečna uko- vina je 15 dinarjev. Za to ukovino se lahko obi- skuje vse tečaje. Tečaji trajajo 7 mesecev. Na- daljni podatki so razvidni iz razglasa na uradni deski v veži moškega učiteljskega. Obisk priznanih tečajev toplo priporočamo in se interesni vabijo na pravočasni vpis.

1 Premiera izredno aktualnega filma »Zakaj sem postala vohunka?« v kinu Unionu. Od danes naprej predvaja kino Union film. Od brez- dvomno vzbudil veliko zanimanje tudi takih, ki ei gredo ogledat na aktualnejša filmska dela. Film »Zakaj sem postala vohunka?« na postavi nastal v leto 1914, ko se je začela svetovna vojna. Film nam podaja zanimivo sliko organizacije in delovanje francoskega vohunskega urada. Pred- očuje nam delo in uspehe ene najnevarnejših

žena, Francozinje, ki je bila tako rekoč vodi- teljica francoskega vohunskega urada. Z vsemi sredstvi se je borila ta žena na življenje in smrt a šefom nemške protišpijonaže, dokler se ni ovs- tila za smrt svojega očeta in svojih najbližjih sorodnikov. Kakor rečeno, prikazuje ta film naj- napetije senzacije, snov, ki bo vsakega človeka zanimala.

1 Ilirska ulica zaprta. Zaradi modernizacije so morali davi Ilirsko ulico zapreti za vozni pro- met in bo morala ostati zaprta med Vidovdasko in Füngrerjevo ulico vsaj 14 dni. Zaradi dobave inozemskega bitumena, ki je potreben za utrdi- tev cestnišča po načinu schlemact, se je delo v teh časih zakasnilo in padlo v nezanesljiv letni čas, kar naj posestniki upoštevajo in imajo potrplje- nje. Za to delo je namreč potrebno toplo in suho vreme in približno 14 suhih in toplih dni, da bo Ilirska ulica res dobro in lepo urejena.

1 Za mestne revče je darovala družina Premk, Geistrinova S. namesto venca na krsto svoje vnukinje Silve Premkove 100 din, mestna vrtnarija pa je v znamenje tega darila položila na krsto preprost venec s trakovi v mestnih bar- vah. »Intex«, tekstilna industrijska družba z o. z. v Kranju pa je poslala 62 m flanelastega blaga. Mestno poglavarstvo izreka darovalcem najtoplej- šo zahvalo tudi v imenu obdarovanih.

1 V bolnišnici imajo polne roke dela. V ljub- ljansko bolnišnico se v velikem številu zatekajo razni posestniki in so imeli zlasti včeraj na sprejemnem uradu lepo število novih gostov. — 20 letno posestnikovo hčerko Fani Dimic iz Križa pri Komendi je ugriznil pes po rokah in se je zatekla v ljubljansko bolnišnico. 24 letni sodar Franc Jernejc iz Vrhnike je s kolesom zavozil naravnost v Ljubljani in se na bregu potolkel. V tovarni se je zastrupila s plinom 18 letna to- varniška delavka Silva Hafner iz Kranja. Pri prau- nju na vodi je spodrenilo 32 letni služkinji Ivanki Kržič iz Presejra. Zlomila si je levo roko. — 17 letnega delavca Avgusta Kraljnika iz Stare Loke je zagrabila cirkularka in mu odrezala tri prete na levi roki. — Brezposelnemu delavcu Jožetu Bradacu je obtežala v grlu ostra kost. — Z nožem v vrat jo je dobil 20 letni posestnikov sin Vinko Kržičnik iz Stranske vasi v občini Dobrova. — Vsi ti se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

1 Oglašje nabirata po Ljubljani. Po Ljubljani hodita okrog strank dva Zagrebčana in nabirata oglašje za davčni kolektor, ki bo izšel v Zagrebu. Nekateri podjetniki so menda že naročili oglašje in jih v celoti tudi plačali. Vsa zadeva pa je pre- ceje sumljiva. Sta to namreč neki Ivan Krešič in dr. Kazimir Krenedič. Ta dva pa sta že pred me- sedem dala povod banski upravi v Zagrebu, da je razglasila v svojem uradnem listu 26. junija, da imenovana nabirata inserate za železniški vozni red. V obvestilu uradnega lista je sporočeno vsem, da ta dva nista pooblašena nabirati oglasov za glavno direkcijo drž. železnice na račun novega železniškega voznega reda in da sta potrebne ti- skovine dala tiskati na svojo pest. Verjetno je, da sta imenovana nabirala oglašje tudi po deželi. Ako se čuti kdo oškodovanega, naj to javi orožniku.

1 Z zabojem kisle vode je hotel popihati. Prav redek primer drzne tatvine so doživeli do- poladne v gostilni pri Nacetu na Šmartinski cesti. Na dvorišču so imeli zložene polne zaboje kisle mineralne vode, ko je na dvorišče prišel brez- poselni 35 letni delavec L. Brodar, pristojen v Mo- ravce. Je star znanec policije in je bil že 15 krat predkaznovan zaradi tatvin. Meni nič tebi nič je prijel zaboj steklenic in si ga nadel na rame ter je počasi odkorakal čez dvorišče proti izhodu. V zadnjem trenutku so ga zapazili, začela se je dirka po cesti. Brodar je hitro odvrzel težko bre- me, ki ga je oviralo pri begu, vendar je bilo že prekasno. Prijeli so ga in izročili sodišču, ki mu bo izreklo šestnajsto kazen.

1 Motorno kolo ukradeno. V nedeljo je neznan tat zvečer odpeljal izpred kavarnar Leon v Kolo- dvorski ulici motorno kolo znamke »Diamant«. Motocikel je sivozeleno pleskan, je precej obrab- ljen in ima evidenčno št. 2-2198/39. Je do- svedežen in ima na ogrodju dve torbici za orodje. Njegov lastnik, mehanik Josip Peric, ima 3000 din škode. — Tudi kolesa so še ves čas dobrodošel plen tatov in je policija prejela veliko število pri- jav. Tako je bilo samo 15. septembra po do- sedanjih prijavah ukradenih v Ljubljani 6 koles, ki so bila vsa vredna po več kakor 1000 din. Zdi se, da tatovi sedaj izbirajo le dobre znamke in lepo obranjena kolesa.

1 Plašče kraježe. Jesen je s svojim hladom prinesla nov pojav. Iz čakalnice in predsob je že zmanjkalo nekaj plaščev in verjetno je, da jih bo še precej več ukradenih, če lastniki ne bodo dobro pazili. Tako je v ponedeljek nekdo odnesel Zoranu Poliču izpred čakalnice zobozdravnika dr. Volav- ška 600 din vreden zelenkast trenčkot. — Iz pi- sarne Trgovske bolnišnice blagajne v Gajevi ulici pa je nekdo odnesel letni plašč rjavkaste barve uradniku Bogomilu Lovšinu. Kmalu bodo prišle na vrsto tudi kavarnar, v katerih bodo uzmoviči imeli kaj lahko delo.

Šahovska olimpijada

Buenos Aires, 20. sept. AA. DNB: Na šah- oveski olimpijadi je zmagala Nemčija s 36 toč- kami. Druga je Poljska s 35.5, tretja Švedska s 33 točkami, nato pa slede Argentina, Estonija, Češka, Holandija, Palestina, Francija, Čile, Litva, Kuba, Brazilija in Danska. V tolažilnem tur- nirju sta zmagali Islandija in Kanada, ostale pa so se plasirale takole: Norveška, Bolgarija, Equa- dor, Guatemala, Iraka, Peru in Bolivija. Svetov- no damsko prvenstvo si je ponovno priborila Ve- ra Menčikova.

»Ali se mogoče kdo v družini zanima za natezake za okrepitev mišic?«

KULTURNI OBZORNIK

Po evropskih historičnih razstavah

Marijan Marolt

V poluolipsi, raztegnjeni od nas seveda proti zahodu, pa vendar ne predalec vetran, je bilo letos prirejenih cela vrsta izredno lepih in posebnih za nas podučnih umetnostnih razstav z zgodovinskim gradivom. Te vrste prireditelj je v zadnjem času vedno več postale so že tradicija in njihovi organizatorji delajo z rutino, kakršne mi še ne poznamo. Res, da mnogokrat pomaga naključje, toda tudi taki primeri terjajo poleg iznajdljivosti in takojšnje pripravljenosti dosti podlage v strokovnem znanju, da ni zadrege niti pri izbiranju umetnin, niti pri smotreni uporabi razstavnih prostorov, tudi tam ne, kjer še nimajo nalašč za take namene določenih zgradb. Vsej na letošnjih razstavah povsod čutiš, kako lepo sta sodelovala povsod umetnostni zgodovinar in pa arhitekt, ki pa imata — zunaj, na zapadu — neizogibnega sodelavca iz uprave javne blaginje in včasih še drugega, ki skrbi za primerno propagando.

1. Tri italijanske razstave, Veronesijevo v Benetkah, domaćo renesančno v Bresciji in Leonardovo v Milanu je na tem mestu vsebinsko opisal že g. Gregorič. Opozoril pa bi na tem mestu le na namene, ki so vodili prireditelje in na načine, kako so razstave prirejene. Da nameni tujkoprometne propagande niso na zadnjem mestu, ni treba posebej poudarjati, kajti med modernimi turisti jih je malo, ki ne bi hoteli poleg pokrajinskih in drugih prirodnih vtisov pa užitek doživeti tudi velikih človeških stvaritev, pa naj so to novi tehnični kolosi, gledališki in glasbeni festivali ali pa zbrani zakladi likovne umetnosti; poznavalec in ljubitelj le-te se množijo danes hitreje kot se pa morejo stalne zbirke izpopolnjevati. Meša, ki so stalno navezana na tujski promet in ki hočejo svoje tujce tudi za stalno navezati nase, morajo seveda skrbeti tudi za izpopolnjevanje tega, kar naj tujcem nudijo. In kdor si je žel pred leti v Benetke ogledat Tizianovo razstavo, ta je prelastim težko zamudil Tintorettovo in ga letos mika pogledati Veronesa. Pri ureditvi teh benekskih razstav je zmagoval in gotovo vsakemu obiskovalcu največ k užтку pripomoglo stališče: ne skopariti s prostorom! To je obveljalo tudi za razstavo italijanskega portreta v Belgradu. Marsikatero delo, ki si ga v gneči drugih slik v kakšnih Uffizijah ali Breri preželi, ti je tu zaživel v vsej svoji formi in vsebini: odkril si ga. Taka razstava nikoli ne utrdi, še in še se vračaš v razstavne prostore in si nazadnje ves domač s svojim Jacopom ali Paolom. Pri takih razstavah velja nadalje načelo: izbere izbere res samo nedvomnih del, pri več varijantah istega motiva prikaz le ene, najdovršenejše umetnine, pa vendar tudi namen, prikazati razstavljenega mojstra kolega, od njegovih početkov pa do njegovih zadnjih del. Ogled take razstave je seveda tudi za suboparnega strokovnjaka silajna rekapitulacija vsega tega, česar se je v odlomkih naučil, ko je obiskal zdaj eno, zdaj drugo pinakoteko. Italijani pa znajo svoje velike žrtve, ki jih doprinasajo za take prireditve, tudi uspešno izkoristiti v kulturno-vzgojne namene za svoje najširše ljudske sloje. Dopolnilniščne organizacije, kmeki župniki s svojimi farani prihajajo v skupinah; in kakor so Benetke bile v tem letnem času prave Babilon vseh mogočih jezikov, je bil domači laški obiskovalec vendar v veliki večini nad vsemi drugimi. To danes opaziti tudi že v etalnih galerijah in pri obisku drugih umetnostnih spomenikov. Tudi preprosti človek prič-

nja intenzivno živeti z domačo umetnostno tradicijo. To je nesporna zasluga fašistične ljudske vzgoje.

Popolnoma benekskih izkustev so se oprijeli tudi v Bresciji pri razstavi domačih lokalnih renesančnih slikarjev, Moretta, Foppe, Ferramole, Romaina in Savolda. Izpraznili so stalno pinakoteko Tosio-Martinengo, prostore preuredili, razkošno drapirali vse razstavne sobe in hodnike in zbrali res vse, kar je za brescijsko renesančno slikarstvo pomembno. Tu se še lažje zamislilo v naše razmere. Ta razstava ne more računati na velik dotok tujcev, zbrala je umetnine, ki so v sodobnem italijanskem gradivu na drugem, tretjem mestu, za renesančno Italijo res provincialnega značaja, toda niso se ustrašili vseh ogromnih stroškov, da tudi te manjše vrednote rešijo pozabnosti in jih znova oživijo. Neboje sem se domislil, če bi in kdaj bi lahko pri nas priredili razstavo slovenjega slikarstva!

Najmanj ugaja ljudem Leonardova razstava v Milanu. Res po krivici! Manjkajo sicer skoraj vse maloštevilne dokončane oljne slike, toda bilo bi le preveč zahtevati od njihovih varuhov, da jih dajo iz rok. Tudi je morda komu nesimpatično okolje, v katerem se razstava nahaja: umetnost med samimi mašinami. Celotna ogromna razstava predstavlja namreč italijanske tehnične izume z vseh mogočih področij. Leonardu kot izumitelju gre v zgodovini tehnike odlično mesto in v okviru te razstave je Leonardu odmerjen poseben prostor. Organizacijsko je razstava priprava za italijansko udeležbo in vodstvo svetovne razstave, ki bo leta 1942 v Rimu. Namerna prikazati Leonarda v vsej njegovi veličini, pa je tudi že stara precej let. Italijani so oboje združili, zavedajo se, da bi zbirka po večini samih zasnov in eske ne pritegnila množice. Pa vendar je Leonardo dejansko jedro te ogromne revije. Organizacijski talent moderne Italije slavi tukaj veliko zmago, ki jo mora priznati, pa če imaš, Francoz, Anglež, Amerikane ali kdor koli, še tolikšne predsodke do drugega režima. In vse to so napravili prireditelji le znanosti na ljub! Vse navlako so razstavili, tisto neregularno znanstveno gradivo, ki mora ležati drugod zaprta pod depotih. Spomnil sem se Regaljevih marenj o Narodni Galeriji. Lahko so pa tudi razstavili — ne samo zbrali in v magazine skrili — vse dobre, povprečne, slabe in prav slabe mojstrove predhodnike, učitelje, sodobnike, posnemalce in celo kopiste poleg vseh tudi najneznatnejših mojstrovih na papir vrženih domislic. Začuda v hitrih korakih hodi množica skozi nekatere oddelke »Leonardove« razstave, toda prav v tem ožjem, umetnostnem okviru cele prireditve zaživi pred teboj velikan iz Vincija. Le zakaj nisem Leonardoslovec, za celo življenje bi si bil nabral gradiva! Vse so prireditelji tvegali šele sedaj, ko literatura o Leonardu že napolni celo knjižnico, ko je vsaka slikarjeva poteza že tisočkrat razmnožena, ko zna vsak umetnostni zgodovinar ves umetnikovo opus na pamet! Oprema te razstave ni razkošno drapirana, vendar pa zelo dekorativno-konstruktivno zamišljena. Pomislil sem na monografijo o Metzinggerju nepozabnega Stanka Vurnika. Niso mu zbrali gradiva, sam ga je iskal okrog. Opisal je razmere in slike pred Metzinggerjem, ocenil sodobnike-čehovec in prikazal vse učence in epigone do konca preteklega stoletja. Kako veličastna — za naše razmere — bi bila razstava, ki bi z originali ilustrirala Vurnikovo delo!

Prirodoslovne razprave, ki jih izdaja in zalaga Prirodoslovno društvo v Ljubljani, izhajajo v posameznih zvezkih, ki koncem leta dajo celotno knjigo. V 3. knjigi v zvezkih 12—14 so šle naslednje razprave iz prirodoslovja: Fran Mihelič: »Beitrag zur Kenntnis der Tardigrada Jugoslawiens« ter »Tardigrada der Sanntaler Alpen (Savinske Alpe, cca 12 dinarjev); Karl Strasser: »Über Attemsiden, Vladimir Kodrič: »Baymondionysmus (Taralostichus) irregularis Sp. n., in B. Petrov: »New vole from south Serbia«. In 14 dinarjev. S temi razpravami prispevajo slovenski prirodoslovci in Prirodoslovno društvo v Ljubljani kot založnica k razvoju svetovne prirodoslovne znanosti. Publikacijo ureja dr. Pavel Groselj.

Pozorišni list, Skoplje. — Po zgledu ljubljanskih in drugih gledališč je začel tudi v Skoplju izhajati gledališki list pod naslovom: Pozorišni list. Do zdaj sta izšli dve številki prvega letnika. Prva številka je izšla za kraljevo rojstni dan ter ima na naslovni strani tudi kraljevo podobo ter vdanostno izjavo. Nato sledi apel na občinstvo. Vsebinska obsega razlago del, ki jih gledališče ta čas predstavlja. Tako predstavljajo tam sedaj Shavovca »Hudičevega učenca« ter Hamsonovo dramo »V krepljivih življenja«. Ostali članki so namenjeni popularizaciji gledališča in igralcev. — Druga številka govori o Molieru ob priliki njegovega »Tartufa« ter o Vernerjevi »Rojkinji iz Varšave«. A. Stimac piše o balkanskih gledaliških zmognostih razvoja, ki je preveden članek iz Les Nouveaux Balkans. Drobne vesti zaključujejo številke, ki so tudi bogato opremljene z gledališkimi podobami, zlasti pa posreženimi maskami igralcev (med njimi VI. Skrbinšek v vlogi »Hudičevega učenca«).

Srbska politična misel. — Znaní žrnogorski publicist S. M. Štedimilja je izdal pred kratkim zanimivo knjigo, v kateri hoče pokazati v razvoju odnos Srbov do Hrvatov z namenom, podrti osnove, na katerih je zgrajena srbska politična misel. Niz člankov in esejev o tem je zbral Štedimilja v zbirki z naslovom »Srpska politična misao«, ki jo je izdal pri »Obrisu« v Zagrebu. V prvi vrsti hoče podrti dva kulta — svetosavskega in kosovskega, iz katerih je srbski narod stoletja črpal svojo moč ter sta važni prvini tudi današnje srbske politične kulturne ideologije. Daje piše o Vuku Karadžiću in Jovanu Skerliću, ki sta dala kulturno fiziognomijo srbskemu narodu gibanju ter določila tudi v glavnem razmerje Srbov do Hrvatov. Kratek esej je posvečen tudi Iliru Iliji Garašaninu, ki je v svojem znanem »Načertaniju« izdelal politični program Srbije, po katerem so srbski učenjaki in politiki o mentaliteti Cincarjev ter kalemezdanskih perspektivah v zvezi s knjigo Velmar Jankovića, ki jo je nagradila Srpska akademija znanosti in umetnosti. Knjiga je izšla sicer še pred sporazumom, toda v marsičem prinaša zanimive poglede na jugoslovanski in hrvatski problem.

Jorjo Tadić: Promet putnika u starom Dubrovniku. Dubrovnik 1939, str. 336. — Arhiv za

turizam, ki ga izdaja v Dubrovniku Turistički savez, je izdal v svojem drugem zvezku lepo opremljeno in zanimivo zgodovinsko študijo o prometu v starom Dubrovniku. Iz te knjige naj se vidi, da je bil Dubrovnik znan in slaven že v davnih letih ter da so ga obiskovali ali se vsaj zlagale v njem na svojih potovanjih najviše osebe tedanjega velikega sveta, kralji, cesarji, vladarji, cerkveni in svetni ter različni gostje iz Italije, Francije itd., ki so tudi o njem pisali. V prvem poglavju je podan zemljepisni oris mesta ter so označene njegove zveze s svetom, predvsem velika trgovska pota z Vzhodom, kakor tudi z Zapadom. Tem zvezam je posvečeno še posebej drugo poglavje, ki govori o vrstah potniškega prometa v starom Dubrovniku, ki je bil po prometu enak današnjim, najbolj prometnim lukam velikih pomorskih držav ter je bil oboje v svet večini balkanskih držav, prav tako pa tudi pristop do njih. Tu so določena stoletja prodajali sužnje, dokler tega vladarji niso prepovedali, pozneje pa so tu odkupovali sužnje od Turkov. Potniki v sveto deželo so se ustajali v Dubrovniku, prav tako pa pozneje tudi balkanski muslimani na poti v Meko. Dubrovnik je bil center za domačo in tujo diplomacijo, ki jo je zanimal Balkan. Po prihodu Turkov na Balkan je Dubrovnik kot nevtralna država bil vstop v Turčijo. Vse to je vabilo ljudi v Dubrovnik, pa tudi učenjaki in razne igre, ki so v cvetočem mestu zelo cvetele. Nadalje govori knjiga o organizaciji potniškega prometa, o dubrovniških ladjah, o zgradbah v mestu, ki so sprejemale goste, o gostilnah (hospicijih) in prenočiščih itd. Četrto poglavje govori o obisku naših (jugoslovanskih) vladarjev in vlastelinov, ki so bili gosti v Dubrovniku, tako najstarejši bosanski kralji, dukljanski itd. Posebej govori o Nemanjićih, zlasti o sprejemu carja Dušana, njegove žene in sina I. 1350. Tu je bil kraljevič Marko ter drugi Mrnjavčevići, Lazarevići, Balšići, Brankovići, med njimi Katarina, vdova Ulriha Celjskega, Kotromanići, Kosači-Hranići ter drugi vlastelini in velike osebnosti iz jugoslovanske zgodovine. Peto poglavje vsebuje seznam tujih vladarjev, ki so bili tu, tako Rihard Levjesrčni, kralj Sigismund, danski Erik IX., avstrijski Albert V., nadvojvoda Friederih. Šesto poglavje govori o vladarjih, ki so jih Dubrovničani pričakovali, pa niso prišli, kakor bizantinski car Manuel II., Profirogenet in car Ivan III., Paleolog, papež Enej Silvij itd. Sedmo poglavje: romarji v Palestino, na prvem mestu sv. Francišek Asiški 1212 in 1219 itd. Osmo poglavje: Italijanski gostje v Dubrovniku. Deveto poglavje: Francoski potniki v Dubrovniku (anžuvinski vitezi in diplomati). Deseto poglavje: Francoski potpisi v Dubrovniku, dvanaest po številu, ki so prihajali v raznih spremah odličnikov in pisali o tem v svojih knjigah. V zadnjem, enajstem poglavju, pa so podane ugledne osebnosti drugih različnih narodov, ki so prihajale v to mesto po svojih poslih, tako Albanez Skenderbeg, Grk Kantakuzen, malteški vitezi, predstavniki Turške, polanski, turški potopisec Evlij Čelebi, poljski poslanik leta 1574, kardinali, angleški lordi, poljski knez Radziwiłł, ki se je tu kot emigrant po-

Dno Tihega oceana

Ameriška znanstvena družba »National Geographic Society of America« in univerza v Virginiji sta sestavili in opremiti veliko ekspedicijo, ki bo še tekom septembra odšla na Tih ocean, kjer se bo s svojim proučevanju mudila vsaj eno leto. Ekspedicija se bo predvsem lotila geofizičnih vprašanj Tihega oceana. Prvič se bo tu neka znanstvena odprava lotila vprašanja geološke zgradnje otokov po Tihem oceanu in njegovega dna. Ekspedicija, v kateri je veliko število ameriških geologov, bo na mnogih otokih po Tihem oceanu postavila svoje postojanke, odkoder bodo raziskovali ostale otoke v bližini. Vsaka teh postojank bo prevzela okrog 50 otokov. Večina otokov v Tihem oceanu spada v tako imenovano »paciifiško vrsto« in so po velikih meri vulkanskega izvora — zemeljski sad izbruhov podmorskih ognjenikov. Je pa tudi veliko skupin, ki so koralnega izvora. Le dve veliki skupini sta, namreč Fidži in Tonga otočje, ki sta iz granitnega kamena in torej kažeta na povsem drugačen izvor. Ekspedicija bo raziskovala Tih ocean v območju Havajskega otočja, Avstralijske, Nove Guineje in Nove Zelandije. Poleg geoloških pojavov bo ekspedicija raziskovala tudi klimatološke razmere in se bo lotila tudi merenj zračne elektrike, kar vse bo zelo koristilo plovbi. Zadnji cilj teh raziskovanj pa je — poiskati primerna mesta, na katerih bi pozneje postavili vremenske opazovalnice, ki bodo brezčasno oddajale vremenska poročila po velikem morju. Vse to bi plovbo po Tihem oceanu moglo zelo poživiti.

Troje skrivnosti

Orhideje se drže skrivnosti, ki jih še niso pojasnili. Vzrajajo jih tudi iz semen, česar niso poznali do l. 1897.

Prvi jih je kalil Anglež Domini. Njegov recept so ukradli. Kasneje je s tem vprašanjem bavil francoski botanik Bernard ter dognal, da je za kaljenje neizogibna gljivica, ki je vidna samo pod drobnogledom.

To je bila prva skrivnost. Nad 60 različnih orhidej je vzklilo pod njegovim nadzorstvom. Vsekakor je moral imeti tudi 60 različnih gljivic, za vsako kal posebej. Šestdeset mesecev traja, da se iz kati razvije cvet. Ker pa pozna več kot 2000 različnih orhidej, bo še trajalo, preden jih bodo uspešno gojili.

Druga nedognana skrivnost: nimajo trajne oblike, ne vonja. Vse posnemajo. Če raste blizu mrhovine, se nazvame smradu, če raste poleg vijolice, diši po njej.

So pa tudi orhideje, ki močno diše po jasmnu in vrtnicah. In druge, ki diše po janežu in kreozotu, tudi takene, ki se norčujejo.

Cé pride Malajec v njeno bližino, zadisi po janežu; če se ji bliža črnc, spremeni vonjavo ter diši po kreozotu; Evropejec diši po jasmnu. Ne-

ŠPORT

Slavija (Varaždin) : SK Ljubljana

V nedeljo bo zopet popoln spored v hrvaško-slovenski ligi. Ta dan bo nastopila v Ljubljani varaždinska Slavija. Varaždinci so zelo nevarni nasprotnik, kar so dokazali nedavno v Splitu, kjer so primorali tamošnjega Hajduka na remis.

Zanimiva lahkoatletska prireditve

V soboto in nedeljo se vrši na ljubljanskem Stadionu v prireditvi SK Planine velik lahkoatletski miting. Prireditelj obeta biti izredno zanimiva, saj je to zadnji miting pred balkanskimi igrami, ki bodo v začetku prihodnjega meseca v Atenah. Na startu bomo videli skoraj vse elite slovenske lahkoatletike, med njimi Koširja, Klinarja, Skuška, Gaberška, Bratovža, Smrdelja, Mauserja, Račiča itd. Zato občinstvo in lahkoatlete opozarjamo, da si ogledajo to prireditve, ki bo po svojem obsegu in udeležbi v Sloveniji v tej sezoni prav gotovo največja. Začetek v soboto ob 15 in v nedeljo ob 9.30 dopoldne. Vstopnina in sedeži po 2 din.

Športna sezona pri »severnjakih« na višku

Medtem, ko pri drugih narodih več ali manj počiva šport, so severni narodi pridno na delu. Nedeljo za nedeljo prirejajo razne športne tekme in zboljšujejo državne rezultate in postavljajo obremen nove svetovne rekorde. V Goeteborgu, kjer so na nekem lahkoatletskem mitingu postavili Finci nov svetovni rekord v štafeti na 4 × 1500 m, je bilo doseženih še nekaj drugih zelo dobrih rezultatov. Posebno pozornost je vzbujal rezultat v troskoku, pri katerem je dosegel Norvežan N. Stroom s skokom 15,82 m nov norveški in obremen nov evropski rekord. Šved Hakon je bil v teku čez zapreke na 110 m zopet razred zase; pretekel je omenjeno progo v času 14,5 sek. V metu diska je zmagal Norvežan Reidar Soerliem z metom 46,67 m pred Švedom Gunnar Berghom, ki je vrzel disk 44,79 m. Belgijčan Mostert pri teku na 1000 m sicer ni prišel do svetovnega rekorda, ki ga brani Francoz Ladoumegue s časom 2:23,6 min., toda z rezultatom 2:27,2 min., je vendar postavil nov državni rekord. Odlično se je razvil tudi norveški sprinter Tramborg, ki je pretekel 100 m v času 10,4 sek., pred Švedom Nilssonom, ki je porabil za to progo 10,8 sek. 200 metersko progo je pretekel isti Norvežan v času 21,6 sek., pred Fincelem Tammisti, ki je rabil za isto progo 21,8 sek. Matti Jaervinen je zmagal v metu kopja z metom 75,67 m nasproti švedskemu prvaku, kateremu je »sfrčal« puščica 69,30 m daleč. V skoku v višino sta prišla Kalima (Finska) in Oedmark (Švedska) vsak na 1,94 m. Zmagal pa je Fince, ker je imel manj poskusov. Nadalje so bili doseženi še tle uspehi: Tek čez zapreke na 400 m: 1. Virta (Finska) 54,6 sek., 2. Areskoug (Švedska) 55,8 sek. Tek na 3000 m čez zapreke: 1. Larsson (Švedska) 9:22,2 min. Skok v daljavo: 1. Jonsson (Švedska) 7,31 m, 2. Stenquist (Švedska) 7,28 m. Met klavina: 1. Veirila (Finska) 53,23 m, 2. Erikson (Švedska) 50,81 m. Kroglja: 1. Thoresen (Norveška) 15,15 m, 2. Bergh (Švedska) 14,73 m.

gajal s Carigradom proti zadnjemu poljskemu kralju ter doživljal avanturo z rusko samovranko, ki se je izdajala za naslednico ruske krone, pa so jo Rusi lokavo zvalili v Dubrovniku na brod in odpeljali v Petrograd, kjer je umrla v ječi. Kot zadnji je omenjen poljski knez Sapieha, ki je po propasti Poljske mnogo potoval po svetu in o Dubrovniku tudi pisal v svojem potopisu. Vsa poglavja so pisana na podlagi znanstvene literature, ki je dodana pod črto, tako da se lahko kontrolira. Na koncu sta dodana imenski in stvarni indeks. To zanimivo knjigo o starom Dubrovniku je napisal Jorjo Tadić.

kateri diše zjutraj drugače ko opoldne in zvečer. Tako počno orhideje seveda samo v tropski domovini.

Orhideje, ki so iste vrste, imajo liste, ki spominjajo na metulja, tudi na broševa krila; imajo obliko kumar, kakor veli sadovi pragozdov. V Braziliji, klasični deželi orhidej, trdijo, da po-samejo vse oblike, ki jih »vidijo« na planem. To je tretja skrivnost.

Kako je prišla miš v kožu?!

Znano je, da razmerje med malo miško in ženskimi spolom ni baš najboljšo. Jako zanimiv donesek k temu poglavju prirodoznanosti nam nupa razprava, ki je bila nedavno v Londonu. Pri tem pa niso razpravljali o živi, marveč o mrtvi miški, ki je, ko je bila še živa, po kakem nesrečnem slučaju zašla v podlogo kožuha in se je ondi zadušila. — Vprav ta kožuha pa je letos pozimi kupila miss Alice Thistle v neki london-ski trgovini. Čez nekaj tednov je morala priznati, da njen dragoceni kožuha strahovito smrdi po gnolobi. Nihče ni mogel pojasniti, odkod bi izviral ta neznanski smrad po mrhovini, dokler ni neki strokovnjak vzel kožuha v roke in je izza podloge iztrebil že vso gnilo miš. Miss Thistle je dobila hudi živčni pretres, ker ji je misel na to, da je ved časa z mrtvo miško na sebi hodila okoli, vzbujala najhujše domišljije. Morala je iti za več tednov v zdravilišče in je od krznarja zahtevala sto funtov odškodnine in da mora vzeti kožuha nazaj in ga ji plačati. — Sodišče pa to mišjo dramo ni smatralo tako resno in je obsodilo krznarja le na 1 funt kazni.

O blagu in imenih

Damast. Pravi jo, da izvira to ime iz svilenih blagov, ki so jih tkali v Damasku in so jih krog leta 1500 prinesli v Evropo. Navadno so vzorci damasta na obeh straneh enaki, seveda so časih na lico bolj vidni ko na narobni strani.

Iz damastovega platna delamo namizne prte. Pohišten damast pa je narejen iz umetne svile, ki je seveda mnogo cenejša od prave svile in ima dandanašnji vendar vse tiste lastnosti, ki jih mora imeti pohišteno blago glede na barvo, videz in trpežnost.

Saten. Dandanes nazivamo s tem imenom vse take blagove, ki so zgoraj gladki in svetli in ki so iz volne, bombaža ali iz svile. Blago se sveti zato, ker so nitke tako gladke in enakomerno druga pri drugi, da se svetlobni žarki ne morejo lomiti na njih.

Oljnata svila je svila, ki je predelana z lanenim oljem. Blago je jako na gosto tkano, pa vendar prozorno in zaradi predelave z oljem tudi nepremočljivo in nesprejemljivo za prah. Zatorej narejamo iz te svile zastore v kopalnici in kuhinji, a tudi plašč za v dež in mnogo drugih reči je iz oljnate svile. To lepo in lahko blago je v najrazličnejših barvah in vzorcih naprodaj.

Nemški nogometaši bodo igrali 15. oktobra proti Jugoslaviji

Nemška nogometna zveza je sklenila, da bo kljub neugodni mednarodni situaciji odigrala le-tos vse mednarodne tekme, katere je imela prej na programu. Prihodnjo nedeljo bodo igrali Nemci v Budimpešti proti madžarski reprezentanci. Voditelji nemškega nogometa so izjavili, da se bo odigrala tudi tekma z Jugoslavijo, in sicer 15. oktobra v Belgradu.

Švica je preložila vse nogometne tekme

V zvezi s splošno mobilizacijo, ki je — kakor je znano — izvedena v Švici, je švicarska nogometna zveza sklenila, da se vse nogometne tekme, ne izvenzmi onih za švicarsko prvenstvo, prelože na poznejši čas. Sedaj se bavi zveza s proučevanjem najhitrejšega sistema, da bi se prvenstvo vseeno odigralo. Odločitev o novem načinu tekmo-vanja bo padla na prihodnji seji. Kakor nogo-metne tekme, tako so tudi prekinjene švicarske tekme v hokeju na travi.

ZFO

Plakete in diplome z mariborskih tekem

Odežili in posamezne tekmovalce, ki so se udeležili letošnjih tekem ZFO v Mariboru, ponovno naprošamo, da čimprej dvignejo v prostorih ZFO (Prosvetna zveza, Miklošičeva cesta) plakete in diplome od letošnjih tekem, ako tega še niso napravili. S seboj je prinesiti člansko izkaznico, kdor dvigne za sebe odlikovanje, če pa hoče dvigniti za osek plakete in diplome, mora imeti s seboj tudi potrdilo odseka s pečatom in podpisu predsednika in tajnika.

Tehnično delo v naslednji sezoni. — Nove orodne in proste vaje

Opozarjamo vse odseke in posamezne telovadce, da izidejo nove orodne tekmovalne vaje in proste vaje tako za člane kakor za mladece in naraščaj prihodnji mesec. Vse tehnični material, ki ga boste prejeli, velja zopet za dve leti, kakor je bilo to v lanskii sezoni. Opozarjamo vse odseke in telovadce, da takoj pričnejo z rednim zimskim delom v telovadnici, da bodo tedaj, ko prejmejo nove vaje, že toliko pripravljeni, da bodo lahko začeli takoj s podrobnim delom. Nove vaje bodo prinesle zopet novo življenje v naše telovadnice. Materiala bo precej in zato je treba takoj na delo!

Telovadni in športni znak ZFO

Tvrška, ki dela telovadni in športni znak, nas je obvestila, da bo to odlikovanje kmalu gotovo. Kadar bodo znaki gotovi, bomo obvestili vse brate, ki so si ga osvojili v letošnjem letu. Druge kandidate, ki izpita še niso končali, kakor tudi one, ki ga nameravajo še letos polagati, bomo prav tako pravočasno obvestili potom »Slovenec« in potom »Dopisov«.

Smučarji ZFO — na delo!

Smučarji, vaša sezona se bliža. Ne smete pa misliti, da se vaše delo začne šele z dilcami na snegu. Treba se je prej dobro pripraviti z raznimi gimnastičnimi vajami v telovadnici, s teki v naravi itd. Potrebna navodila dobiti v lanskim »Dopisih« in okrožnicah, ki vam jih še pošljemo. Zaenkrat samo na trening v telovadnici, kjer boste z raznimi specialnimi gimnastičnimi orodnimi vajami pripravili svoje mišice za lepo smučanje. Ne smete pa pozabiti na teke v prosti naravi!